

Midtre Nordland
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Møtested: Auditorium, Nordland nasjonalparksenter
Dato: 24.02.2023
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/2023	Godkjenning av innkalling / protokoll		
ST 2/2023	Delegerte saker		
DS 1/2023	Gåsvatnan landskapsvernområde - Tillatelse fra motorferdselsforbudet for uttransport av ved fra privat eiendom - Arild Rånes		2013/753
DS 2/2023	Láhko nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel til egen hytte - Geir Nicolaisen		2016/8285
DS 3/2023	Láhko nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel i forbindelse med hytter og vintermerking av løyper - Glomfjord jeger- og fiskeforening		2015/7487
DS 4/2023	Sjunkhatten nasjonalpark - Søknad om tillatelse fra motorferdselsforbudet - Jan-Ole Jonassen		2023/1134
DS 5/2023	Gåsvatnan landskapsvernområde - Dispensasjon til motorferdsel for transport av varer og utstyr til privat hytte - Torbjørn Bjelland		2022/6991
DS 6/2023	Tillatelse til motorferdsel – Dispensasjon fra verneforskrift - Egen hytte Kråvatn - Láhko nasjonalpark - Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat - Guri Therese Halsan	X	2016/5810
DS 7/2023	Junkerdal nasjonalpark - Unntak fra kjøretidsbestemmelsene og ekstraturer til hytte ved Beritvatnet - Elisabeth Angler Johansen		2006/8832
DS 8/2023	Gåsvatnan landskapsvernområde - Tillatelse til bruk av snøskuter - Jan-Even Jensen		2013/1137
DS 9/2023	Søknad om dispensasjon fra motorferdselsforbudet - tilrettelegging av løype - Sjunkhatten nasjonalpark - Trond Nyquist		2013/2267
DS 10/2023	Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse til begrenset bruk av snøskuter for frakt av varer og utstyr til privat hytte - kvæbilok		2023/778
DS 11/2023	Junkerdalsura naturreservat - tillatelse til utfrakt av jervbås med snøskuter - Stein Halvorsen		2012/3464
DS 12/2023	Láhko nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel til egen hytte - John Inge Aadahl	X	2017/531
DS 13/2023	Sjunkhatten nasjonalpark - Søknad om tillatelse fra motorferdselsforbudet - Leiekjøring - Evy Strømsnes		2011/6428
DS 14/2023	Gåsvatnan landskapsvernområde - Søknad om tillatelse til bruk av snøskuter til privat hytte -		2023/417

Malin Aas Berg

DS 15/2023	Sjunkhatten nasjonalpark - Presisering av vedtak 17. januar 2023 - Trond Nyquist		2013/2267
DS 16/2023	Blakkådalen naturreservat - Nattmoråga landskapsvernområde - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Tillatelse til bruk av drone - Forstkandidat Myrbakken AS		2022/8403
DS 17/2023	Søknad om dispensasjon fra motorferdselbudet - Bruk av snøskuter til hytte - Sjunkhatten nasjonalpark - Trond Nyquist		2013/2267
DS 18/2023	Tillatelse til motorferdsel - Dispensasjon fra verneforskrift - Egen hytte Kråvatn - Láhko nasjonalpark - Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat - Trude Ellen Holm	X	2013/1602
DS 19/2023	Sjunkhatten nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel - Harriet Hansen		2022/7579
ST 3/2023	Referatsaker		
RS 1/2023	Faglig gjennomgang av besøksstrategi for verneområdene på Saltfjellet - uten vedlagt besøksstrategi		2019/3977
RS 2/2023	Avslag - klagesak om dispensasjon til å kjøre ATV i Láhko nasjonalpark - John-Olav Aune	X	2022/2144
RS 3/2023	Statusrapport: Anskaffelse rammeavtale prosjektering innfallspor		2023/1546
RS 4/2023	Statusrapport: Utvikling av innfallsport/utkikksplass Storjord og Junkerdalsura naturreservat		2022/3867
ST 4/2023	Junkerdal nasjonalpark - Behandling av klage fra Statsforvalteren i Nordland - Dispensasjon for bruk av snøskuter i Junkerdal nasjonalpark for transport av varer og utstyr til Mavas Stugby		2016/1781
ST 5/2023	Junkerdal nasjonalpark - Nytt uthus med utedo ved 1840 - 66/1/39 - Tannlegebukta, Fuglvatnet - Saltdal kommune		2023/1275
ST 6/2023	Gåsvatnan landskapsvernområde - Søknad om utvidelse av vedbod og platting på Tverrbrennhytta - Bodø jeger- og fiskerforening		2021/7697
ST 7/2023	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om oppføring av utedo ved redskapshus på Bredek - Statskog SF		2013/8154
ST 8/2023	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om oppføring av gjeterhytte for reindrift - Per Thomas Kuhmunen		2022/6740
ST 9/2023	Junkerdal nasjonalpark - innfallsport Jakobsbakken - Oppnevning av styringsgruppe		2017/1256

	og utkast prosjektplan	
ST 10/2023	Láhko nasjonalpark - Dispensasjon fra verneforskriften - Tillatelse - Kultiveringsplan - Rognplanting - Gyting - Lagring - Motorferdsel - Statkraft Energi AS	2019/1279
ST 11/2023	Midtre Nordland nasjonalparkstyre - Høringsuttalelse på forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat	2023/1498
ST 12/2023	Søknad om arrangering av vårprøver med fuglehund - Salten Fuglehundklubb	2022/5767
ST 13/2023	MIDNOR - Sjunkehatten nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak	2023/648
ST 14/2023	MIDNOR - Láhko nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak	2023/648
ST 15/2023	MIDNOR - Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak	2023/648
ST 16/2023	MIDNOR - Rago nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak	2023/648
ST 17/2023	MIDNOR - Saltfjellet landskapsvernområde - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak	2023/648
ST 18/2023	MIDNOR - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak	2023/648
ST 19/2023	Junkerdalsura naturreservat - Søknad om nytt uthus/anneks ved Storjordfjellkoia med med inntransport med ATV langs skogsbilvei - Statskog - 2023	2023/566
ST 20/2023	Sjunkehatten nasjonalpark - Dispensasjon fra verneforskrift - rivning og utvidelse av uthus Sjunkan gård - Per-Arne Gabrielsen	2022/203
ST 21/2023	Eventuelt	

ST 1/2023 Godkjenning av innkalling / protokoll
ST 2/2023 Delegererte saker
DS 1/2023 Gåsvatnan landskapsvernområde - Tillatelse fra motorferdselsforbudet for uttransport av ved fra privat eiendom - Arild Rånes
DS 2/2023 Láhko nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel til egen hytte - Geir Nicolaisen
DS 3/2023 Láhko nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel i forbindelse med hytter og vintermerking av løyper - Glomfjord jeger- og fiskeforening
DS 4/2023 Sjunkhatten nasjonalpark - Søknad om tillatelse fra motorferdselsforbudet - Jan-Ole Jonassen
DS 5/2023 Gåsvatnan landskapsvernområde - Dispensasjon til motorferdsel for transport av varer og utstyr til privat hytte - Torbjørn Bjelland
DS 6/2023 Tillatelse til motorferdsel – Dispensasjon fra verneforskrift - Egen hytte Kråvatn - Láhko nasjonalpark - Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat - Guri Therese Halsan
DS 7/2023 Junkerdal nasjonalpark - Unntak fra kjøretidsbestemmelsene og ekstraturer til hytte ved Beritvatnet - Elisabeth Angler Johansen
DS 8/2023 Gåsvatnan landskapsvernområde - Tillatelse til bruk av snøskuter - Jan-Even Jensen
DS 9/2023 Søknad om dispensasjon fra motorferdselsforbudet - tilrettelegging av løype - Sjunkhatten nasjonalpark - Trond Nyquist
DS 10/2023 Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse til begrenset bruk av snøskuter for frakt av varer og utstyr til privat hytte - kvæbilok
DS 11/2023 Junkerdalsura naturreservat - tillatelse til utfrakt av jervbås med snøskuter - Stein Halvorsen
DS 12/2023 Láhko nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel til egen hytte - John Inge Aadahl
DS 13/2023 Sjunkhatten nasjonalpark - Søknad om tillatelse fra motorferdselsforbudet - Leiekjøring - Evy Strømsnes
DS 14/2023 Gåsvatnan landskapsvernområde - Søknad om tillatelse til bruk av snøskuter til privat hytte - Malin Aas Berg
DS 15/2023 Sjunkhatten nasjonalpark - Presisering av vedtak 17. januar 2023 - Trond Nyquist
DS 16/2023 Blakkådalen naturreservat - Nattmoråga landskapsvernområde - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Tillatelse til bruk av drone - Forstkandidat Myrbakken AS
DS 17/2023 Søknad om dispensasjon fra motorferdselsforbudet - Bruk av snøskuter til hytte - Sjunkhatten nasjonalpark - Trond Nyquist
DS 18/2023 Tillatelse til motorferdsel - Dispensasjon fra verneforskrift - Egen hytte Kråvatn - Láhko nasjonalpark - Langvassdalen-Ruffedalen naturreservat - Trude Ellen Holm
DS 19/2023 Sjunkhatten nasjonalpark - Dispensasjon til motorferdsel - Harriet Hansen
ST 3/2023 Referatsaker

Midtre Nordland nasjonalparkstyre
c/o Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405
8002 BODØ

Trondheim, 09.11.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11764

Saksbehandler:
Line-Kristin Larsen

Faglig gjennomgang av besøksstrategi for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og omkringliggende verneområder

Vi viser til besøksstrategien oversendt 20.9. 2022 for faglig gjennomgang før høring.

Dokumentet gir en god fremstilling av eksisterende bruk og verneverdier i områdene. Det er likevel behov for noe justering av dokumentet før det sendes på høring. Vi har lagt alle kommentarene inn i wordfilen vedlagt oversendelsesbrevet.

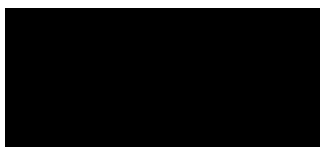
Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Line-Kristin Larsen
seniorrådgiver

Kopi til:
Ingvaldsen, Inge Sollund

Trondheim, 08.02.2023
Offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1)

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11606

Saksbehandler:
Marit Doseth

Vedtak i klagesak om dispensasjon til å kjøre ATV i Láhko nasjonalpark

Vi viser til klagen på Midtre Nordland nasjonalparkstyre sitt vedtak 21.04.2022. Klagesaken ble oversendt fra nasjonalparkstyret 14.07.2022.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Midtre Nordland nasjonalparkstyre sitt vedtak. Søknad om bruk av ATV til varig bevegelsehemmet for barmarkskjøring i forbindelse med utøvelse av friluftsliv i Láhko nasjonalpark, avslås.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 første ledd og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Du kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Søknad

Du søkte 29.03.2022 om en 5-årig tillatelse til bruk av ATV i perioden 18.05.2022 til 31.08.2022 i det du omtaler som naturlige turområder i Láhko nasjonalpark.

Du opplyser at du etter en trafikkulykke i 2008 ble lam og av den grunn må bruke ATV for å komme deg ut i naturen. Meløy kommune har gitt deg tillatelse til dette. ATVen du benytter er en ombygd side-by-side ATV (to seter i bredden istedenfor på langs av salen) som kan styres med håndkontroller. Dette gjør den noe bredere enn en vanlig ATV, noe som gir lavere marktrykk og mindre skader på naturen.

Vedtak fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre

Midtre Nordland nasjonalparkstyre behandlet søknaden 21.04.2022. Søknaden ble vurdert etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ.

Nasjonalparkstyret viste til at funksjonshemmedes adgang til motorferdsel ble vurdert i forbindelse med vedtakelsen av vernet. Det ble både vist til verneforskriften § 5 som åpner for bruk av beltekjøretøy på vinterføre for transport av varig bevegelseshemmede til egen hytte og den kongelige resolusjonen hvor daværende Fylkesmann (nå Statsforvalter) uttaler at *"Fylkesmannen har heller ikke kunnet åpne for transport av varig bevegelseshemmede til hytter generelt, men har åpnet for dette etter søknad til egen hytte"*.

Videre ble det vist til at barmarkskjøring i Láhko vil være i strid med verneformålet og påvirke verneverdiene. Det ble også vist til at en tillatelse vil kunne skape en uheldig presedens, både i nasjonalparken og andre verneområder.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre avslo derfor søknaden.

Klagers argumenter

I udatert brev til Nasjonalparkstyret påklager du vedtaket. Du mener at Nasjonalparkstyret har liten forståelse for funksjonshemmede som ønsker å benytte naturen, og viser til at det bare er ved bruk av ATV dette er mulig. Faren for presedens mener du er liten, det opplyses at det årlig er ca. 30 mennesker som blir varig rullestolbrukere som følge av skade.

Du viser til at mange andre funksjonshemmede med elektriske rullestoler og liknende kan bruke utmarka da dette regnes som ganghjelpemidler. Dette er ikke en mulighet for deg, fordi din armfunksjon og styrke er normal. Du mener at kjøring md ATV ikke nødvendigvis påfører naturen større skader enn elektrisk rullestol og at det er i din egeninteresse å ta vare på naturen. Avslutningsvis opplyser du at de 5 omsøkte turene i realiteten vil utgjøre 1-2 korte turer i året og bare i tørt og godt vær. Du opplyser at du er åpen for en dialog med verneområdestyret om funksjonshemmedes adgang til naturen.

Merknader til klagen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre behandlet klagen 01.07. 2022.

Nasjonalparkstyret mente klagen ikke inneholdt nye opplysninger som var relevante for utfallet i saken og viste i det vesentlige til den begrunnelse som tidligere var gitt for avslaget.

Saken ble sendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Reglene som gjelder for dette verneområdet

Láhko nasjonalpark ble vernet ved kgl.res 14. desember 2012 og bestemmelsene som gjelder for området er gitt i forskrift om vern av Láhko nasjonalpark, Gildeskål, Meløy og Beiarn kommuner, Nordland (her omtalt som verneforskriften).

Verneformålet fremgår av verneforskriften § 1:

Formålet med Láhko nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- geologiske landskapsformasjoner herunder det største sammenhengende areal av alpin karst i Norge med tilhørende grotter

- variasjonsbredden av naturtyper, med viktige lokaliteter av kalksjøer, herunder kransalgesjøer med et nasjonalt kjerneområde for kransalger – arter og genetisk mangfold, inkludert et svært rikt planteliv med en rekke truede og nær truede arter, herunder viktige utpostlokaliteter av de truede fjellplantene grønlandsstarr og nordlig tinderblom, samt de truede kransalgeartene kanadaglattkrans og gråkrans. Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet.

All motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i nasjonalparken, jf. verneforskriften § 3 punkt 6.1. Omsøkte kjøring dekkes ikke av unntakene fra forbudet i punkt 6.2 og heller ikke av de bestemmelsene som gir forvaltningsmyndigheten adgang til å gi tillatelse, jf. punkt 6.3. En tillatelse må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ.

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at denne bestemmelsen ikke kan brukes for å utvide den rammen som er gitt i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. For at en dispensasjon skal kunne gis må vilkårene i bestemmelsen være oppfylt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved vurderingen av om dispensasjonen skal gis. Det er videre lagt vekt på kunnskap fra NINA-rapport 187 "Effektar av motorferdsel i utmark på natur", folk og samfunn og foredraget til kongelig resolusjon for nasjonalparken.

Er vilkårene for å gi dispensasjon oppfylt?

Vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ, er at tiltaket ikke strider mot verneformålet og ikke har nevneverdig påvirkning på verneverdiene.

Ivaretagelse av vegetasjonen er en viktig del av verneformålet for Láhko, blant annet det store arealet av alpin karst og det svært rike plantelivet med en rekke truede og nær truede arter.

Barmarkskjøring er den motorferdselsaktiviteten som gir klart mest skade på vegetasjon og landskap. Om det vil oppstå skade eller hvor omfattende den blir, er avhengig av en rekke ulike faktorer. Noen er relatert til selve kjøringen, andre er avhengige av naturforholdene der kjøringen skjer. Vegetasjonstyper i fjellet er sårbare. I områder med høy naturverdi kan små effekter ha store konsekvenser. I Láhko vil barmarkskjøring i relativt beskjedent omfang kunne forringe og skade verneverdier og verneformål. Dette vil særlig være tilfelle dersom tillatelsen skaper presedens, ved at andre får tilsvarende tillatelse.

I klagen vises det til at antallet varig brukere av rullestol som følge av skade er ca. 30 pr år på landsbasis. Andre årsaker som for eksempel sykdom og alder kan også gi varig funksjonsnedsettelse. Årsaken til funksjonsnedsettelsen er uten betydning for vurderingen av om det skal gis dispensasjon. Det foreligger en svært restriktiv praksis med hensyn til bruk av barmarkskjøretøy i verneområder spesielt og utmark generelt. På grunn av de store terrengskadene slik kjøring kan gi, tillates barmarkskjøring bare i helt spesielle tilfeller. En tillatelse i dette tilfellet vil derfor kunne få uheldig presedensvirkning og den samlede belastningen på et sårbart terreng som det i Láhko vil kunne bli stor, jf. naturmangfoldloven § 10.

Vi mener derfor at vilkårene for å gi tillatelse til barmarkskjøring etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ ikke er oppfylt. Kjøring med ATV i Láhko nasjonalpark i omsøkte periode vil kunne skade og forringe verneverdiene og være i strid med verneformålet.

Vi er enige med nasjonalparkstyret i at en tillatelse til barmarkskjøring også vil utvide rammene som ble satt i vernevedtaket. Motorferdsel for varig bevegelseshemmede ble vurdert i verneplanprosessen, men at det bare ble åpnet for å gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på snødekt mark til egen hytte for denne gruppen, jf. § 3 punkt 6.3 bokstav k). Det vises også til foredraget til kongelig resolusjon der Fylkesmannen (nå Statsforvalter) uttaler på side 30 andre avsnitt at de etter søknad bare åpner for transport av varig bevegelseshemmede til egen hytte. Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) ga følgende uttalelse på side 31 andre avsnitt:

"Direktoratet støtter Fylkesmannens vurdering om at eventuelle tillatelser for transport av varig bevegelseshemmede må begrenses til egen hytte på grunn av at motorferdsel innenfor verneområdene skal begrenses i størst mulig grad".

Ut fra det ovennevnte stadfester vi vedtaket fra nasjonalparkstyret. Klagen tas ikke til følge.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Marit Doseth
seniorrådgiver

Kopi til:

Midtre Nordland
nasjonalparkstyre
STATSFORVALTEREN I
NORDLAND

c/o Statsforvalteren i Nordland, Postboks 8002 BODØ
1405
Postboks 1405 8002 Bodø

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre		

Statusrapport: Anskaffelse rammeavtale prosjektering innfallsporter

Forslag til vedtak

Referatsaken tas til orientering.

Bakgrunn

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ga i ST 35/2022 sekretariatet i oppgave å gå videre med rammeavtaleanskaffelse for konsulenttjenester til prosjektering av innfallsporter til verneområder.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ble i ST 46/2022 (møte på Storjord 20. september 2022) orientert om hvordan arbeidet utvikler seg med prosjektering av innfallsporter til de verneområder som nasjonalparkstyret forvalter. Kort sammenfatning:

- I takt med at forvaltningsplaner og besøksstrategier blir faststilt må også prosjektering av innfallsporter dra i gang.
- Det er ikke usannsynlig MNNPS vil være drivende i prosjektering av 12 – 15 innfallsporter de nærmeste åtte årene, og kun konsulenttjenester for mulighetsstudier, for- og detaljprosjektering (altså ekskludert bygningskostnader) vurderes kunne ligge på NOK 700.000 – 1,3 millioner årlig de nærmeste årene.
- Når det samlede beløpet for en viss type tjeneste er forventet å ligge på over NOK 1,3 millioner over en rullende fireårsperiode sier Statsforvalterens retningslinjer at anskaffelse må skje i form av rammeavtale.
- Slik rammeavtaleanskaffelse skal utføres av Statsforvalternes fellesorganisasjon (STAF), med bistand fra den organisasjon som ønsker anskaffelsen.

Fremdrift

STAF har under sen høst 2022 hatt mulighet å starte opp rammeavtaleanskaffelsen. Arbeidet ledes av Kjersti Fosse og Marthe Emilie Askvig på STAF.

Til anskaffelsesprosjektet er det knyttet et tverrfaglig anskaffelsesteam bestående av:

- Statsforvalteren i Nordland, Johan Rova
- Statsforvalteren i Vestland, Tor Arne Hauge

- Trøndelag, Hege Sæther Moen
- Vestfold og Telemark, Anne Sjømæling

Til anskaffelsesprosjektet er det også knyttet en høringsgruppe bestående av:

- Troms og Finnmark, Ingve Birkeland
- Møre og Romsdal, Ingvild Hansen Nystad
- Innlandet, Carl S. Bjurstedt
- Rogaland, Einar Heegaard
- Agder, Maria Bjelland, Jenny Marie Gulbrandsen

Følgende organisasjoner vil være med på rammeavtalen, med navn på bemyndiget person:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer i den enkelte region under statsforvalterne; de som ønsker å bli med signerer hver sin tilslutningsavtale digitalt.
- Statsforvalteren i Agder, Ingunn Løvdal
- Statsforvalteren i Rogaland, Marit Sundsvik Bendixen
- Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Grethe Helgås
- Statsforvalteren i Innlandet, Vebjørn Knarrum
- Statsforvalteren i Trøndelag, Line Lund Fjellvær
- Statsforvalteren i Nordland, Marte Bugge
- Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Lisa Bjørnsdatter Helgason
- Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Linda Aaram
- Statsforvalteren i Vestland, Kjell Kvingedal
- Statsforvalterens fellestjenester, Francoise Bratland

I kontraktstrategien som STAF vedtatt til anskaffelsesprosjektet er følgende milepæler og datoer faststilt:

Beskrivelse av milepæl eller leveranse	Dato
Etablert anskaffelsesteam/oppstartsmøte	06.12.22
Kontraksstrategi sendes til godkjenning	13.01.23
Konkurransesgrunnlag inkl. kravspesifikasjon er utarbeidet	07.02.23
Konkurransesgrunnlag inkl. kravspesifikasjon godkjent av avtaleeier	10.02.23
Kunngjøring av konkurranse	17.02.23
Tilbudsfrist	24.03.23
Evaluerer av tilbud	Uke 2313/2314
Innstilling på valg av leverandører	Uke 14
Karensperiode 10 dager	10 dager
Avtale inngås	Uke 2317/2318

Formålet er å tegne rammeavtale med fire (4) leverandører, som konkurrerer ut fra timespris, erfaring og kvalitet. For hver enkelt innfallsport vil det deretter være en «minikonkurranse» hvor de fire leverandørene konkurrerer mellom seg med fastpris. Prosjektet løper i prinsipp etter plan, med unntak at dato for kunngjøring av konkurranse nå er endret til 20.02.2023.

Det forventes være mulig å begynne utlysning av de første minikonkurransene tidlig i mai 2023. Det er da viktig at ha ferdig prosjektplaner og kravspesifikasjoner til de prosjekteringer som skal begynnes i 2023. MNNPS har til budsjettåret 2023 blitt tildelt NOK 700.000 til anskaffelse av konsulenttjeneste i forbindelse med prosjektering av innfallsporter på Storvollen (200.000 kr), Jakobsbakken (300.000 kr), Litjsand-Lakshol (200.000 kr) og Fridalen (mulig om det blir ressurser over). Dette er altså utover de NOK 200.000 som er særskilt tildelt til prosjektering av innfallsport Junkerdalsura.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre		

Statusrapport: Utvikling av innfallsport/utkikks plass Storjord og Junkerdalsura naturreservat

Forslag til vedtak

Referatsaken tas til orientering.

Bakgrunn

Den gamle veien langs elva inn mot Trækta i Junkerdalsura naturreservat har vært utsatt for flere farlige ras de siste tiårene. Dette har ført til at det har blitt aktuelt å finne en alternativ rute for dagsbesøkende. Som alternativ har utsiktsplasser langs den gamle RV 77 blitt foreslått i besøksstrategien for reservatet. Arbeidet skjer ut fra den veiledning for innfallsporter som er tatt frem av Miljødirektoratet.

Til prosjektet er det knyttet en styringsgruppe med følgende deltakere:

Rune Berg	Saltdal kommune
Ørjan Alm	Saltdal kommune
Kari Nystad-Rusaanes	Nordland nasjonalparksenter
Jim Kristensen	Statskog (grunneier)
Johan Rova	prosjektleder
Oskar Petersen/Inge Ingvaldsen	assisterende prosjektleder

Prosjektet skiller seg fra de fleste andre innfallsport-prosjekter ved å åpne for enkelte anlegg inne i et verneområde, ettersom de vil ligge inntil en nedlagt asfaltert vei. Det vil likevel være nødvendig å prøve hver installasjon mot verneforskriftene; dette må skje ved bruk av setteforvalter.

Prosjektet skiller også ut seg ved at mulighetsstudien skal tas frem i samarbeid med en par skoleklasser i Saltdal, for å ta til vare lokale idéer om utformingen av innfallsporten.

Fremdrift

Sommeren 2022 ble U2 Arkitekter AS leid inn til å arbeide frem mulighetsstudie, forprosjektering og detaljprosjektering til prosjektet. Formålet var å utrede alternative utvikningsplasser, med mulige anlegg, samt å vise på hvordan området langs gamle RV 77 kan knyttes sammen med eksisterende anlegg på Storjord.

U2 Arkitekter AS har under høsten-vinteren 2022-2023 arbeidet med å stille sammen ønsker og ideer fra skoleklassene, samt å ta frem forslag til forskjellige alternativer til en mulighetsstudie. En første levering ble sent inn til nasjonalparkstyret 10. februar 2023.

Styringsgruppen har sett gjennom det leverte materialet i møte 15. februar 2023. Arkitektene har på en god måte summert og tatt hensyn til innspill fra skoleklassene, og også gitt forslag til hvordan en del av innspillene kan realiseres i forbindelse med spennende arkitektur.

Styringsgruppen vurderer dog at det fortsatt er en rekke spørsmål fra kravspesifikasjonen som ikke er helt besvart, og at det ennå ikke finnes gode nok alternativer for vedtak om videre forprosjektering, som er hensiktsmessig å legge frem til nasjonalparkstyret. Det må for eksempel til:

- flere og tydeligere alternativer på hvordan ferdselsårer som knytter gamle RV77 sammen med besøkssenteret kan brukes og utvikles,
- større fokus på å nytte områder utenfor naturreservatet,
- forslag på alternativer for plassering av skilter etter varemerkestrategien for å gi en god organisering av informasjonsfunksjoner,
- konsekvenser for drift og vedlikehold ved valg av forskjellige alternativer og eierskap,
- alternativer som ikke inkluderer (mest sannsynlig) unødvendig dyre bygninger inne i verneområdet,
- hvordan viewpointet spiller sammen med besøkssenteret.

Dessuten må en rekke spørsmål om f.eks. hvordan bruk av viewpointet kan reguleres i forbindelse til at området er brukt som vinterbeite til rein bli avklart før forprosjektering kan bestilles.

Styringsgruppen regner med å kunne presentere en mulighetsstudie med tydelige alternativer ved styremøtet 21. april 2023.

Det har blitt innvilget NOK 200.000 til videre prosjektering i 2023, og det gjenstår også timer som er forskuttert til arkitekten fra 2022 års midler.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	4/2023	24.02.2023

Junkerdal nasjonalpark - Behandling av klage fra Statsforvalteren i Nordland - Dispensasjon for bruk av snøskuter i Junkerdal nasjonalpark for transport av varer og utstyr til Mavas Stugby

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre tar ikke klagen fra Statsforvalteren i Nordland til følge, og opprettholder sitt vedtak i styresak 62/2022.

Nasjonalparkstyret avslår samtidig Statsforvalteren i Nordlands anmodning om oppsettende virkning og utsettelse av vedtak frem til avgjørelse er tatt av klageinstans.

Klagen sendes til Miljødirektoratet for klagebehandling.

Bakgrunn

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ga i vedtak 63/2022 i møte 20. desember 2022 Marius Kvæl og Therese Steigen dispensasjon fra motorferdselsforbudet i nasjonalparken for bruk av snøskuter langs merket løype i Metskidalen, i forbindelse med drift av Mavas stugby. Dispensasjonen ble gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Dispensasjonen gjelder fram til 1. mai 2023, inntil 12 turer, og det kan brukes inntil to snøskutere per tur (i så fall telles det som to turer). Dispensasjonen er gitt med flere vilkår, blant annet at det skal kjøres på tilstrekkelig snømengde slik at kjøreskader ikke oppstår, at det ikke skal kjøres over avblåste rabber og at det skal tas hensyn til rein i området. Transporten skal skje mellom klokka 07:00 og 23:00 og det er ikke tillatt å kjøre på langfredag og 1. påskedag.

Statsforvalteren i Nordland klaget på dette vedtaket 30.01.2023 med begrunnelse i at de ikke finner grunnlag for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48.

Statsforvalteren i Nordland ba samtidig om at vedtaket skulle gis oppsettende virkning og utsatt iverksettelse frem til klagebehandling var ferdig med hjemmel i § forvaltningsloven § 42. se vedlegg. En slik beslutning skal avgjøres snarest mulig. Derfor har nasjonalparkstyret delegert myndigheten til å fatte disse beslutningene til arbeidsutvalget.

Arbeidsutvalget for Midtre Nordland nasjonalparkstyret behandlet spørsmålet om det skulle gis utsatt iverksettelse frem til klagebehandling var ferdig på sitt møte 02.02.2023. Klagers anmodning om utsettelse ble avslått. Se vedlegg.

Slik arbeidsutvalgets mandat er utformet vil nasjonalparkstyret også måtte ta stilling til om det skal gis utsatt iverksettelse av vedtaket frem til klagebehandlingen er avgjort av klageinstans i dette møtet.

Grunnlaget for avgjørelsen

Statsforvalteren i Nordland har i henhold til naturmangfoldloven § 62 tredje ledd klagerett på vedtaket. Klagen har kommet innenfor tidsfristen gitt av forvaltningsloven § 29.

Forvaltningsloven § 42 åpner opp for at underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Anmodninger om utsetting skal avgjøres snarest mulig.

Delegering av myndighet til arbeidsutvalget: «Arbeidsutvalget kan fatte beslutning etter forvaltningsloven § 42 – Utsatt iverksetting av vedtak: En slik beslutning er gyldig frem til klagen blir behandlet av nasjonalparkstyret, og eventuelle krav om oppsettende virkning skal da tas opp til ny vurdering ved klagebehandlingen i styret.»

Vurdering

Statsforvalteren i Nordland ber om oppsettende virkning og utsettelse av vedtak frem til klagebehandling er avgjort hos klageinstans. Sekretariatet mener at dette i praksis vil være det samme som å omgjøre vedtaket til et avslag ettersom klagebehandlingen vil ta lengre tid enn dispensasjonens gyldighet. Formålet med bestemmelsen i forvaltningslovens § 42 er å hindre at irreversibel aktivitet som kan gi uopprettelig skade eller tap av verneverdier blir iverksatt. Sekretariatet mener at aktiviteten ikke er av så alvorlig grad, og at eventuell omgjøring av vedtak kan avvende klagebehandling.

Sekretariatet stiller seg ikke bak klagers påstand om at denne typen ferdsel ble vurdert i forbindelse med vernevedtaket. I vernevedtaket (kronprinsregentens resolusjon) ble det avvist at løypa kunne brukes til turistkjøring, besøk og inntransport av fagfolk. Fylkesmannens tilrådning i forbindelse med vernevedtaket avslutter også med at det i spesielle tilfeller vil kunne gis dispensasjon for kjøring gjennom

nasjonalparken til Mavas. I denne saken er det gitt dispensasjon som et unntakstilfelle i forbindelse med at eier ikke har mulighet til å drifte plassen gjennom vinteren som følge av sykdom. Sekretariatet vurderer dette for å være et spesielt tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

I Statsforvalteren i Nordlands klage fremgår det: «I rapport fra naturoppsynet til nasjonalparkstyret fra 2015 framkommer det at det er registrert en god del kjørespor fra bruk av snøskuter i tillegg til slitasje på rabber langs traséen. I saksframlegget konkluderes det likevel med at et begrenset antall turer med de gitte vilkårene i liten grad medføre skade på vegetasjonen eller sårbare arter i området.» Sekretariatet vil understreke at slitasjesporene i rapporten fra 2015 i all hovedsak stammer fra den lovlige, og direktehjemlede kjøringen til driverne og bosatte i Mavas Stugby. Disse har ubegrenset tillatelse til å kjøre langs denne løypa gjennom en direktehjemmel i forskriften, slik at forvaltningsmyndigheten ikke har mulighet til å sette vilkår for kjøringen når det kommer til snømengde og tid på året, nettopp for å hindre slitasje. I gitt dispensasjon er det satt vilkår om at snøskuterkjøring kun må skje på tilstrekkelig snømengde og at det ikke skal kjøres over avblåste rabber.

I forbindelse med behandling av denne klagen har sekretariatet funnet at feil trase ble lagt til grunn for vurderinga i forrige saksfremlegg. Dette beklager vi på det sterkeste. Den aktuelle motorferdselen skal gå på vintermerket løype gjennom Metskidalen, jfr. forvaltningsplanens vedlegg 12 og selve vedtaksteksten: «Marius Kvæl og Therese Steigen gis dispensasjon fra §3 pkt. 6.1 i verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark for bruk av snøscooter langs merket løype i Metskidalen, i forbindelse med hjelp til drift av Mavas stugby». Derimot var det sommerruten gjennom Båtskar som lå til grunn for vurderingen i saksfremlegget. Dette fører til to vesentlige endringer i den opprinnelige vurderinga:

1. «Den aktuelle ferdselen langs traseen kan påvirke kjente hekke- eller ynglelokaliteter i området, ettersom traseen går innenfor varsomhetssonen til en sårbart rovfugl.» Kjøring på vintermerket løype vil skje langt utenfor varsomhetssonen for aktuell rovfugl. Sekretariatet anser derfor ikke rovfugllokaliteten og dens varsomhetssone som relevant for saken.
2. «Når Balvatnet har trygg is, er det snakk om en relativt kort distanse som skal kjøres i nasjonalparken: 2,3 km». Rett distanse i nasjonalparken er 5,1 km. Altså en betydelig lengre transport innenfor vernegrensene til nasjonalparken, men ikke tilstrekkelig til at sekretariatet vurderer at det er nødvendig å endre utfallet i saken.

Som hovedregel behandler ikke nasjonalparkstyret forholdene til annet lovverk. Nasjonalparkstyret dispenserer fra verneforskrift og forutsetter at søker forholder seg til annet lovverk. Dispensasjonen er gitt for inntransport av varer og utstyr for opphold og overnatting til driverne av Mavas Stugby.

Løypa som går gjennom nasjonalparken, er den korteste, tryggeste og mest praktiske traseen for driverne å benytte seg av da de er bosatt i Sulitjelma. I saken er det foretatt en skjønnsmessig vurdering knyttet til omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten og funnet grunnlag for å kunne gi dispensasjon. Den samme traseen har blitt benyttet fritt, uten noen vilkår, av eieren av Mavas stugby gjennom verneforskriftens direktehjemmel helt siden opprettelsen av vernet i 2004.

Konklusjon

Sekretariatet mener at det på grunnlag av argumentasjonen i saken og tilleggsopplysninger ovenfor finnes grunnlag for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48. Dispensasjonen strider ikke mot verneformålet eller kan påvirke verneverdiene i nevneverdig grad. Utsatt iverksettelse av tiltaket vurderes ikke til å være nødvendig, da det ikke er fare for at aktiviteten fører til uopprettelige skader eller store økonomiske ulemper.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Parter i saken:

Statskog Fjelltjenesten v/ Jim T. Kristensen
Saltdal kommune
Statsforvalteren i Nordland
Balvatn reinbeitedistrikt v/ Kristine Helland Blind

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark
Miljødirektoratets veileder M106-2014: Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

STATSFORVALTEREN I NORDLAND AVD BODØ
Postboks 1405
8002 BODØ

Saksbehandler Inge Sollund Ingvaldsen

Vår ref. 2016/1781

Deres ref.

Dato 02.02.2023

Vedtak – Junkerdal nasjonalpark - Behandling av anmodning om oppsettende virkning for bruk av snøskuter for transport av varer og utstyr til Mavas stugby – Statsforvalteren i Nordland

Viser til klage sendt 30. januar 2023, på vedtak om dispensasjon til bruk av snøskuter for transport til Mavas Stugby (styresak 63/2022). Arbeidsutvalget til Midtre Nordland nasjonalparkstyre har i dag hatt møte for å ta stilling til deres anmodning om at klagen skal gis oppsettende virkning og at vedtaket gis utsatt iverksettelse frem til klagebehandlingen er ferdig, jfr forvaltningsloven § 42.

Arbeidsutvalget fattet følgende beslutning:

Arbeidsutvalget til Midtre Nordland nasjonalparkstyre avslår Statsforvalterens i Nordland anmodning om oppsettende virkning og utsettelse av vedtak på vedtak i styresak 63/2022.

Resten av innholdet i klagen behandles på Midtre Nordland nasjonalparkstyrets møte 24. februar 2023.

Med hilsen

Inge Sollund Ingvaldsen
sekretariatsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

Kopi til:

Saltdal kommune
Statskog Fjelltjenesten avd. Fauske

Kirkegt. 23
Postboks 63
Sentrum

8250 Rognan
7801 NAMSOS

Balvatn reinbeitedistrikt v/ Kristine Blind
Helland

Bentevassveien 11d 8206 FAUSKE

Nasjonalpark Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal, Låhko, Sjunkehatten og Rago

Naturreservat Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura

Landskapsvernområde Saltfjellet og Gåsvatnan

Arkivsaksnr: 2016/1781-0

Saksbehandler: Oskar Nyheim Pettersen

Dato: 02.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre	5/2023	02.02.2023

Junkerdal nasjonalpark – Behandling av utsatt iverksettelse av tiltak - Dispensasjon for bruk av snøskuter i Junkerdal nasjonalpark for transport av varer og utstyr til Mavas stugby – Statsforvalteren i Nordland

Innstilling fra sekretariatet

Arbeidsutvalget avslår Statsforvalterens i Nordland anmodning om oppsettende virkning og utsettelse av vedtak på vedtak i styresak 63/2022.

Resten av innholdet i klagen behandles på Midtre Nordland nasjonalparkstyrets møte 24. februar 2023.

Saksprotokoll i Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre - 02.02.2023

Behandling

Vedtak

Som innstillinga - enstemmig

Bakgrunn

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ga i vedtak 63/2022 i møte 20. desember 2022 Marius Kvæl og Therese Steigen dispensasjon fra motorferdselforbudet i nasjonalparken for bruk av snøskuter langs merket løype i Metskidalen, i forbindelse med drift av Mavas stugby. Dispensasjonen ble gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Dispensasjonen gjelder fram til 1. mai 2023, inntil 12 turer, og det kan brukes inntil to snøskutere per tur (i så fall telles det som to turer). Dispensasjonen er gitt med flere vilkår, blant annet at det kan kjøres når det er tilstrekkelig med snø til at kjøreskader ikke oppstår, at det ikke skal kjøres over avblåste rabber og at det skal tas hensyn til rein i området. Transporten skal skje mellom klokka 07:00 og 23:00 og det er ikke tillatt å kjøre på langfredag og 1. påskedag.

Grunnlaget for avgjørelsen

Statsforvalteren i Nordland har i henhold til naturmangfoldloven § 62 tredje ledd klagerett på vedtaket. Klagen har kommet innenfor tidsfristen gitt av forvaltningsloven § 29.

Forvaltningsloven § 42 åpner opp for at Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

Vurdering

Statsforvalteren i Nordland ber om oppsettende virkning og utsettelse av vedtak frem til klagebehandling er avgjort hos klageinstans. Sekretariatet mener at dette i praksis vil være det samme som å omgjøre vedtaket til et avslag ettersom klagebehandlingen vil ta lengre tid enn dispensasjonens gyldighet. Sekretariatet mener at dispensasjonen som er gitt ikke står i fare for å gi uopprettelig skade eller tap av verneverdiene i Junkerdal nasjonalpark, og at eventuell omgjøring av vedtak dermed kan avvente klagebehandling. Formålet med bestemmelsen i forvaltningslovens § 42 er å hindre at irreversible tiltak blir iverksatt i påvente av avgjørelse i klagesak.

Dispensasjonen for snøskuterkjøringen til Mavas er gitt som et unntakstilfelle i forbindelse med at eier ikke har mulighet til å drifte plassen gjennom vinteren som følge av sykdom. Sekretariatet stiller seg ikke bak at denne typen ferdsel ble vurdert i forbindelse med vernevedtaket. I vernevedtaket (kronprinsregentens resolusjon) ble det avvist at løypa kunne brukes til turistikjøring, besøk og inntransport av fagfolk. Fylkesmannens tilrådning avslutter også med at det i spesielle tilfeller vil kunne gis dispensasjon for kjøring gjennom nasjonalparken.

I Statsforvalteren i Nordlands klage fremgår det: «I rapport fra naturoppsynet til nasjonalparkstyret fra 2015 framkommer det at det er registrert en god del kjørespor fra bruk av snøskuter i tillegg til slitasje på rabber langs traséen. I saksframlegget konkluderes det likevel med at et begrenset antall turer med de gitte vilkårene i liten grad medføre skade på vegetasjonen eller sårbare arter i området.» Sekretariatet vil

understreke at slitasjesporene i rapporten fra 2015 i all hovedsak stammer fra den lovlige, og direktehjemlede kjøringen til driverne og bosatte i Mavas Stugby. Disse har ubegrenset tillatelse til å kjøre langs denne løypa gjennom en direktehjemmel i forskriften, slik at forvaltningsmyndigheten ikke har mulighet til å sette vilkår for kjøringen når det kommer til snømengde og tid på året. I gitte dispensasjon er det satt vilkår om at snøskuterkjøring kun må skje på tilstrekkelig snømengde og at det ikke skal kjøres over avblåste rabber.

Videre fremgår det at «I saksframlegget vises det til at den aktuelle ferdselen langs traseen kan påvirke kjente hekke- eller ynglelokaliteter i området, ettersom traseen går innenfor varsomhetssonen til en sårbar rovfugl.» Etter en ny gjennomgang av det opprinnelige vedtaket ser vi at det feilaktig er tatt med en vurdering om at traseen går innenfor varsomhetssonen til en sårbar rovfugl. Den merkede løypa i Metskidalen går godt utenfor varsomhetssonen som Miljødirektoratet har anbefalt for aktuelle rovfugl i forbindelse med snøskuterløyper.

Som hovedregel behandler ikke nasjonalparkstyret forholdene til annet lovverk. Nasjonalparkstyret dispenserer fra verneforskrift og forutsetter at søker forholder seg til annet lovverk. Dispensasjonen er gitt for inntransport av varer og utstyr for opphold og overnatting til driverne av Mavas Stugby. Løypa som går gjennom nasjonalparken, er den korteste, tryggeste og mest praktiske traseen for driverne å benytte seg av da de er bosatt i Sulitjelma. Den samme traseen har blitt benyttet av eieren av Mavas stugby gjennom verneforskriftens direktehjemmel helt siden opprettelsen av vernet i 2004.

Konklusjon

Sekretariatet mener at dispensasjonen ikke strider mot vernevedtakets formål eller kan påvirke verneverdier i nevneverdig grad. Det er ikke fare for at tiltaket fører til uopprettelige skader eller store økonomiske ulemper. Vi mener at utsatt iverksettelse av tiltaket vil være det samme som å omgjøre dette til avslag, da klagebehandlingen vil ta lengre tid enn gyldigheten på tillatelsen.

Midtre Nordland Nasjonalparkstyre
Postboks 1405
8002 BODØ

Saksbehandler, innvalgstelefon
Torhild Lamo, 4775547811

Klage på vedtak om dispensasjon - bruk av snøskuter for transport til Mavas stugby - Midtre Nordland nasjonalparkstyre

Statsforvalteren i Nordland viser til Midtre Nordland nasjonalparkstyres vedtak i sak 63/2022 i møte 20. desember 2022. I saken gis Marius Kvæl og Therese Steigen dispensasjon fra motorferdselsforbudet i nasjonalparken for bruk av snøskuter langs merket løype i Metskidalen, i forbindelse med hjelp til drift av Mavas stugby. Dispensasjonen gjelder fram til 1. mai 2023. Det er gitt dispensasjon til inntil 12 turer, og det kan brukes inntil to snøskutere per tur (i så fall telles det som to turer). Dispensasjonen er gitt med flere vilkår, blant annet at det kan kjøres når det er tilstrekkelig med snø til at kjøreskader ikke oppstår, at det ikke skal kjøres over avblåste rabber og at dersom det er rein i nærheten skal farta senkes. Transporten skal skje mellom klokka 07:00 og 23:00 og det er ikke tillatt å kjøre på langfredag og 1. påskedag.

Statsforvalteren har i henhold til naturmangfoldloven § 62 tredje ledd klagerett på vedtaket. Vi mottok underretning om vedtaket 09.01.2023, og denne klagen er fremmet innenfor klagefristen på tre uker.

Statsforvalteren i Nordland klager med dette på vedtaket. Det klages på at det er gitt dispensasjon fra verneforskrifta for Junkerdal nasjonalpark til bruk av snøskuter i forbindelse med hjelp til drift av Mavas stugby, med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Etter Statsforvalterens vurdering strider vedtaket med verneformålet og påvirker verneverdiene negativt. Det er derfor ikke grunnlag for å gi dispensasjon med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 for dette.

Det bes om at klagen gis oppsettende virkning og vedtaket gis utsatt iverksettelse frem til klagebehandlingen er ferdig, jf. forvaltningsloven § 42.

Vedtaket fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48

Vedtaket om dispensasjon om bruk av snøskuter er hjemlet i naturmangfoldloven § 48. For at en søknad kan behandles etter naturmangfoldloven § 48 betinger det at tiltaket ikke strider mot verneformålet og at tiltaket ikke påvirker verneverdiene nevneverdig negativt. I verneforskrift for

Junkerdal nasjonalpark er det åpnet opp for at personer med fast bostedsadresse i Mavas i Arjeplog kommune kan bruke beltekjøretøy på vinterføre og luftfartøy for nødvendig transport fra Mavas til Sulitjelma. Kjøringa skal skje etter trasé som er fastlagt i forvaltningsplanen. Unntaket for denne transporten ble tatt inn i verneforskrifta, blant annet fordi det på tidspunktet da nasjonalparken ble oppretta var skolebarn som bodde i Mavas, som gikk på skole i Sulitjelma. I forbindelse med verneplanprosessen ble det også gitt innspill på at man ønsket at familie og venner, fagfolk og lignende kunne benytte seg av samme transportrute. Dette ble avvist i kongelig resolusjon. Her er det vist til at transport for andre enn fastboende skal skje via etablert snøskuterløype fra Daja eller snøskuterløype fra mellomriksvegen.

Bestemmelsene i naturmangfoldloven § 48 åpner for at det kan gis dispensasjon fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Dispensasjonen er gitt etter første alternativ. Hvis et omsøkt tiltak eller en aktivitet ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, kan forvaltningsmyndigheten vurdere dispensasjon etter § 48 første alternativ. Ved søknad om dispensasjon må det først vurderes om vilkårene er oppfylt. Vilårene er kumulative, det vil si at begge vilkårene må være oppfylt. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, noe som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt. I avveiningen av om dispensasjon skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Også de hensyn som positivt taler for det omsøkte tiltak, og om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i vurderingen. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. § 48 første alternativ dekker tilfeller hvor verneformålet og verneverdiene tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene. Forutsetningen for bruk av § 48 i slike tilfeller er at aktiviteten eller tiltaket oppfyller vilkårene i § 48 og at det ikke ble tatt konkret stilling til aktiviteten eller tiltaket ved opprettelsen av verneområdet.

Som det framkommer i saksframlegget beskriver forvaltningsplanene for Junkerdal nasjonalpark det aktuelle området som et område med enestående eller trua naturverdier med bakgrunn i svært store og sårbare verdier knyttet til flora og fauna, i forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark. Videre finner vi at naturvern hensyn være overordnet andre interesser i dette området. I saksframlegget framkommer det videre at april/mai er en sårbar periode for dyre- og fuglelivet i fjellet med oppstart av yngletiden. I saksframlegget vises det til at den aktuelle ferdselen langs traseen kan påvirke kjente hekke- eller ynglelokaliteter i området, ettersom traseen går innenfor varsomhetssonen til en sårbar rovfugl.

I rapport fra naturoppsynet til nasjonalparkstyret fra 2015 framkommer det at det er registrert en god del kjørespor fra bruk av snøskuter i tillegg til slitasje på rabber langs traséen. I saksframlegget konkluderes det likevel med at et begrenset antall turer med de gitte vilkårene i liten grad medføre skade på vegetasjonen eller sårbare arter i området. Det argumenteres videre med at det med de gitte begrensningene i antall turer, når dispensasjonen skal nyttes, samt vilkåret i forhold til forstyrrelser av rein vil være med på å redusere eventuelle konflikter i forhold til turgåere i området

og for reindrift. Nasjonalparkstyret har vurdert at den ovenfornevnte motoriserte transporten, sammen med annen lovlig kjøring i området, ikke vil medføre for stor samlet belastning på økosystemet.

Behov for å klarlegge forhold til annet lowerk

Det framkommer av saksframlegget at søkers behov er knytta opp til å kjøre til Sulitjelma for proviantering i tillegg til frakt av nødvendig utstyr for drift av turistbedriften denne sesongen.

Import/eksport av matvarer og utstyr til privat konsumpsjon. Inn i Sverige får man ifølge Tullverkets hjemmesider ta med seg varer til en samla verdi på sek 3 300. Det er ikke krav om at denne transporten skal skje over godkjent grenseovergang. For varer og utstyr som skal brukes i næringsvirksomhet gjelder helt andre regler. Ifølge informasjon fra svenske Tullverkets informasjonstjeneste skal alle varer som skal brukes i næringsvirksomhet i Sverige fortolles inn. I utgangspunktet skal dette skje ved godkjent tollovergang. På samme måte skal utstyr og varer for næringsvirksomhet fortolles inn i Norge hvis de fraktes tilbake hit. Det er dermed ikke lovlig å frakte varer og utstyr som skal brukes i drifta i Mavas uten at det er tollklarert. Det kan dermed synes som at vedtaket fra Nordland nasjonalparkstyre er fattet på feil grunnlag.

Konklusjon

Statsforvalteren i Nordland mener at forutsetningene for å fatte vedtak etter naturmangfoldloven § 48 ikke er til stede. Statsforvalteren i Nordland mener at denne typen ferdsel ble vurdert i forbindelse med vernevedtaket og at det da ble konkludert med at slik ferdsel skal foregå utenfor nasjonalparken. Vedtaket vil bidra til å uthule vernevedtaket. I tillegg vil er det i saksframlegget fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre vist til at vedtaket kan få negative virkninger på verneverdiene. Statsforvalteren i Nordland mener videre at presedensvirkning og gjennom dette øke den samlede belastningen i området.

Med hilsen

Tom Cato Karlsen (e.f.)
statsforvalter

Oddlaug Ellen Knutsen
fylkesmiljøvernssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Arkivsaksnr: 2023/1275-0

Saksbehandler: Oskar Nyheim
Pettersen

Dato: 17.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyret	5/2023	24.02.2023

Junkerdal nasjonalpark - Nytt uthus med utedo ved 1840 - 66/1/39 - Tannlegebukta, Fuglvatnet - Saltdal kommune

Forslag til vedtak

Roar Blom og Trond Loge gis dispensasjon fra verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark for oppføring av nytt uthus samt stikking av torv ved sin hytte 1840 – 66/1/39 ved Fuglvatnet i Saltdal kommune. Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 etter nærmere vilkår. Det gis også tillatelse til inntransport av byggematerialer, varer og utstyr med helikopter/snøskuter med hjemmel i verneforskriftens § 6.3c etter nærmere vilkår.

Vilkår:

- Dispensasjonen er gyldig frem til oktober 2025.
- Eksisterende utedo (3 m²) og uthus (2 m²) skal rives og ryddes i forbindelse med oppføring av nytt uthus og utedo.
- Trevirke og rene materialer i forbindelse med rivingen kan brennes på stedet. Avfall som ikke kan brennes, fraktes ut av nasjonalparken og kildesorteres etter gjeldende regelverk.
- Uthusets størrelse og utforming skal være som omsøkt:
 - o Størrelse 7,5 m² (3 m² x 2,5 m²).
 - o Høyeste tillatte mønehøyde vil være 2,2 m. Takvinkel tilpasses koia ca. 25 grader.
 - o Uthuset skal oppføres i 4' sideskåret laftet tømmer eller med reisverk kledd med liggende ukantede båtboard
 - o Uthuset males i samme farge som koia
 - o Taket skal tekkes med enten torv eller svart takpapp/shingel

- Uthuset plasseres på omsøkt lokasjon (**figur 1**) sør-vest for hytta ca. 10-20 meter fra hytta. Uthuset tilpasses ellers terrenget og det skal søkes en god landskapstilpasning.
- Stikking og uttak av inntil 12 m² torv som tas flekkvis i området rundt hytta. Uttak av torv skal skje etter nærmere avtale med forvalter.
- Det gis tillatelse for inntil 3 løft med helikopter i perioden 1. juli – 1. september i dispensasjonens gyldighet.
- Det kan benyttes inntil 6 turer for inntransport av varer, utstyr, ved og byggematerialer med snøskuter i dispensasjonens gyldighet.
- Det skal føres kjørebok for kjøringen som skal kunne fremvises ved eventuell kontroll
- Det kan benyttes leiekjører til dette formålet
- Tillatelse for snøskuter gjelder fra det er tilstrekkelig snømengde til at kjøring kan foregå uten å skade vegetasjon frem til 20. april
- Kjøring utenom angitte formål og langs fastsatt trasé er forbudt

Bakgrunn

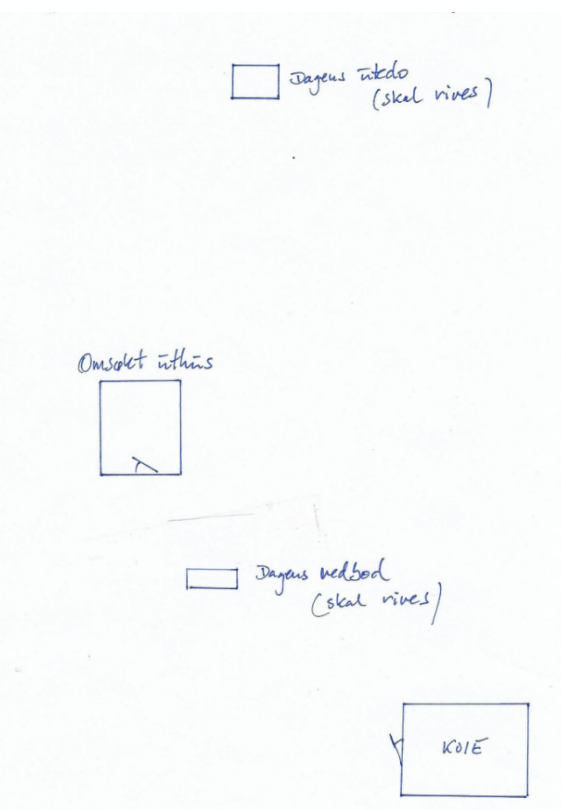
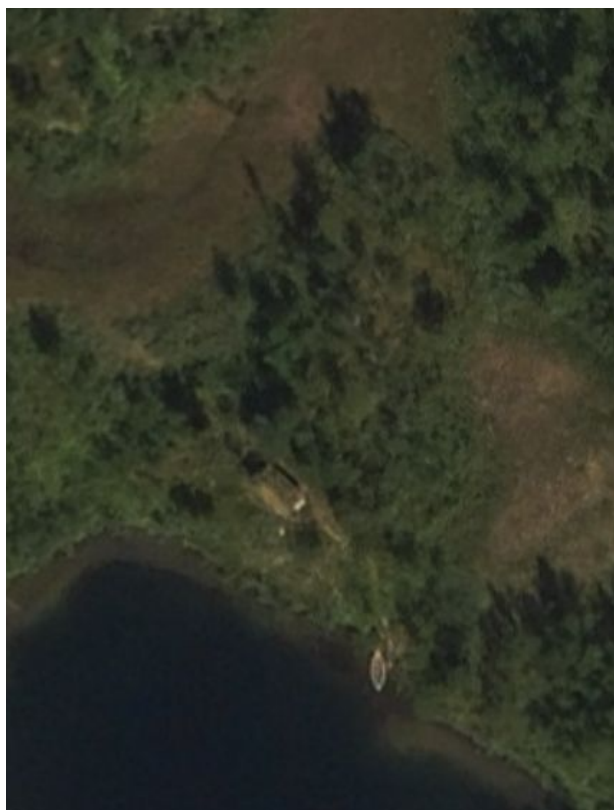
*Roar Blom og Trond Loge søker om å få oppføre nytt uthus med utedo ved sin hytte 1840 - 66/1/39 ved Fuglvatnet i Junkerdal nasjonalpark. Fra før av eksisterer det et lite utedo (3 m²) og et falleferdig uthus (2 m²) som skal rives i forbindelse med etablering av nytt uthus med utedo (**figur 1**). Omsøkte bygg har en grunnflate på 7,5 m². (3 m² x 2,5 m²). Gesimshøyden blir opplyst å være 1,5 m og mønehøyden ca. 2,1 m. Takvinkel ca. 25 grader. (tilpasses koias takvinkel) Bygget vil enten føres opp med 4" sideskåret laftet tømmer eller med reisverk kledd med liggende ukantede båtboard. Begge løsninger ønskes primært kombinert med torv på taket. Uthuset vil oppføres i samme stil og males i samme farge som koia, og samlet sett vil dette bli en bedre visuell helhet sammenlignet med nåværende situasjon ifølge søkerne. Det søkes om å få stikke torv på stedet i nærheten av hytta – ca 10-12 m².*

Lokaliseringen av bygget tar utgangspunkt i nødvendig minimumsavstand fra koia (bl.a. for å unngå luktproblem fra utedoen) og for å tilpasse doet til egnet terrengformasjon. Inngangsparti vendt mot sør vil samtidig være med på å kople uthuset til koia både bruksmessig og visuelt.

Hytta er 13 m², med hoveddel på 10 m² og gang på 3 m². Vinterstid vil det være 20 kilometer (skihytta) å ta seg inn fra nærmeste parkering. Sommerstid vil det være ca. 7 kilometer å ta seg inn hit fra nærmeste parkering (Ballvassdemningen). Hytta karakteriseres for å være en enkel koie, kun med de nødvendige funksjoner. Dagens uthus blir opplyst å ikke oppfylle sin funksjon og for å være direkte stygt. Vinterstid fyker det inn snø, og dette skaper utfordringer for lagring av ved blant annet. For å kunne bruke hytta slik eierne ønsker det, og kunne opprettholde de mest nødvendige funksjoner søker hytteeierne om å få oppføre nytt uthus med utedo etter nærmere angitte beskrivelser og tegninger.

Hytteierne tar sikte på å starte fundamentering og planlegging av bygget i 2023 og oppføring av bygget i 2024. Inntransport av byggematerialer avhenger av kostnader,

men hytteeierne anser det som mest sannsynlig at inntransport vil foregå med helikopter forsommeren 2024. For å helgardere søker imidlertid hytteeierne både om tillatelse til helikopter og bruk av snøskuter på vinteren. Hytteeierne har ikke selv tilgang på snøskuter, slik at det vil måtte benyttes leiekjører i tilfellet dette skulle bli aktuelt.

Figur 1: Situasjonsplan med satellittbilde

Figur 2: Oversiktskart

Grunnlaget for avgjørelsen

Junkerdal nasjonalpark ble opprettet ved Kronprinsreg.res. av 9. januar 2004. Nasjonalparken forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet.
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Gjennom verneforskriften er landskapet vernet mot tekniske inngrep av enhver art. Verneforskriften åpner imidlertid opp for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til «ombygging og utvidelser» av bygninger og anlegg i nasjonalparken, dette vil derimot defineres som en «nybygging» etter retningslinjer i gjeldende forvaltningsplan for nasjonalparken (Etablering av nye bygninger, eller oppbygging av bygninger hvor den bærende konstruksjonen har forfalt/må skiftes ut. Også gjenoppføring av bygninger etter brann eller naturskade går inn under dette punktet). Forvaltningsplanen er tydelig på at nybygging av private hytter ikke skal tillates i nasjonalparken. Hytta ligger også i

«vernesonen» i gjeldende forvaltningsplan, og dette er et område underlagt svært strenge restriksjoner.

Gjeldende forvaltningsplan er imidlertid noe uklar på retningslinjer knyttet til uthus og andre byggverk i tilknytning til hytter. Retningslinjene i gjeldende forvaltningsplan knytter seg i hovedsak til forskriftsbestemmelsen «ombygging og utvidelse», og behandler ikke retningslinjer for bruk av den generelle dispensasjonsbestemmelsen. Gjeldende forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark er 15 år og for tiden under revisjon. I ny forvaltningsplan legges det opp til å forkaste inndelingen i ulike forvaltningssoner, da dette skaper utfordringer for prinsippet om likebehandling blant annet. Det ligger også an til helt nye retningslinjer knyttet til «ombygging og utvidelser» samt noen generelle retningslinjer knyttet til bruk den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Ny forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark er ikke ferdigstilt eller vedtatt, men vi anser det likevel som en nyttig saksopplysning at omsøkte tiltak ligger innenfor rammene i utkastet av ny forvaltningsplan.

Siden omsøkte uthus ikke er å betrakte som en «ombygging eller utvidelse» betyr dette at den omsøkte rivingen og gjenoppbygningen av nytt og større uthus på ny lokalisering, vil måtte behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Dette er en streng paragraf som kun kan brukes dersom tiltaket vurderes til å ikke stride mot verneformålet eller kunne påvirke verneverdier i nevneverdig grad. Paragrafen skal ikke utvide verneforskriften, og skal kun benyttes som en sikkerhetsventil for spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Grunnlaget for å kunne gi dispensasjon etter § 48 er videre drøftet i vurderingen.

Det ble i 2005 gitt tillatelse til at en av hyttene i vernesonen fikk bygge et uthus/anneks på 25 m².

Søknaden blir også vurdert etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Vurdering

Vurdering av konsekvenser på verneformål:

Riving og gjenoppbygging av nytt og større uthus vil kunne påvirke verneformålet i nasjonalparken. Junkerdal nasjonalpark er vernet for å ivareta et «stort og tilnærmet urørt naturområde» og opplevelsen av «natur med få eller ingen inngrep». Når det kommer til vurderinger av hvilke konsekvenser slike tiltak vil ha på landskapsbildet er plasseringen og omfanget særlig relevant. I denne saken snakker vi om en hytte som ligger relativt «nedsenket» i terrenget, samtidig som den er omkranset av bjørkeskog. Hytta er ikke synlig fra DNT-stien og Nordlandsruta som passerer 500 meter sør for hytta. Man må nærmest komme fra vannet eller passere koia på kloss hold hvis bygningene skal være synlig. Generelt er det lite folk i området, og de som ferdes her holder seg stort sett til stinettet sommerstid. Vinterbruken av området vurderes til å være svært begrenset. Ferdsel ut fra de andre hyttene (3 stk) og sporadisk bruk av Fuglvasshytta (jFF) på østsiden av vatnet forekommer. Hyttas plassering vurderes for å være i en særstilling sammenlignet med majoriteten av de andre hyttene i nasjonalparken. Disse ligger stort sett i snaufjellet, og er synlig på lange avstander.

Den eksisterende hytta er av svært enkel standard, antagelig opprinnelig bygget som en utpost i fjellet for bruk under jakt- og fiske. Det eksisterende uthuset er i svært dårlig forfatning, og dekker ikke normale uthusfunksjoner som lagring av ved, propan m.v. Et nytt uthus vurderes for å være svært nødvendig for hytteeierne. Med en størrelse på 7,5 m², vil det nye uthuset øke det samlede arealet på tomten med 2,5 m². På den andre siden vil man få samlet funksjonene i ett bygg, noe som vil fremstå ryddigere og i en bedre visuell helhet med hytta. Med en takhøyde på 2,2 meter, en ca. gesimshøyde på 1,5 meter, torvtak og mørke farger vil ikke det nye uthuset/utedoet stikke seg spesielt ut i landskapet. Samlet sett vurderes ikke det nye uthuset til å kunne påvirke landskapsbildet eller urørthetspreget i nevneverdig grad sammenlignet med dagens situasjon.

Området er svært viktig for reindrifta i nasjonalparken, og kan karakteriseres for å være et av deres «kjerneområder». Her kan det være rein året rundt, og hytta ligger innenfor det som blir vurdert for å være kalvingsland. Viktige flyttleier passerer i nærheten av hytta. Hytta har vært her i lang tid, og nytt uthus i seg selv forventes ikke å kunne påføre rein og reindrifta noen ytterligere belastning. Forstyrrelser knytter seg i hovedsak til byggeperioden og eventuell inntransport av byggematerialer med helikopter og snøskuter. Omfanget er imidlertid så lite og av forbigående karakter at det ikke forventes å kunne påføre en nevneverdig forstyrrelse av rein. Det er satt vilkår om at det ikke skal kjøres etter 20. april av hensyn til rein og kalvingsperiode. Etter samtale med eierne forventer de seg heller ikke noen økt bruk av hytta som følge av nytt uthus. Hytta er generelt lite brukt, og brukes som en liten utpost i fjellet i forbindelse med jakt og fiske i hovedsak sommer og høst.

Vurdering av konsekvenser for verneverdier:

Området hytta ligger i befinner seg i et viktig område for rovfugl. I nærheten av hytta er det registrert både hekking av kongeørn og jaktfalk på to ulike lokaliteter. Statskog Fjelltjenesten har hatt oppsynet og overvåket rovfugl i området helt siden opprettelsen av vernet i 2004. Fra og med 2013 har kongeørnlokalitetene vært intensivt overvåket. Kongeørnlokaliteten nærmest hytta regnes for å være svært viktig for et territoriehevdende par med flere hekkesuksesser siden opprettelsen av vernet. Jaktfalklokaliteten antas å være mer sporadisk brukt. Her har det ikke vært registrert aktivitet siden 2012. Eventuell aktivitet her vil kunne avdekkes av oppsynet i forbindelse med andre oppdrag i området våren 2023. Kongeørn og jaktfalk er arter som er meget følsom for forstyrrelser i perioden rundt egglegging og gjennom rugetiden. Jaktfalk legger egg noe senere enn kongeørn og vil følgelig ruge noe lengre. Slår vi sammen artene regner vi den sårbare perioden for å være fra 1. mars til 1. juni. I denne perioden skal det lite til av forstyrrelser før paret kan avbryte hekkesforsøket. Etter at eggene er klekket og det er unger i reiret skal det mye mer til før paret avbryter hekkingen. Ettersom disse har etablert seg i et område med flere hytter, og ganske stor reindriftsaktivitet med mye bruk av snøskuter, forventes de i noen grad å kunne tåle den menneskelige aktiviteten. Sekretariatet vurderer det som lite sannsynlig at det nye uthuset, isolert sett vil påvirke disse i noen nevneverdig grad. Også her blir forstyrrelser vurdert først og fremst for å være gjeldende i byggeperiode, og i forbindelse med inntransport av byggematerialer. Ettersom dette i hovedsak vil foregå utenom den sårbare perioden, vurderes omfanget å være så lite og av forbigående karakter at det ikke forventes å kunne påvirke rovfugl i området nevneverdig. Inntransport med

helikopter forventes å kunne føre til forstyrrelser av eventuelle rovfugl, og derfor er det satt vilkår om at innflyging ikke skal skje før 1. juli (etter den sårbare perioden).

Som navnet tilsier, er Fuglvatnet også et viktig vann for flere vade- og andefugler samt lomer. Små- og storlom og «fjellendene» våre – havelle, sjøorre, bergand og svartand bruker vatnet både som hekkeområde og til næringsøk. Disse artene starter hekking noe senere en rovfugl, i forbindelse med vårløsning og isgang. Dette er en «mellomperiode» med generelt lite ferdsel i fjellet både av hytteeiere og turgåere. Ferdsel styres i stor grad av når Ballvassvegen åpnes. Som regel åpner denne i månedsskiftet juni – juli, og da er trolig den mest sårbare perioden for disse artene over. Verken uthuset eller etableringsfasen av uthuset forventes å kunne påvirke disse artene nevneverdig ettersom det vil foregå utenom fuglenes hekkeperiode.

Det er ikke registrert sårbare vegetasjonstyper eller planter i områdene rundt hytta i tilgjengelige artskart. Dette kan likevel ikke utelukkes helt, selv om vi vurderer områdene for å være godt kartlagte. Området er heller ikke en del nasjonalparken der man forventer å finne de mest sårbare artene, da disse i hovedsak er knyttet til skinnere områder og rabbevegetasjon høyere opp. For å sikre at det ikke tas torv på en ugunstig plass, og at dette etterlater seg «sår» i landskapet er det satt vilkår om at torvstikking må skje etter nærmere avtale med forvalter. Forvalter må vurdere om det skal gjennomføres befarings i forkant av torvstikking.

Vurdering av presedensvirkninger:

Vurderingen av presedensvirkninger i denne saken knytter seg til sannsynligheten for at lignende søknader vil fremmes i fremtiden. Det er vanskelig å gjøre en grundig vurdering her, all den tid vi ikke besitter en fullstendig oversikt over hvilken uthuskapasitet de ulike hyttene har. Samtidig skiller hyttene seg fra hverandre i måten de blir brukt på, beliggenhet og størrelse. Stort sett alle hyttene i nasjonalparkene er små jakt/fiskebuer/koier bygget i en annen tid og med andre behov. Disse brukes svært sporadisk, og i hovedsak i forbindelse med jakt/fiske. 9 hytter, hvorav 7 av disse ligger rundt Fuglvatnet/Rosna regnes inn i denne kategorien (ikke medregnet omsøkte). Mange har egne uthus, mens andre har uthusfunksjonen innlemmet i hyttearealet i form av et bislag eller lignende. De resterende 5 hyttene i nasjonalparken skiller seg imidlertid ut ved å være av mer moderne standard som har uthusfunksjonene godt dekket. Disse hyttene brukes også mer og hele året sammenlignet med de andre hyttene. En av disse hyttene fikk i 2005 tillatelse til å oppføre et stort uthus med anneksfunksjon på 25 m².

Sekreteriatet vurderer at alle disse 9 hyttene og noen få av de mer «moderne» hyttene kan komme til å fremme lignende søknader (utvidelse, riving, gjenoppbygging eller lignende), sett over en lang tidsperiode (50 år). Mange av disse hyttene har enten mangelfulle eller liten «uthuskapasitet». Dessuten vil behovene endre seg ettersom hyttene arves og nye eiere overtar. Vi tar ikke med reindrifts- eller utleiehytter i denne vurderingen da disse vil måtte behandles ulikt ut fra forskjeller i forskrift og at de representerer noe større enn private interesser.

Konsekvensene for verneområdet og verneverdier om lignende saker får tillatelse vil være avhengig av omfanget og beliggenhet. I Junkerdal nasjonalpark er formålet knyttet til urørthetspreget og landskapsbildet svært viktig, noe som betyr at beliggenheten til det omsøkte tiltaket vil få stor betydning i beslutningsgrunnlaget. Denne saken skiller seg ut ved at hytta ligger skjermert til, slik at den ikke vil kunne

påvirke landskapsbildet i like stor grad som andre hytter i snauffjellet. Bare noen få hytter (3 stk) har sammenlignbare egenskaper, og presedensvirkninger forventes først å fremst å kunne påvirke eventuelle beslutninger knyttet til disse. Samlet sett vurderes presedensvirkninger fra denne saken i mindre grad å kunne føre til at verneformålet forringes over tid.

Avsluttende vurderinger

Sekreteriatet vurderer at kunnskapsgrunnlaget for å kunne fatte en avgjørelse i denne saken er godt nok jf. naturmangfoldloven § 8. Slik vi vurderer det foreligger det ingen risiko for at tiltaket kan føre til alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet slik at føre-var-prinsippet § 9 i naturmangfoldloven ikke kommer til anvendelse. Tiltaket, med vilkår, sammen med annen aktivitet i området vurderes heller ikke til å føre til for stor samlet belastning på økosystemet.

Tiltaket med gitte vilkår vurderes ikke til å stride mot verneformålet eller til å kunne påvirke verneverdier i nevneverdig grad. Etter vurderingene ovenfor vurderer vi derfor at grunnlaget for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er tilstede.

Konklusjon

Hytteierne har ikke dekket normale uthusfunksjoner for sin hytte, og tiltaket vurderes for å være høyst nødvendig. Samlet sett vurderes ikke tiltaket med gitte vilkår, til å kunne påvirke landskapsbildet eller andre verneverdier nevneverdig. Tiltaket vurderes heller ikke til å kunne gi presedensvirkninger som forringer verneformålet over tid. Grunnlaget for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er til stede.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	6/2023	24.02.2023

Gåsvatnan landskapsvernområde - Søknad om utvidelse av vedbod og platting på Tverrbrennhytta - Bodø jeger- og fiskerforening

Forslag til vedtak

Bodø jeger & fiskeforening gis tillatelse til å utvide sin utebod og platting utenfor Tverrbrennhytta i Gåsvatnan landskapsvernområde.

Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3 tredje avsnitt bokstav a).

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder for 7,2 m² platting og 11 m² utebod i samsvar med tegninger
- Etter arbeidet er avsluttet skal det ryddes opp rundt uteboden. Ubehandlet trevirke kan brennes på stedet. Øvrig avfall må fraktes ut.

Tillatelse til motorferdsel for å frakte inn materiell og utstyr behandles av sekretariatet på delegert myndighet på et senere tidspunkt. Da arbeidet må gjøres på dugnad er det best å sette av ei helg der det kan kjøres ubegrenset. Nasjonalparkstyret forutsetter at også øvrig transportbehov, eks. ved og gass, dekkes i samme tillatelse.

Det må også hentes inn byggetillatelse fra Beiarn kommune.

Bakgrunn

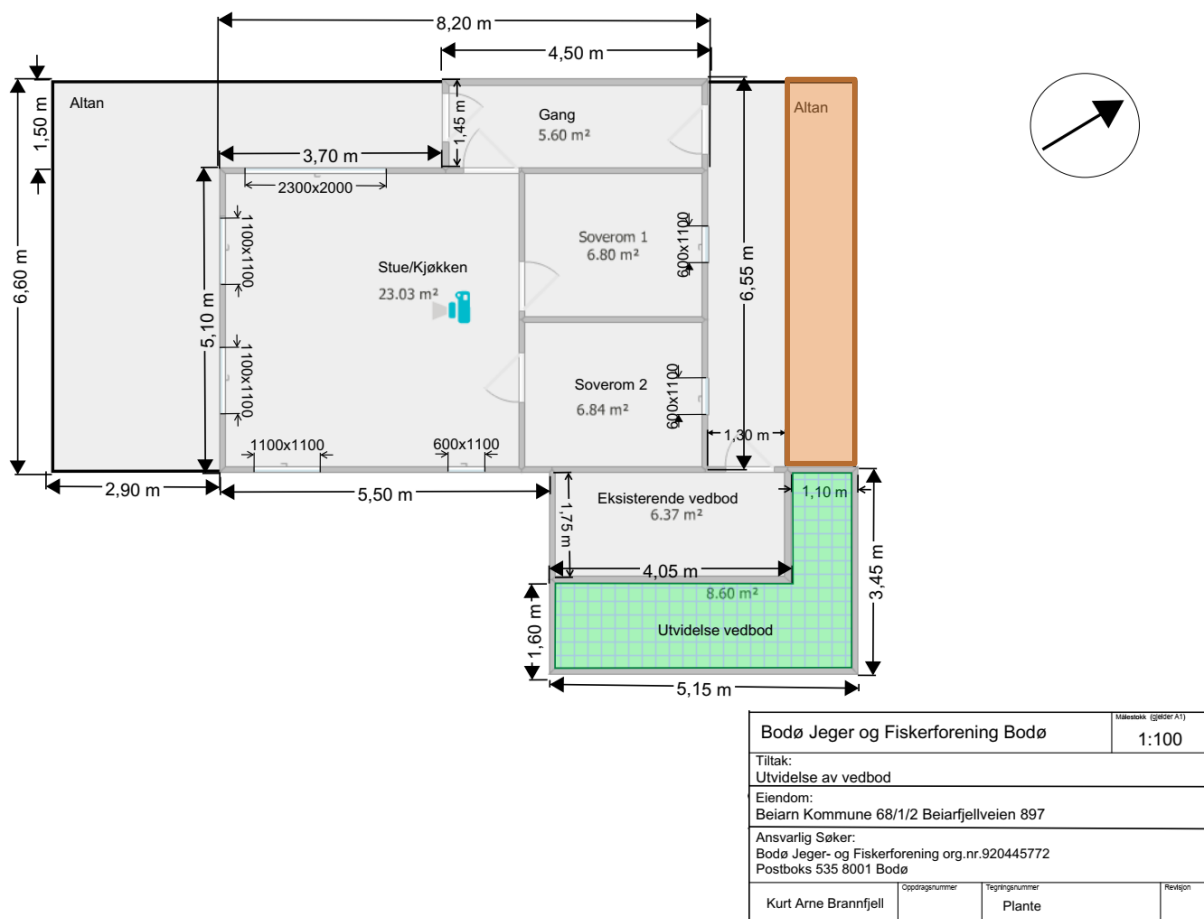
Bodø jeger- og fiskeforening (BJFF) ved Arild Skarvik Pettersen har i brev datert 10. januar 2023 søkt om tillatelse til utvidelse av vedbod på Tverrbrennhytta i Beiarn kommune.

Tverrbrennhytta er en av BJFF sine utleiehytter, og er tilgjengelig for allmennheten gjennom inatur.no. Den har mellom 100 og 130 utleiedøgn per år. Hver vinter fraktes det inn ved til hytta, men dagens utebod har for liten lagringskapasitet til hele

årsforbruk av ved, så deler av veden må lagres utendørs. Da blir det som i utgangspunktet er tørt ved, fuktig. De opplyser i søknaden om at de også har hatt tyveri av ved som har vært lagret utendørs. Derfor ser de nå behov for en større vedbod.

BJFF søker om å utvide uteboden med ca 10,5 m² slik at all ved og annet utstyr som behøves for å drifte hytta kan lagres her. Uteboden er sammenkoblet med hytta, og er ikke et frittstående bygg. Utvidelsen blir utført med å forlenge taket og bygge i samme form slik hytta fremstår i dag.

Sekretariatet registrerte avvik fra dagens hytte til plantegninger, og etterspurt litt mer detaljer angående platting utenfor inngangsparti mot vedbod. Det fremgår av epost fra Rolf Arne Tønseth datert 20. januar 2023 at søknaden også gjelder en utvidelse av platting i nordøst. Denne utvidelsen er på 7,2 m².

Figur 1: Plantegning vedlagt i søknad. Grønnskravert område er utvidelse av utebod på 10,275 m² (pluss eventuelt takutstikk). Oransjeskravert område er utvidelse av platting, lagt inn av sekretariatet.

Figur 2: Nord-fasade: Dagens vedbod med omtrentlig utvidelse. I søknaden er det kun den røde streken som er tegnet inn. Resten (pila og skissert utvidelse) er lagt inn av sekretariatet. Her ser vi at eksisterende plattform går i kant med eksisterende vedbod. Plantegningene i figur 1 viser en plattform som stikker utenfor eksisterende vedbod, som skal gå i kant med omsøkt vedbod. Sekretariatet avdekket denne feilen, og behandler plattform som et eget tiltak.

Figur 3: Sør-fasade: Dagens vedbod, med utvidelsen innrammet i rødt.

Figur 4: Øst-fasade: Utvidelsen innrammet i rødt.

Grunnlaget for avgjørelsen

Tverrbrennhytta ligger i Gåsvatnan landskapsvernområde. Gåsvatnan ble vernet i 1989, men forskriftene ble revidert ved kongelig resolusjon 16. oktober 2020. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet.

Formålet med forskriften er å ta vare på et natur- og kulturlandskap av økologisk og opplevelsesmessig verdi, som Jarbudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen og Fisktjønna naturreservater bidra til å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen og landskapet gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det forbudt å iverksette tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Forbudet omfatter blant annet ombygging og utvidelse av bygninger. Nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til ombygging og mindre utvidelser av eksisterende bygninger, anlegg og innretning,

samt oppføring av frittstående bygninger som kun skal benyttes til uthus, utedo eller naust til eksisterende hytter. Det er også åpnet for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring og utvidelse av hytter tilgjengelige for allmennheten i tråd med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan.

Søknaden er også vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8 - 12

Vurdering

Tverrbrennhytta er en av de åpne hyttene på Saltfjellet som har hatt størst besøksvekst de senere årene. Nærhet til vei (1,5 km), og booking gjennom inatur.no, har gjort dette til en svært attraktiv hytte for allmennheten. I forbindelse med besøksstrategiarbeidet for verneområdene på Saltfjellet er det sett nærmere på disse hyttene, da de sammen med Tåkeheimen skiller seg ut fra øvrige besøksmønstre. Frem til 2015 var det mellom 49 og 56 utleiedøgn på Tverrbrennhytta, mens det i perioden 2016-2019 lå mellom 123 og 137 overnattinger. I 2020 og 2021 var det litt mindre, mye takket være strenge koronarestriksjoner. Med 137 overnattingsdøgn er hytta utleid i rundt 4,5 måned i året. Noe som tilsier at det er et stort behov for å ha en del ved på hytta.

Ved siden av Tverrbrennhytta ligger Tverrbrennstua – ei av foreningshyttene til Bodø & Omegn Turistforening. Denne har også opplevd økte besøkstall de senere årene. I 2008 ga Statsforvalteren i Nordland BOT tillatelse til å oppføre en sikringshytte, til sammen er det tre hytter i området som er tilgjengelig for allmennheten.

I utkast til besøksstrategi for verneområdene på Saltfjellet er Beiarfjellet pekt på som en av hovedinnfallsportene til området. Nærhet til åpne hytter, og veletablert stinett er blant hovedårsakene til at dette området ønskes utvikles videre. I den forbindelse må man nesten regne med effekter som vi ser i dette tilfelle: økt behov for å lagre ved og annet utstyr som følge av økt besøk og bruk av foreningshytter.

En av utfordringene knyttet til Tverrbrennhytta er det store arealet som plattingene dekker. Totalt vil det være rundt 40 m² platting rundt hytta, dersom det gis tillatelse til å utvide denne. Totalt vil utebod og platting dekke et areal på 58 m², noe som er ganske omfattende samlet sett. Selve hytta er 48 m² som er en alminnelig størrelse på fjellhytter, men sett i forhold til andre foreningshytter er den ikke spesielt stor. I 2008 ga Fylkesmannen i Nordland en tillatelse til å oppføre en sikringshytte ved Tverrbrennstua (BOT). Denne har et areal på 75 m², samtidig som at den opprinnelige stua, oppført i 1988 er rundt 60 m².

Tverrbrennhytta ligger altså i et område hvor landskapet er delvis preget av hytter fra før. En utvidelse av uteboden, slik det er foreslått, vil gi en svært liten påvirkning av landskapet. Det er åpnet opp for å kunne gi tillatelser til både mindre utvidelser av eksisterende bygninger, oppføring av frittstående bygninger som skal benyttes til uthus eller utedo, og det er åpnet for oppføring og utvidelse av hytter tilgjengelige for allmennheten i tråd med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan. Siden det ikke finnes en forvaltningsplan for området, kan ikke sistnevnte bestemmelser benyttes. Vi vurderer at dette er en mindre utvidelse av eksisterende hytte, med spesifisert unntakshjemmel.

Naturmangfoldet i området er godt kartlagt. De våte og innsjørike områdene mellom Tverrbrennvatnet er mye benyttet av våtmarksfugler. Særlig området rundt Smågåsvatnan har flere registreringer av havelle, mens området rundt Tverrbrennvatnet har flere botaniske verdier. En utvidelse av utebod, slik det er foreslått, vil ikke påvirke disse verdiene. Det vil først og fremst være valget om å benytte Beiarfjellet som hovedinnfallsport til verneområdene som kan påvirke fuglelivet og vegetasjonen i området. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til å fatte vedtak. Føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Det foreslåtte utvidelsen vil heller ikke føre til nevneverdig økt belastning av området. Naturmangfoldlovens §§ 11 – 12 er ikke relevant for saken.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på å gi Bodø jeger & fiskeforening tillatelse til utvidelse av utebod på Tverrbrennhytta i Gåsvatnan landskapsvernområde

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde

Utkast til besøksstrategi for verneområdene på Saltfjellet

Miljødirektoratets veileder M106-2014: «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter».

Arkivsaksnr: 2013/8154-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 10.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	7/2023	24.02.2023

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om oppføring av utedo ved redskapshus på Bredek - Statskog SF

Forslag til vedtak

Statskog SF gis tillatelse til oppføring av utedo ved sitt redskapshus på Bredek. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskrifta for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark § 3 tredje avsnitt bokstav b).

Vilkår for tillatelsen:

- Utedoet skal ikke overstige 5 m² i areal.
- Tillatelsen gjelder frem til 1. oktober 2025. Om arbeidet ikke er startet opp innen denne dato faller tillatelsen bort
- Det skal ikke benyttes jernvitrol for å gråne bygget. Det kan benyttes papp på taket.
- Utedoet skal plasseres innenfor skravert område i vedlagt kart med hensyn til landskapsbildet, slåttemark og avrenning til bekk.

Det vil ikke bli gitt flere tillatelser til nye bygg i og rundt fjellgårdene i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, før forvaltningsplan for nasjonalparken er utarbeidet. I denne må det eventuelt fremgå et behov, sett i sammenheng med en helhetlig plan for området.

Bakgrunn

Statskog SF ved Arild Bjørge har i epost datert 25. januar 2023 søkt om tillatelse til oppføring av et utedo ved deres redskapsbygg med overnattingsdel på Bredek.

I forbindelse med slåtten bor mannskapene her (redskapsbod med overnatting) i flere dager. I tillegg brukes uthuset gjennom året i forbindelse med øvrige skjøtsels- og vedlikeholdsoppgaver.

Utedoen er tenkt oppført av materialer som ble til over etter bygging av lageret. Doen kles med villmarkspanel og med papp på taket. Størrelsen oppad begrenset til 2 x 2 meter.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble først vernet i 1989. Forskriftene ble revidert ved kongelig resolusjon 16. oktober 2020. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Formålet med forskriften er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a) et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- b) variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- c) et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- d) et variert og storslått landskap
- e) t av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- f) deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- g) de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- h) et referanseområde for å følge utviklingen i naturen.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det er forbudt å iverksette virksomhet og tiltak som kan endre naturmiljøet. Forbudet omfatter oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger. Nasjonalparkstyret kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus eller utedo.

Søknaden er også vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8 – 12.

Vurdering

Bredek er en fjellgård som ligger i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Området er preget av mange gamle bygg, og menneskelig aktivitet over mange generasjoner. Dette er også ønskelig på Bredek. Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep. I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Bredek strider derfor delvis med det overordnede formålet med å verne områder som nasjonalpark. Landskapet er i alle fall ikke naturlig og intakt, og området bærer preg av varig påvirket natur. Bredek med sine kultiverte slåttemarker gir derimot en variasjon i naturtyper med flere svært viktige slåttemarker, og fjellgården, sammen med andre fjellgårder i området, utgjør særegne kulturminner for forståelsen av en gammel levemåte i nordnorske fjellområder, og er i så måte en viktig verdi for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Utedoet skal bygges med villmarkspanel og plasseres i skogen bak redskapshuset. Dette vil ikke være synlig, og beskrivelsen av utedoet tilsier at det vil passe sammen med øvrig bygningsmasse i området. Statskog Fjelltjenesten gjør en stor jobb hver sommer med å skjytte slåttemarkene, og de har tidligere fått tillatelse til å oppføre redskapshus med overnattingsdel, dette for å bevare øvrige bygg på Bredek og den slitasjen de blir utsatt for når slåttepersonell bruker byggene. Vi anser det som hensiktsmessig at Statskog Fjelltjenesten får tillatelse til å oppføre et lite utedo i tilknytning til sitt redskapshus med overnattingsdel.

De senere årene har vært relativt mange byggesaker i området. Det har blitt oppført et utedo på Inner-Bredek. Det ble gitt tillatelse til oppføring av redskapshus, som ble utvidet til å også gjelde en liten overnattingsdel tilknyttet dette. Selv om alle byggene er relativt små og uanselige, plassert skjult i landskapet der det allerede er mange bygg, så er dette en uheldig bit-for-bit forvaltning. Det vil ikke bli gitt flere tillatelser til nye bygg i og rundt fjellgårdene i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, før forvaltningsplan for nasjonalparken er utarbeidet. Her må det eventuelt fremgå et behov og en helhetlig plan.

I søknaden er det tatt hensyn til avrenning fra utedoet, når de har vurdert plassering. Tillatelsen gjelder som omsøkt, men med muligheter for alternative plasseringer nærmere slåttemarka/redskapshuset, men ikke nærmere bekk enn det som er omsøkt. Utedoet vil bli skjult i skogen bak redskapshuset og vil ikke være visuelt forstyrrende i landskapet.

Det er få områder i Norge som er like godt kartlagt som Bredek. Vi har svært god kunnskap om naturmangfold og verneverdier i området. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til å fatte vedtak. Førre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Innenfor det skraverte området er det ingen kjente forekomster av sjeldne arter eller naturtyper. Slåttemarka vest for redskapshuset er en viktig (verdi B) naturtype, men vil ikke bli påvirket av tiltaket. Derimot ser vi en tendens til at det begynner å bli mange bygg i området, hvis man ser Bredek og Inner-Bredek samlet. Den samlede belastningen av alle byggene begynner å bli høy, særlig med tanke på områdets særegenhet. Derfor settes det en strek for nye bygg, inn til forvaltningsplan har gjort en grundigere vurdering av behovet og hvilke funksjoner som skal dekkes. Det skal ikke benyttes jernvitrol jfr. naturmangfoldlovens § 12.

Konklusjon

Sekretariatet innstillet på at Statskog SF skal gis tillatelse til oppføring av utedo ved sitt redskapshus på Bredek med hjemmel i verneforskrifta for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark § 3 tredje avsnitt bokstav b).

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Parter i saken:

Statskog Fjelltjenesten
Statskog SF
Helgeland Museum
Saltfjellet reinbeitedistrikt
Statsforvalteren i Nordland

Vedlegg:

Figur 1 Knappenål viser omsøkt plassering. Bygget kan plasseres innen det skraverte området (som omsøkt), men ikke nærmere bekk enn omsøkt.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark
Miljødirektoratets veileder M106-2014: Rundskriv om forvaltning av verneområder

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	8/2023	24.02.2023

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Søknad om oppføring av gjeterhytte for reindrift - Per Thomas Kuhmunen

Forslag til vedtak alternativ 1

Siidaandelseier Per Thomas Kuhmunen gis tillatelse til å sette opp gjeterhytte i reindriften ved Nordre Bjøllåvatn i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Gjeterhytta er knyttet til reindrift og følger siidaandelen. Ved avvikling av siidaandelen skal hytta rives, overføres til Saltfjellet reinbeitedistrikt eller overføres til ny siidaandelsinnehaver.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tillatelsen er gyldig til 2025 – tillatelsen bortfaller om gjeterhytta ikke påbegynt.
- Gjeterhytta, med uthus og plattinger skal ikke overstige 64 m²
- Hytta skal males i nøytrale/naturlige farger som glir inn i landskapet.
- Takvinkel skal være 22,5°, og taket skal ha matt farge for å dempe refleksjoner.
- Hytta skal settes på pilarer, dersom siidaen avvikles og den skal rives
- Hytta skal plasseres i området nord for Daumannvika (alternativ 2). Nærmere plassering må avtales med Statskog.
- Sjøppel og overskuddsmateriell fraktes ut av nasjonalparken og sorteres på godkjent avfallsstasjon. Rent trevirke kan brennes på stedet.
- Nasjonalparkforvalter skal kontaktes når hytta er ferdigstilt.
- Barmarkstraseer inn og ut av området skal fastsettes sammen med forvaltninga av nasjonalparken.

Tillatelsen er gitt etter verneforskrifta for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Denne vil først være gyldig når Landbruksdirektoratet har godkjent hytta etter reindriftsloven.

Forslag til vedtak alternativ 2

Søknaden fra Per Thomas Kuhmunen avslås. Ei gjeterhytte vil vær i strid med formålet om å bevare et stort sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten naturinngrep.

Bakgrunn

I brev datert 19. juni 2022 søker Per Thomas Kuhmunen om tillatelse til oppføring av gjeterhytte ved Nordre Bjøllåvatnet. Siidaandelen ser at behovet for husvære i området øker mer og mer ettersom reindriften nå er mer intensiv enn for 10-20 år siden. Tapsforebyggende tiltak, lange vintre og vårer med påfølgende tilleggsføring, gjør at sesongene til fjells er lengre enn før.

Området det søkes tillatelse til å bygge hytte i, er et område hvor snøen ligger veldig lenge og siidaen har mulighet til å føre tilsyn med scooter i lengre perioder på våren. Gjeterhytten vil plasseres nært til kalvingsområdet og områdene nordover. Distriktets felles gjeterhytte ved Stalloroggi ligger nede i skogkanten, og det kan være krevende å komme seg dit da det blir tidlig bart i dette området. Det krever også barmarkskjøretøy for å komme seg ned til hytta, tidligere på våren/forsommeren. Det er også en utfordring at elvene og vannet «går opp» (blir isfritt) tidligere i dette området, enn ved Nordre Bjøllåvatnet. Enkelte år blir det gjennomført tilleggsføring ved Steinfjellet, noe som trolig vil fortsette fremover siden det er lett å frakte reinfôr frem til tenkt hytteplassering og videre derfra.

Ønsket plassering er strategisk plassert i forbindelse med samling både sommer, høst og senhøst på første scooterføre. De følger gjerne kanten fra Steindalstind over mot Jalggisoaivi. Når de flytter østover kan det være strategisk å sette rein på østsiden av Nordre Bjøllåvatnet før man får flytter de videre mot Saltfjellet. Det er langt å kjøre til Stalloroggi når de er i dette området på barmark og tidlig snø. HMS og økte drivstoffpriser er et viktig aspekt i den sammenheng. Det er perioder med mye dårlig vær med mye vind, dårlig lys og korte dager. Jo kortere strekninger man behøver for å nå hytter, og jo mindre man trenger å krysse elver og vann, reduserer man fare for ulykker. Det reduserer også drivstoffutgifter som har skutt i været det siste året.

Per Thomas skriver også at det vil være lettere å ta med den yngre generasjon, og at den kan være med lengre utover våren, da man ikke behøver å krysse dårlige iser og store bekker/elver for å komme seg mellom hytta og kalvingsområdet.

Hytta som ønskes oppføres skal bygges i tradisjonell byggestil på ca. 46 m², med en liten hems over soverom. Platekledde utvendige vegger og tak, med balkong mot vest (mot vatnet) og mindre trappeavsats foran inngangsdør i sør. Det søkes også om uthus med utedo, og plass til ved, drivstoff og diverse utstyr på 6 m². Balkongen skal være 12,6 m².

Midtre Nordland nasjonalparkstyre behandlet denne på styremøte 20. september 2022 i styresak 48/2022. Nasjonalparkstyret vedtok å videresende søknaden fra Per Thomas Kuhmunen til Statsforvalteren i Nordland for videre oppfølging av søknaden. Statsforvalteren i Nordland sendte søknaden ut på ei begrenset høring den 21. oktober 2022. Høringsbrevet ligger også vedlagt. Nasjonalparkstyret har ikke uttalt seg i saken.

I brev datert 2. desember 2022 har Statsforvalteren i Nordland oppsummert høringsuttalelsene og sendt en foreløpig oppsummering som grunnlag for eventuell dispensasjon. De reindriftsfaglige vurderingene som følger under, er hentet fra denne uttalelsen.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet-Svartisen ble først vernet 8. september 1989, og revidert 16. oktober 2020. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med forskriften er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a. et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- b. variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- c. et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- d. et variert og storslått landskap
- e. et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- f. deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- g. de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- h. et referanseområde for å følge utviklingen i naturen.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

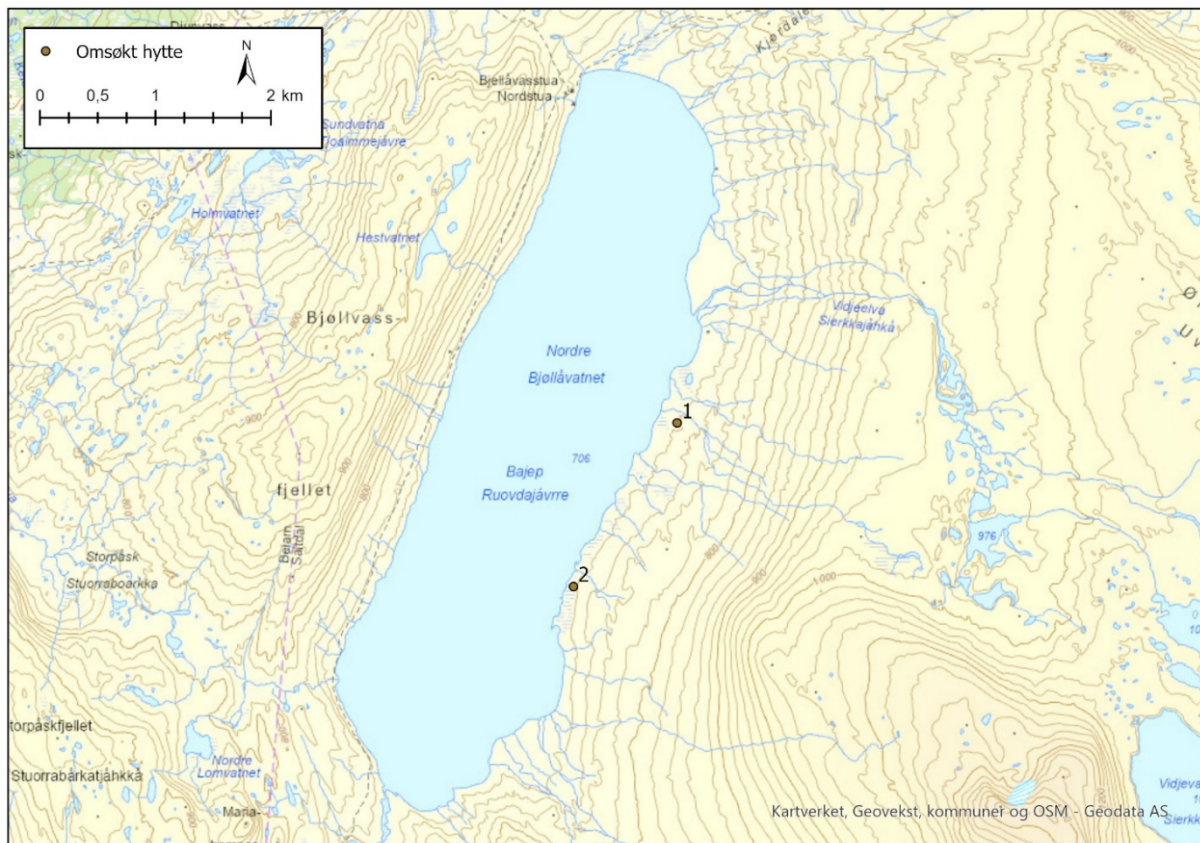
Det er forbudt å iverksette virksomhet og tiltak som kan endre naturmiljøet. Forbudet omfatter oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger; blant annet gjeterhytter i reindriften. Nasjonalparkstyret kan gi tillatelse til oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for utøvelse av reindrift eller

landbruksdrift. Av vurderingen til Statsforvalteren fremgår det at dette er en gjeterhytte som er nødvendig for utøvelse av reindrift.

Statsforvalterens reindrifsfaglige vurdering:

For at Landbruksdirektoratet skal si at det er et reindrifsfaglig behov og godkjenne søknaden om gjeterhytte, må dispensasjonen være på plass. Samtidig ønsker Midtre Nordland nasjonalparkstyre at en reindrifsfaglig vurdering foreligger ved deres behandling av saken. For å løse dette har vi valgt å gi en foreløpig vurdering. Normalt vil endelig plassering og utforming avgjøres gjennom byggesaksbehandlingen etter at Landbruksdirektoratet har godkjent søknaden, men i dette tilfellet vil dette i stor grad avhenge av Midtre Nordland nasjonalparkstyres dispensasjonsbehandling.

Ønsket plassering av hytta er vist i figur 1. Lokalitet 1 er foretrukket da den ligger mer i ly for vær og vind, samt at den er nærmere de andre hyttene. Nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet og kjenner verneverdiene best. Vi går derfor ikke inn på en vurdering av natur- og friluftsverdiene her.

Figur 1 viser ønsket plassering av omsøkte gjeterhytte.

I distriktsplanen er områdene rundt Nordre Bjøllåvatnet blir brukt både vår, sommer, høst og høstvinter. Østsiden av Bjøllådalen er også definert som vinterbeite. Området for den omsøkte gjeterhytta ligger strategisk plassert nært kalvingslandet på Saltfjellet, og det er også nært områdene nordover. Den ligger også sentralt plassert med tanke på samling både sommer, høst og seinhøst. Når reinen samles før kalvemerking på Jalggisoajvve starter samlingen gjerne på Steinfjellet. På høsten samles reinen på Beiarfjellet og andre områder nord for Saltfjellet, og den settes da gjerne på østsiden av Nordre Bjøllåvatnet før den flyttes videre østover.

Dette er et område hvor snøen ligger lenge og det er mulig å bruke snøskuter lenge utover våren. Saltfjellet reinbeitedistrikt har flere felles gjeterhytter på Saltfjellet. Den nærmeste ligger ved Stalloroggi, som er i luftlinje er ca 12 km sørover fra omsøkte lokalitet. Hytta ligger nede i skogen, hvor det blir tidlig bart. I perioder kan det være utfordrende å komme seg dit på grunn av vann, elver og usikre iser.

Ei gjeterhytte vil være hensiktsmessig da den reduserer motorisert ferdsel både på snødekt og barmark, noe som vil ha betydning både økonomisk, miljømessig og HMS-messig. Spesielt seinhøsten og førjulstiden er en årstid med mye dårlig vær, korte dager og lite lys. Kortere avstand til hytter og mindre kryssing av vann og elver reduserer faren for ulykker.

Hytta er ikke forankret i distriktsplan eller bruksregler (har blitt forankret i distriktets årsmøte red. anm), men det er heller ikke noe krav til det. Det er imidlertid ekstra viktig å sjekke ut at den «ikke krenker rettighetene» til andre reindriftsutøvere i slike saker. Vi har ikke fått merknader fra reinbeitedistriktet som tyder på at det er tilfellet her.

Vi har heller ikke fått innspill som tyder på at ei hytte vil være i konflikt med automatisk freda kulturminner, men både Sametinget og Nordland fylkeskommune minner om aktsomhets- og meldeplikten, jf kulturminneloven § 8 andre ledd. Vi vil anbefale at dette settes som vilkår i en eventuell godkjenning.

Vår foreløpige vurdering er at søker har et reindriftsfaglig behov for ei gjeterhytte i dette området. Søker eget reinmerke og siidaandel, og har reindrift som hovednæring. Ei eventuell hytte vil ligge strategisk plassert med tanke på gjeting, samling og flytting, og det er ikke andre hytter her som kan dekke dette behovet. I tillegg vil ei hytte redusere behovet for motorferdsel og øke sikkerheten.

På generell basis er det viktig at gjeterhytter etter reindriftsloven § 21 forblir gjeterhytter, og ikke på sikt blir omregulert eller brukt til andre formål. Vi ser det som naturlig å anbefale at det også settes vilkår om dette i en eventuell godkjenning.

Vi sender nå saken til Midtre Nordland nasjonalparkstyre for behandling. Vår endelige tilrådning vil bli sendt til Landbruksdirektoratet etter at søknaden om dispensasjon er behandlet.

Vurdering etter verneforskrift og verneverdier

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ligger i et område som har blitt benyttet til reindrift i mange generasjoner over flere hundre år. Nasjonalparkstyret har understreket at reindriften er en viktig næring, og at de har ønsket å bidra til at næringa kan overleve i disse fjellområdene. Nasjonalparkstyret har i tidligere saker gitt tillatelse til gjeterhytte ved Hessihompvatnet, og en positiv innstilling til gjeterhytter ved Jalggisoajvve. Reindriftnæringa var også helt avgjørende i prosessen med å verne Saltfjellet.

Den 9. september hadde sekretariatet, reindriftsseksjonen hos Statsforvalteren i Nordland og Statskog SF et møte om hvordan vi håndterer søknader til ulike reindriftstiltak. Rett til å utøve reindrift gir rett til i utmark å disponere grunn til nødvendige hytter og gammer for folk. Utgangspunktet her er med andre ord at det

finnes en rett gjennom reindrifftsloven, men at det bygger på et nødvendighetsprinsipp. Tidligere sto reinbeitedistriktene som søker, og tiltaket var forankret i distriktsplan eller distriktsmøter, men de senere år har praksisen vært at siidaandelene står som søker.

Reindrifftsseksjonen ser en tendens til at reinbeitedistriktene i Midtre Nordland bruker nasjonalparkstyret som førstelinjetjeneste. Det er ønskelig at søknader om tiltak som skal forankres i reindrifftsloven (eks. gjeterhytter og gjerder) sendes til Statsforvalteren i Nordland slik at de kan gjøre en reindrifftsaglig vurdering. En slik gjennomgang inkluderer samtaler med øvrige medlemmer i reinbeitedistriktet og saken sendes på høring til grunneier(e) og kommune(r). Retten til reindrifftsutøveren ligger fremdeles til grunn. En høring vil først og fremst se på lokalisering og samsvar med andre planverk. Dersom reindrifftsseksjonen finner det reindrifftsaglig nødvendig, og kommuner og grunneiere har godkjent plassering. Vil de i neste omgang sørge for at nødvendige tillatelser blir innhentet (blant annet fra nasjonalparkstyret). Sekretariatet mener at denne fremgangsmåten vil sikre en bedre prosess, og støtter seg til Statsforvalterens reindrifftsseksjon sine vurderinger. Søknaden har nå blitt behandlet hos Statsforvalterens reindrifftsseksjon, og reindrifftsaglig vurdering er lagt med i saken.

Ved forrige styrebehandling var det litt uavklart hvilken forankring gjeterhytta har i reinbeitedistriktet. Gjeterhytte ved Nordre Bjøllåvatnet ble forankret i Saltfjellet reinbeitedistrikts årsmøte i oktober 2022.

Søknaden har foreslått to alternative plasseringer. Lokalitet 1 og lokalitet 2 i prioritert rekkefølge.

Lokalitet 1 er den prioriterte lokaliseringa med tanke på vær og vind. Denne lokasjonen ligger rett i nærheten av et gammelt fjellrevhi. Det er ikke et aktivt hi per i dag, men kan være en aktuell lokalitet for fjellrev i fremtiden. Hiet har blitt overvåket årlig siden 2004, og til tross for at det ikke har blitt observert fjellrev ved dette hiet, har det likevel en stor naturvitenskaplig interesse.

Begge lokalitetene er i et område hvor det er særs lite menneskelig aktivitet, og man åpner opp for en ny bruk av et fjellområde hvor dyreliv (også rein) kan finne ro uten forstyrrelser.

Sekretariatet mener at området er sårbart med tanke på ny aktivitet. Man må medregne at i slike tilfeller er det ikke bare snakk om ei hytte, men økt tilstedeværelse av mennesker og økt motorisert ferdsel både på snø og barmark. Dette vil påvirke bruken av området i stor grad. Det forventes stor slitasje, noe vi har sett rundt den nye gjeterhytta ved Hessihompvatnet.

Generelt er det vanskelig å få barmarkskjøring i Saltfjellet inn i ordnede former, noe som bør gjøre styret mer varsom med tanke på hvilke områder det gis tillatelse til reindrifftsanlegg. Sett i lys av dette så vil ei gjeterhytte, ifølge den reindrifftsaglige vurderinga, bidra til mindre motorferdsel i området. Dette gjelder både på bar- og snødekt mark.

Det er ei privat hytte ved Særga (elv), 900 meter nord for alternativ 1. På vestsiden av Nordre Bjøllåvatnet er det stort menneskelig aktivitet med DNT-sti til og fra Bjøllåvasstua. Saltdal jeger- og fiskeforening har også et naust i nordøst-enden av vatnet, og her er det anrettet to liggeplasser. En gjeterhytte ved Bjøllåvatnets østside vil ikke i liten grad komme i konflikt med allmennhetens anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom enkelt og naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging; i og med at friluftsliv og reindrift vil være på hver sin side av vannet (unntaket er den private hytta ved Særga).

Reindriftsutøverne har anledning til å benytte seg av åpne hytter for allmennheten. Vi har stor forståelse for at dette ikke er en god permanent løsning dersom reindriften skal ha økt tilstedeværelse i området, men hyttene dekker behovet for sikkerhet for reindriftsutøvere.

Østsiden av Nordre Bjøllåvatnet preges av bergarten granittisk gneis, som er en næringsfattig bergart. Her er det lite vegetasjon og ingen kjente forekomster av sjeldne fjellplanter. Med unntak av det ene, utgravde fjellrevhiet, er det få eller ingen kjente observasjoner / kartlegginger av sårbare eller truede dyr og plantearter. Dette kan til dels skyldes at området er lite kartlagt siden stien går på andre siden av vannet, men det skyldes også at området er svært næringsfattig. Dersom hytta plasseres på eller i nærheten av lokalitet 2 er det kun landskapsbildet som blir berørt av tiltaket.

Den omsøkte hytta er ei gjeterhytte på 46 m² i tillegg kommer 12,6 m² til balkong og 6 m² uthus. Nedbebygd areal blir til sammen 64 m². Dette vil i så fall være en stor hytte i snaufjellet, og vil være ruvende i landskapsbildet. For at den ikke skal bli ruvende må den senkes i terrenget, og da vil den trolig bli nedsnødd store deler av vinterhalvåret. En hytte i dette området vil derfor ha negativ påvirkning på landskapsbildet. Dette vil igjen føre til en forringelse av verneformålet «å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap». Vi mener at med omsøkte plasseringer bør ikke hytta overstige 50 m². Dette tilsvarer det styret tidligere har gitt tillatelse til, og vi forutsetter at dette er et areal som kan dekke behovet for en funksjonell gjeterhytte i reindriften.

Det er med andre ord mange forhold som peker i retning av et avslag, men styrets positive holdning til reindrift i området, og presedens fra liknende saker tilsier at det likevel kan og bør (ut fra likebehandling) vurderes å gi en tillatelse. Derfor innstiller sekretariatet på begge mulige utfall, med like vilkår som styret tidligere har satt i tilsvarende sak.

I styresak 43/2018 ga Midtre Nordland nasjonalparkstyre en tillatelse til en annen siidaandel på Saltfjellet, til å oppføre gjeterhytte (elementlavvo) ved Hessihompvatnet. Etter klage fra Fylkesmannen i Nordland ble styret anmodet om å vurdere presedens i saken. Følgende vurderinger ble gjort: «Jon Anders Kuhmunen er innehaver av en av de syv siidaenhetene i Saltfjellet reinbeitedistrikt. Dessuten er det også store beiteinteresser for sau innen deler av Saltfjellet. Det er syv siidaandeler i Saltfjellet reinbeitedistrikt, to i Balvatn, tre i Duokta og to i Hestmannen-Strandtinden RBD. Det kan tenkes at flere siidaer ønsker å få anlagt slike elementlavvoer i strategiske områder også andre plasser i Saltfjellet-

Svartisen, og i de øvrige verneområdene Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalter. Derfor vil det kunne skape presedens innad i reindriftsnæringa»

Presedensvirkninga av vedtaket ved Hessihompvatnet kommer til syne i denne søknaden. Nasjonalparkstyret vedtok, til tross for mulige presedensvirkninger å gi Jon Anders en tillatelse til oppføring av gjeterhytte. Nasjonalparkstyret begrunnet dette med: «Nasjonalparkstyret mener reindriftsnæringa er en viktig næring. Etter en samlet vurdering har nasjonalparkstyret landet på at lavvoen kan plasseres som omsøkt. Lavvoen skal tas inn i førstkommande distriktsplan for Saltfjellet reinbeitedistrikt».

Vurderinger etter naturmangfoldlovens §§ 8 - 12

Vi har god kunnskap om effektene på naturmangfoldet i området. Under begrepet naturmangfold regnes både biologisk, landskapsmessig og geologisk mangold, som ikke er et resultat av menneskelig påvirkning. Hytta vil ha en påvirkning på det landskapsmessige mangfoldet. Førre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Gjeterhytta i seg selv vil ikke medføre stor belastning på økosystemet, men den forventede tilstedeværelsen av mennesker og barmarkskjøretøyer vil kunne ha en negativ effekt. Det settes vilkår om at barmarkstraseer inn og ut av område må gjøres i samråd med forvaltninga av nasjonalparken. Gjeterhytta skal ha nøytrale farger på vegger, og tak som ikke reflekterer refleksjoner. Den skal også settes på pilarer i fall det en gang i fremtiden blir aktuelt å rive den. Da vil terrenget kunne tilbakeføres til mer eller mindre naturlig tilstand.

Konklusjon

Sekretariatet finner argumenter både for og imot at Per Thomas Kuhmunen skal få bygge ei gjeterhytte ved Nordre Bjøllåvatn i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, særlig basert på tidligere tillatelser fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Ei gjeterhytte øst for Nordre Bjøllåvatn vil påvirke landskapet negativt og man åpner for ny aktivitet og menneskelig tilstedeværelse i et område som i dag er lite i bruk. Det er likevel et reindriftsfaglig behov for reindriftshytte i området, og at det vil være hensiktsmessig da den reduserer motorisert ferdsel både på snødekt og barmark, noe som vil ha betydning både økonomisk, miljømessig og HMS-messig.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

Miljødirektoratets veileder M106-2014: Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	9/2023	24.02.2023

Junkerdal nasjonalpark - innfallsport Jakobsbakken - Oppnevning av styringsgruppe og utkast prosjektplan

Forslag til vedtak

I forbindelse med arbeidet med Jakobsbakken som ny innfallsport til Junkerdal nasjonalpark, oppnevnes det en styringsgruppe bestående av følgende virksomheter:

- 1 repr. Fauske kommune
- 1 repr. Statskog
- 1 repr. Jakobsbakken VEL (Velforening for private interesser på Jakobsbakken)
- 1 repr. Jakobsbakken Mountain Resort/Fjellfarer A/S
- 1 repr. Sulitjelma historielag
- 1 repr. Balvatn reinbeitedistrikt

Bakgrunn

I forbindelse med arbeidet med Jakobsbakken som ny innfallsport til Junkerdal nasjonalpark ser vi et behov for å etablere en lokal styringsgruppe som skal lede dette arbeidet. Høsten 2022 ble det gjennomført en befaring med de foreslåtte representantene i tillegg til noen flere lokale representanter. Styringsgruppen skal være med på å sikre at Jakobsbakken utvikles i den retning som lokalbefolkning og aktuelle aktører ønsker det. Utvikling av Jakobsbakken som innfallsport er forankret i vedtatt besøksstrategi for Junkerdal nasjonalpark.

Gjennomføring av mulighetsstudier, forprosjektering og detaljprosjektering vil settes til ekstern konsulent etter anbudskonkurranse gjennom ny «rammeavtale for prosjektering av innfallsporter» vår 2023.

Utkast til foreløpig prosjektplan for Jakobsbakken som skal brukes i anbudet ligger vedlagt. Her fremgår det blant annet forslag til organisering og lokal medvirkning av arbeidet, og en foreløpig fremdriftsplan. Det understrekes at dette er et utkast utformet i hovedsak av forvalter. Styringsgruppa skal reagere på utkastet og det skal gjennomføres et møte før prosjektplanen og øvrige anbudspapirer ferdigstilles. Nasjonalparkstyret vil få prosjektplanen til behandling når dette er gjennomført.

Etter at nasjonalparkstyret har vedtatt sammensetning av styringsgruppe vil forvalter be virksomhetene utnevne en deltakende representant.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Parter i saken:

Internt notat

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Junkerdal
nasjonalpark

Prosjektplan

Jakobsbakken: Innfallsporten til Junkerdal nasjonalpark

Innhold

1. Innledning	3
2. Prosjektformål:.....	3
Organisering og lokal medvirkning	4
3. Bakgrunn	5
3.1 Områdebeskrivelse og dagens situasjon.....	5
3.2 Planstatus.....	6
3.3 Besøksstrategi Junkerdal nasjonalpark.....	9
4. Mulighetsstudie	9
5. Forprosjektering.....	10
6. Detaljprosjektering	11
7. Fremdriftsplan.....	11
8. Finansiering.....	12

1. Innledning

Det skal etableres en ny innfallsport til Junkerdal nasjonalpark ved Jakobsbakken i Fauske kommune. Arbeidet er forankret i godkjent besøksstrategi for Junkerdal nasjonalpark. Her er det et uttalt mål å trekke mer besøk til Jakobsbakken, og at dette skal være med på å begrense ferdselen til mer sårbare deler av nasjonalparken. Dette er ikke bare et ledd i det å skåne verneverdier, men også lokalbefolkningen, friluftsliv og reindriftas bruk av området. Mange besøkende og spesielt turister til eksempelvis Balvassdemningen kan få en like god, om ikke bedre opplevelse av å heller besøke Jakobsbakken som innfallsport til nasjonalparken. «Nasjonalparkopplevelsen» kan like gjerne skapes her med flott utsikt mot nasjonalparken og andre fjellområder, gode nærturmål og spennende kulturhistorie. Ikke minst er det et gryende reiselivstilbud her som mange besøkende kan nyte godt av.

Jakobsbakken karakteriseres for å være et relativt robust område som tåler et høyere besøkstrykk så lenge det gjøres beviste valg rundt utforming av informasjon og kanalisering. Her er det allerede etablerte parkeringsplasser og annen infrastruktur som gjør plassen godt egnet.

Innfallsporten skal håndtere et bredt spekter av brukergrupper med ulike forventninger og behov – hele året. Ambisjonsnivået for innfallsporten er «utkikkspunkt» etter miljødirektoratets veileder for etablering av innfallsporter til nasjonalparker. Merkevaren «Norges nasjonalparker» skal benyttes som visuell profil i prosjektet.

Hva er en innfallsport?

I Miljødirektoratets veileder «Innfallsporter» (M-417/2015) defineres innfallsport som «*summen av utendørs tilrettelegging som møter og kanaliserer besøkende fram til en opplevelse av hele eller deler av verneområdet.*» En innfallsport kan ha en eller flere funksjon(er), som gjerne kan deles inn i tre overordnede kategorier: *utkikkspunkt, startpunkt og informasjonspunkt.*

Innfallsportene skal ha høy kvalitet og skal være et like godt tilbud for besøkende som nøyer seg med å se inn i området eller som bare rusler en kort tur i nærområdet. Å tilrettelegge for gode opplevelser ved en innfallsport er derfor viktig både for den besøkende, for forvaltningen og for lokalsamfunnene rundt verneområdene. Et besøk til en innfallsport skal gi en totalopplevelse av å være ønsket velkommen, gi påfyll av spennende kunnskap og historier, samt «en smak av nasjonalparken» uavhengig av ferdighetsnivå.

2. Prosjektformål:

Prosjektet har som formål å utrede muligheter for et bredt informasjonstilbud, et enkelt utkikkspunkt, nærturer/turmål, toaletter, parkering og mulig avfallshåndtering på Jakobsbakken gjennom en:

- Mulighetsstudie
- Forprosjektering
- Og detaljprosjektering

Prosjektet inkluderer hele prosessen fra mulighetsstudie til utforming av konkurransegrunnlag for anskaffelse av byggentreprenør. Mulighetsstudien skal utføres i samarbeid med en styringsgruppe bestående av representanter fra Statskog, Fauske kommune, næringsliv, private interesser på Jakobsbakken og andre lokale aktører.

Figur 1: Jakobsbakken med utsikt mot nasjonalparken og det høyeste fjellet Nordre Saulo til venstre

Organisering og lokal medvirkning

Prosjektet ledes av en styringsgruppe med representanter fra nasjonalparkstyret, Fauske kommune, Statskog og Lokale og næringslivs-representanter på Jakobsbakken og Statskog. Intern prosjektleder og kontaktperson fra nasjonalparkstyret er Oskar Pettersen (ut februar 2023) og Johan Rova.

Intern prosjektleder tar inn ekstern kompetanse (landskapsarkitekt, prosjektering, kalkulering, faglige vurderinger, opprettelse av søknader og tegninger, med mere) gjennom anskaffet konsulent.

Større strategiske vedtak i prosessen skal fastslås av nasjonalparkstyret etter en innstilling fra styringsgruppen/interne prosjektleder. Til disse hører for eksempel:

- Vedtak om endelig valg av lokalisering og mulighetsstudie.
- Vedtak om bestilling av for- og detaljprosjektering.

Prosjektering vil skje i rekkefølge mulighetsstudie, forprosjektering, detaljprosjektering og byggefase.

Nasjonalparkstyret vil vedta om godtatte leveringer av oppdragsbeskrivelser til for- og detaljprosjektering, samt for anskaffelse av bygg, før neste fase vil kunne starte.

Konsulentens vil ta ansvar for samordning og fremdrift av prosjektet, inkludert for eksempel booking av møter med referansegrupper og dokumentasjon av møter. Konsulenten vil være med på enkelte styringsgruppemøter sammen med nasjonalparkstyrets prosjektleder.

3. Bakgrunn

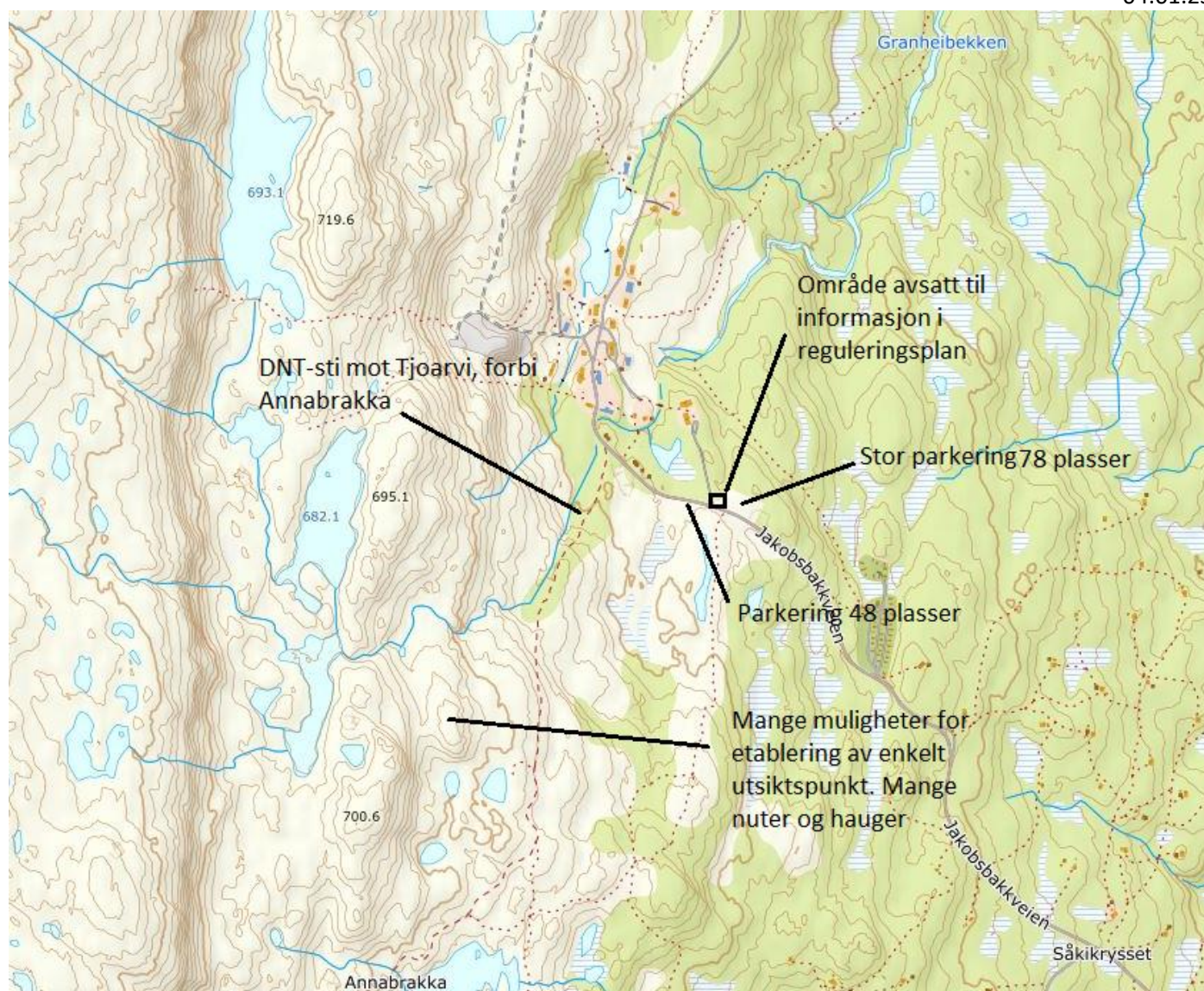
3.1 Områdebeskrivelse og dagens situasjon

Jakobsbakken ligger som en liten «utpost» til gruvesamfunnet Sulitjelma som ligger 30 kilometer nord for Fauske. Høyfjellsgruva her ble oppbygget på begynnelsen av 1900-tallet. Malmforekomstene her var så store at gruvebyen ble et selvstendig lite lokalsamfunn med skole, butikk og forsamlingshus. På det meste bodde det 350-400 personer på «Bakken» som lokalbefolkningen kaller stedet. I perioden frem mot nedleggelsen av driften i 1968 bodde det færre enn 100 mennesker her. De gamle byggene står fortsatt her og gir en følelse av samfunnet som en gang eksisterte. Hele Jakobsbakken oser av kulturhistorie i et ellers spektakulært område både med utsikt til nasjonalparken og «Sulitjelmamassivet».

Mange av husene og byggene er nå i privat eie og brukes som fritidsboliger. Reiselivsbedriften Fjellfarer AS har totalrenovert og pusset opp en av de gamle brakkene som en «Mountain resort» og tilbyr skreddersydde opphold. Det eksisterer også planer om å gjenreise et av de gamle byggene «Titanic» som et «mini-høyfjellshotell» med muligheter for kafédrift og overnatting. Fjellfarer AS er også en viktig bidragsyter i tilretteleggingen av et omfattende skiløypenett og det tradisjonsrike «kobberløpet» som har blitt arrangert hvert år siden 1968. Litt lengre øst for Jakobsbakken finner vi Sulitjelma fjellandsby som driver alpinbakke, café, salg og utleie av leiligheter. Sulitjelma turistsenter ligger i umiddelbar nærhet til alpinanlegget og driver campingplass med muligheter for å leie hytte, guiding på snøskuter og opplegg for grupper. Sulitjelma som reiselivsmål er i en stor utvikling, kanskje spesielt som vinterdestinasjon. Blant annet har kommuneforetaket Fauna kjørt prosjektet «Opplev Sulis» med formål om å utvikle besøksnæringen i Sulitjelma. I dag er det ikke store problemer knyttet til turiststrømmen på Jakobsbakken, men ifølge flere lokale og næringsselskapet Fauna har besøkstallet økt de seneste år. Flere ønsker at det iverksettes tiltak for å kanalisere besøkende bedre, og at det kommer opp informasjon og tilrettelegging i området.

Jakobsbakken det mest besøkte stedet i nærheten av nasjonalparken hvis man regner besøk hele året. Ferdselsregistreringer sommeren 2020 viser at Jakobsbakken og DNT-stien sørover mot Tjoarvi er en populær innfallsport med besøkstall på linje med Ballvassdemningen. Vinterutfarten fra dette området er også stort. Vegen til Jakobsbakken er vinterbrøytet slik at innfallsporten vil kunne representere Junkerdal nasjonalpark hele året.

Fauske kommune har etablert store parkeringsplasser i tilknytning til Jakbosbakken og det foreligger en egen reguleringsplan for området.

Figur 2: Oversiktskart Jakobsbakken

3.2 Planstatus

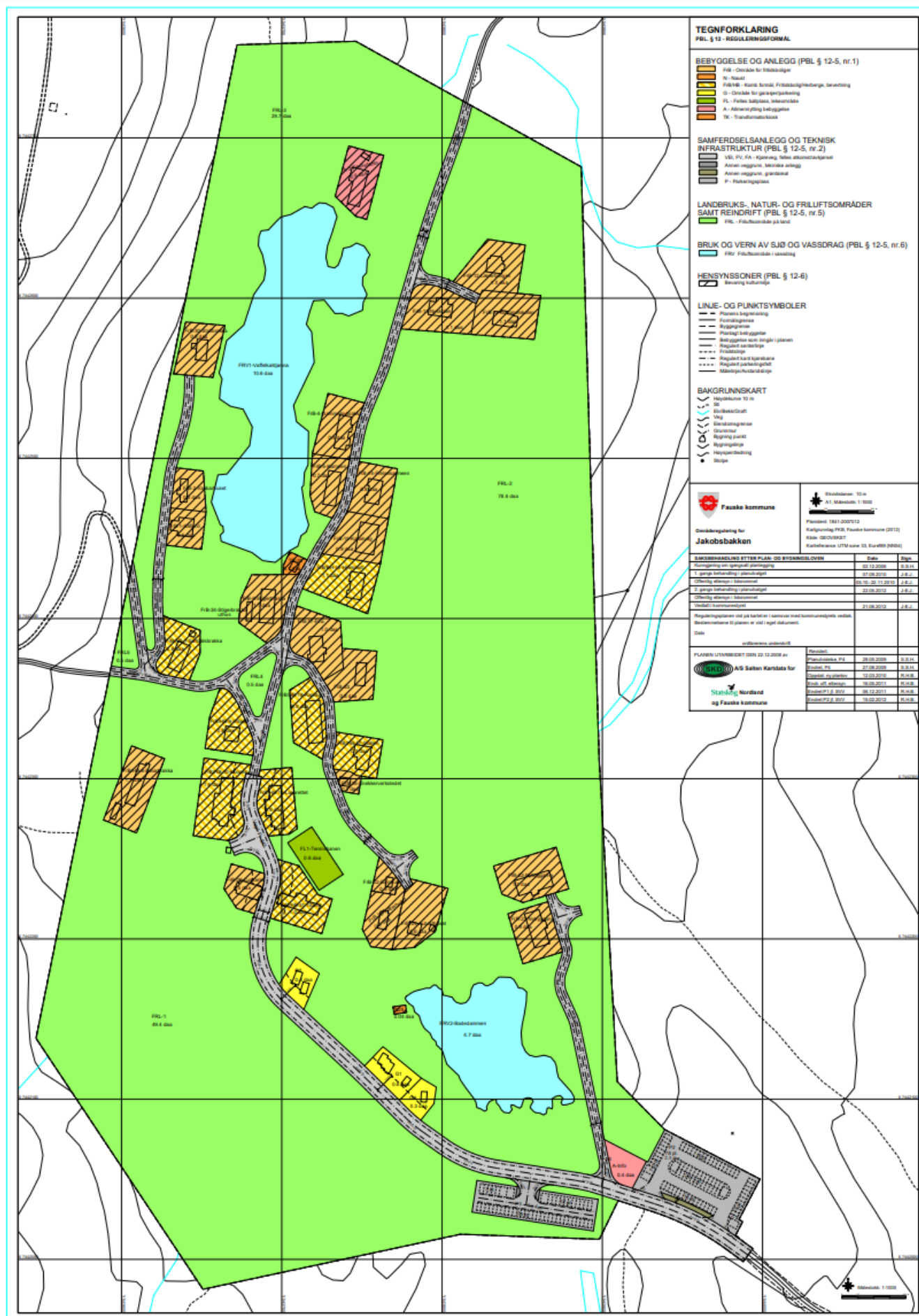
Kommuneplanens arealdel er den overordnede planen som skal si noe om arealbruk og hvilke restriksjoner som gjelder innenfor planområdet. Fauske kommunes arealdel gjelder i årene 2018-2030. Her fremgår det generelt om Junkerdal nasjonalpark at det skal: «.. opparbeides infrastruktur rundt utvalgte innfallsporter for å bedre adkomst og opplevelsesmuligheter i og rundt nasjonalparken. Innfallsportene er markert med eget symbol på plankartet. Samtidig er det viktig at slike tiltak ikke reduserer områdenes opplevelsesverdi og allmennhetens tilgang til friluftsområder og nasjonalparken»

Det foreligger en egen områderegulering/arealplan for Jakobsbakken som ble vedtatt i 2012. Reguleringsbestemmelsene gjelder for området som er vist i plankartet (**figur 3**).

Formålet med planen er at det bygnings- og anleggsmessige miljøet på Jakobsbakken i størst mulig grad skal ivaretas. Området foreslås regulert til kulturelt bevaringsområde basert på slik det var i årene frem til 1968, da gruveriften på Jakobsbakken ble nedlagt.

Særlig viktige bestemmelser for prosjektet: «Innenfor område A-info kan det oppføres informasjonstavle, rasteplass, servicebygg med toalett og annet for brukere av friluftsområdene omkring Jakobsbakken. Det kan oppføres servicebygg med maks. mønehøyde 4 m over gjennomsnittlig planert terreng. Tak skal utføres som saltak med

takvinkel mellom 20 og 40 grader. Kriterier for tilgjengelighet nedfelt i teknisk forskrift må følges ved planlegging og utforming av bygg og uteområder i A-info.»

Figur 3. Plankart over områderegulering av Jakobsbakken. Området satt av for informasjon/anlegg markert i rødt nede til høyre.

3.3 Besøksstrategi Junkerdal nasjonalpark

Besøksstrategien for Junkerdal nasjonalpark ble vedtatt av nasjonalparkstyret høsten 2022 og «endelig godkjent» av miljødirektoratet samme år. Besøksstrategien skal være en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for verneområdet. Den skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i verneområdet, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser. Besøksstrategien skal:

- Bidra til å ivareta verneverdiene og øke forståelsen for vernet
- Bidra til gode opplevelser for de besøkende
- Bidra til lokal verdiskaping

Jakobsbakken er en av to «hovedinnfallspor» til Junkerdal nasjonalpark. Det er et uttalt mål å trekke mer besøk til Jakobsbakken, og at dette skal være et ledd i å skåne andre deler av nasjonalparken. Ikke bare med tanke på verneverdier, men også med tanke på lokalbefolkningens, friluftsliv og reindriftas bruk andre områder av nasjonalparken. Mange besøkende til eksempelvis Balvassdemningen kan få en like god, om ikke bedre, opplevelse av å heller besøke Jakobsbakken som innfallspor til nasjonalparken.

4. Mulighetsstudie

Mulighetsstudien skal:

1. Skissere ulike løsninger for etablering av en parkerings- og rasteplass i tilknytning til stor parkering og «informasjonsområde» avsatt i områderegulering for Jakobsbakken. Skissere ulike løsninger for utforming av informasjon, uteanlegg, bygg, toalett og søppelhåndtering. Forventet total bygnings- anleggskostnad: 1,5 millioner NOK. Mulighetsstudien må vise hvordan dette kan bli:
 - Et universelt utformet sted for besøkende å parkere og raste hele året
 - Et sted å oppleve nærmiljø og nasjonalpark fra
 - Et kommunikasjonspunkt for å øke bevissthet for Junkerdal nasjonalpark, formidle om nasjonalpark/verneverdier, kulturhistorie (samisk og gruvedrift) og annen relevant informasjon for området.
 - Et utkikkspunkt mot nasjonalparken og øvrige fjellområder
 - En rasteplass som også hensyntar lokalbefolkning og næringslivsaktører på Jakobsbakken
 - Et sted som er enkelt og drifte og vedlikeholde gjennom året
2. Vurdere alternative nærtur/turmål samt et utkikkspunkt/stoppunkt langs turen. Forventet total bygnings- anleggskostnad: 500.000 NOK. Mulighetsstudien må vise hvordan dette kan bli:
 - Et attraktivt og interessant tilbud for dagsturbesøkende som «vil ha litt mer» i barmarkssesong. Utsiktspunktet skal være et turmål i seg selv i form at et lite anlegg/bygg som kan brukes til informasjonsformidling.
 - Et bærekraftig turmål som skal håndtere betydelig besøk uten at dette skaper stor stislitasje eller andre sår i naturen. Må inneholde en plan for stitilrettelegging.

- Et intuitivt turmål som besøkende til området enkelt finner frem til (god kanalisering), og som ikke skaper utfordringer for lokal bruk av området
- Bli et sted og område som også næringslivsaktører og lokalbefolkning kan være stolte og nyte godt av

Øvrige krav til mulighetsstudien:

- Presentere 2-3 alternativer med redegjørelse for muligheter og begrensninger som danner grunnlag for beslutninger hos styringsgruppe og nasjonalparkstyret for eventuell videre forprosjektering
- Forslagene skal ta hensyn til lokalbefolkningens, grunneiers, næringslivsaktører og Fauske kommunes ønsker for hvordan området skal brukes og utvikles
- Bidra til å nå målene som er satt i besøksstrategi for Junkerdal nasjonalpark
- Visualisere og beskrive funksjoner i grovkisser med byggekonsept, materialbruk og kostnader i de ulike alternativene
- Forslagene skal vise hvordan de ulike alternativene har tatt hensyn til naturen, bærekraft, lokalbefolkning, øvrig arkitektur og byggeskikk i området og landskapstilpasning
- Skal følge felles merkevarestrategi for Norges nasjonalparker
- Skal konkretisere behov for formelle avklaringer, avtaler og/eller søknader som hvert alternativ innebærer, som kjøp/leie av grunn, planprosess iht. planloven, med mere

5. Forprosjektering

Forprosjektering settes i gang når styringsgruppe og Midtre Nordland nasjonalparkstyre har vedtatt at gå videre med forprosjektering av et av alternativene fra mulighetsstudien. Forprosjekteringen består i at konsulent utarbeider et konkret og realiserbart planforslag inklusive kostnadskalkyle, slik at beslutningstakere kan ta stilling til dette før eventuelt vedtak om å gå videre med detaljprosjekteringen. På denne måten åpnes det for at prosjektet kan justeres og at det ikke tegnes ut arbeidstegninger som ikke kommer til nytte.

Forprosjekteringen skal ende opp i oppdragsbeskrivelse for detaljprosjektering (utarbeidelse av arbeidstegninger, anbudsdokumenter, med mere). Disse oppdragsbeskrivelsene skal minst inneholde:

- Plankart: Oversiktsplan 1:500 som viser organisering.
- Planbeskrivelse, som skal begrunne løsningen i forhold til:
 - Overordnet arkitektonisk ide
 - Hensyn til verneverdiene i verneområdet
 - Hensyn til besøkende
 - Landskapstilpasning
 - Logisk organisering av funksjoner
 - Masseregnskap (massebalanse)
 - Å minimalisere inngrep i naturlandskap
- Kostnader: kalkyle for byggekostnader samt driftsbudsjett
- Designprogram: beskrivelse av materialbruk, formspråk og design (helhet)

6. Detaljprosjektering

Denne fase starter opp når Styringsgruppe, Midtre Nordland nasjonalparkstyre og Miljødirektoratet har godkjent forprosjekteringen, eventuelt med forslag til endringer og anpassninger til budsjett, og vedtatt at gå videre med detaljprosjektering. Detaljprosjektering består i at konsulent foretar de justeringer av forprosjekteringsbeskrivelsene som verneområdestyret og styringsgruppe vedtar, utarbeider byggetegninger og ferdigstiller et komplett tilbudsgrunnlag til bruk i anbudskonkurranse for å engasjere entreprenør til byggefase.

I forbindelse med at detaljprosjekteringen godkjennes av nasjonalparkstyret vil det muligens også være aktuelt med anskaffelse av uberoende kontroll (sidemannskontroll) av byggetegninger og konkurransegrunnlag.

Detaljprosjekteringen skal inneholde:

- Detaljplan M 1:100
- Arbeidstegninger M 1:20 (for detaljer) med beskrivelse av tekniske løsninger/ konstruksjonstegninger, materialer, materialliste, farger, fundamentering, etc.
- Stikningsplan.
- Revegeteringsplan (beskrivelse av løsning/metode m bruk av stedegent plantemateriale og uten bruk av næringsstoffer).
- Skjøtselsplan (driftsplan) med vilkår/krav og rutiner for oppfølging; utkast til avtaledokument inkludert sjekklister skal også utarbeides.
- Anbudsdokumenter, kontrollert ved sidemannskontroll; verneområdestyret skal ha mulighet at klart definere byggeperioden med hensyn til bruker- og verneverdier.
- Oppsett for evaluering av anbud (hvordan vekte forholdet kvalitet/pris).
- Kontraktsforslag entreprenør.

7. Fremdriftsplan

Aktivitet/tiltak	Periode	Ansvarlig
Etablere styringsgruppe	Januar 2023	Nasjonalparkstyret og forvalter
Utarbeide prosjektplan	Januar 2023	Styringsgruppe og Nasjonalparkforvalter
Politisk behandling av prosjektplan og godkjenning av styringsgruppe	Februar 2023	Nasjonalparkstyret og eventuelt kommune
Innhente tilbud/anskaffelse av konsulent	Mai-juni 2023	Nasjonalparkforvalter
Oppstartsmøte med styringsgruppe og konsulent	Juli-august 2023	Styringsgruppe, konsulent og nasjonalparkforvalter
Gjennomføre mulighetsstudie /utredningsarbeid/befaringer/møter Med styringsgruppe	Juli-november 2023	Konsulent, styringsgruppe og nasjonalparkforvalter
Kvalitetssikring av mulighetsstudie	November 2023	Styringsgruppe og miljødirektoratet
Politisk behandling og vedtak om Fortsatt forprosjektering	Styremøte desember 2023	Nasjonalparkstyret og eventuelt kommune
Forprosjektering	2024	Nasjonalparkforvalter sørger for fremdrift, politisk behandling i

		nasjonalparkstyret, kommune og kvalitetssikring av miljødirektoratet
Detaljprosjektering – utarbeiding av byggetegninger og anbudsdokumenter	Høst 2024	Nasjonalparkforvalter sørger for fremdrift, politisk behandling i nasjonalparkstyret, kommune og kvalitetssikring av miljødirektoratet
Søknad om midler til bygging, søknad om byggetillatelse etc.	2024	Nasjonalparkforvalter
Anskaffelse av entreprenør	2025	Nasjonalparkforvalter
Anleggsfase	2025	Entreprenør
Innvielse	2025	

8. Finansiering

Nasjonalparkstyret avsetter midler til gjennomføring av mulighetsstudiet i 2023. Videre finansiering vil være avhengig av at nasjonalparkstyret får tiltaksmidler til prosjektet fra Miljødirektoratet. Det vil også søkes en alternativ finansiering

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	10/2023	24.02.2023

Láhko nasjonalpark - Dispensasjon fra verneforskriften - Tillatelse - Kultiveringsplan - Rognplanting - Gyting - Lagring - Motorferdsel - Statkraft Energi AS

Forslag til vedtak

A. Med hjemmel i verneforskriftens § 3 punkt 3. 3 gis Statkraft Energi AS tillatelse til strykning og rognplanting i de bekker som er markert i kart 2.

B. Med hjemmel i verneforskriftens § 4 gis Statkraft Energi AS dispensasjon til bruk av maksimalt 15 bur for oppbevaring av stamfisk. Vilkår for dispensasjonen:

- Burene skal være plassert i tilknytning til de plasser som er markert med røde prikker i kart 1.
- Burene skal være forankret med steiner likt som i bilde 1.
- Burene skal være utformet likt det som vises i bilde 1.
- Feltpersonell skal være opplært i å plassere burene slik at eventuelle kransalger ikke blir negativt påvirket.

C. Med hjemmel i verneforskriftens § 4 gis Statkraft Energi AS dispensasjon til bruk av opptil 15 Whitlock-Vibert-bokser (klekkebokser) nedgravd i bunngrusen i hver og en av de to bekker som er markert med oransje ellipser i kart 2. Vilkår for dispensasjonen:

- Feltpersonell skal være opplært i å plassere klekkebokser slik at eventuelle kransalger ikke blir negativt påvirket.

D. Med hjemmel i verneforskriftens § 4 gis Statkraft Energi AS dispensasjon til å lagre oppbevaringsbur, klekkebokser og øvrig mindre utstyr som er nødvendig i forbindelse med fangst, strykning og rognplanting, på de plassene som er markert med røde prikker i kart 1.

Vilkår for dispensasjonen:

- Utstyret skal plasseres skjult fra stier og ander ferdselsårer.
- Utstyret skal være fast forankret slik at det ikke blir tatt av vind, flom, snøskred o.l.

- Utstyret skal være merket med eier, formål og at det er gitt tillatelse fra verneområdesforvaltningen, med opplysning om saksnummer på denne tillatelsen.
- Utstyr får ikke lagres i terreng hvor det er rapportert forekomst av grønlandsstarr (gule prikker i kart 6, vest for gytebekken).
- Utstyr som blir ødelagt skal umiddelbart (samme sesong) transporteres ut fra nasjonalparken.
- Alt utstyr skal være fjernet fra nasjonalparken senest 31. desember 2027, hvis ikke annet er avtalt med verneområdesforvaltningen.

E. Med hjemmel i verneforskriftens § 4 gis Statkraft Energi AS dispensasjon til å bruke snøskuter til frakt av oppbevaringsbur, klekkebokser og øvrig mindre utstyr som er nødvendig i forbindelse med fangst, strykning og rognplanting langs trasé i kart 3. Dispensasjonen gjelder for to (2) snøskutere som kjører inntil to (2) turer hvert år, alternativt én (1) skuter som kjører fire (4) turer.

F. Med hjemmel i verneforskriftens § 4 gis Statkraft Energi AS dispensasjon til å bruke snøskuter til frakt av gytegrus langs trasé i kart 4. Dispensasjonen gjelder for to (2) snøskutere som kjører inntil fem (5) turer hvert år, alternativt én (1) skuter som kjører ti (10) turer.

Vilkår for motorferdselsdispensasjonene **E** og **F**:

- All kjøring utenom angitte formål og løype på kart er forbudt.
- Dispensasjonen skal tas med ved kjøring og vises ved kontroll.
- Dispensasjonen gjelder fra det er tilstrekkelig snø til at kjøring kan foregå uten å skade vegetasjonen, men kjøring er ikke tillatt etter 1. mai.
- Langfredag og 1. påskedag er snøskuterfrie dager.
- Hvis det er rein i nærheten av kjøretraseen skal farta reduseres til reinen har trukket unna. Den skal ikke forstyrres unødig.

Tillatelsene og dispensasjonene gjelder for årene 2023-2027.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger:

- *Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.*
- *Verneområdeforvaltningen forutsetter fangst og oppbevaring av stamfisk skjer i samsvar med gjeldende lovverk for jakt, fangst, fiske og mattilsyn, inkludert tillatelser gitt etter disse lovverkene.*
- *Statkraft anbefales å høre med f.eks. jeger- og fiskerforeningene i området om mulighet til å lagre utstyr i eksisterende hytter og naust, for å minske visuelle forstyrrelser og risiko at utstyr blir ødelagt av snø, vind, dyreliv og interesserte besøkere.*
- *Utstyr skal være tydelig merket for å unngå at besøkende ødelegger utstyret eller tar det med hjem i tro at det er søppel.*
- *Motorferdsel vil også kreve tillatelse fra berørte kommuner og grunneiere.*

Bakgrunn

Statkraft Energi AS søker, i brev datert 02.01.2023, om å få utføre tiltak i Láhko nasjonalpark. Tiltakene skjer i forbindelse med å fullføre kravene i kultiveringsplan for fisk 2023-2027 for Glomfjordfjellet. Flere detaljer om tiltakene er også forklart i telefonsamtale mellom Hans Fredhult (Statkraft) og saksbehandler.

Statkraft er etter utbygging av vannkraften på Glomfjordfjellet pålagt fiskekultivering i området, hvilket også inkluderer flere av vatnene i Láhko nasjonalpark. Tidligere kultiveringsplan har vært rettet mot utsetting av fisk fra klekkeri, hvilket betyr at det ikke har vært brukt «lokale fiskestammer» til utsetting. Moderne kultiveringspraksis innebærer i stedet i større grad bruk av habitattiltak for å øke den naturlige rekrutteringen av ungfisk. Statsforvalteren har derfor i 2018 (sak 2017/2618) midlertidig opphevet Statkrafts utsettingspålegg til en ny kultiveringsplan blir tatt frem. Et pilotprosjekt har blitt utført for å prøve mulighetene å få til naturlig rekruttering. Den nye kultiveringsplanen vil bygge på resultatene fra dette pilotprosjektet og tiltakene i den aktuelle søknaden vil være en ledd i å fullbyrde den nye kultiveringsplanen. Da vernebestemmelsene for nasjonalparken ikke tillater fysiske kultiveringstiltak, som utlegging av gytegrus og/eller åpning av vandringsveier innenfor parkområdet, samt at mulighetene til flytting av vill ungfisk fra andre tilgrensende lokaliteter i området til Svalvatnet ikke er til stede, vill planting av rogn være det foretrukne kultiveringstiltak.

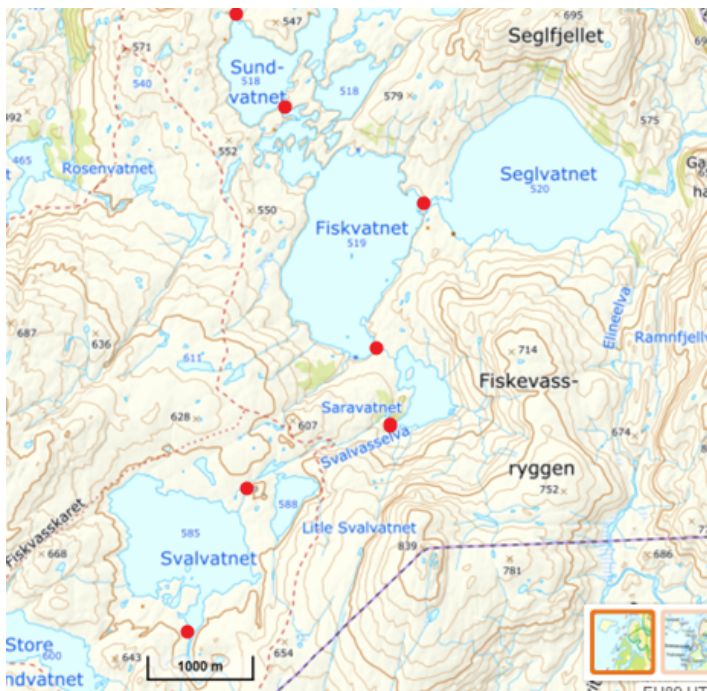
Søknaden omfatter årene 2023-2027 og tillatelse til:

1. Fangst av stamfisk (ørret), fra midten av september til midten av oktober, i bekkestrekninger ved Svalvatnet (se kart 1). Fangst vil skje med elektrisk fiskeapparat og evt. garnfiske.
2. Midlertidig oppbevaring av stamfisk fra fangst til den er gytemoden og kan strykes. Oppbevaring vil skje i plastbur nedsenket i vannet i, eller i forbindelse til, bekkestrekningene hvor fisken er fanget. Burene senkes ned i vannet til ca. 1 m dybde med bruk av steiner, se bilde 1. Maksimalt 15 bur vil bli brukt.
3. Rognplanting i bekkestrekninger ved Svalvatnet. Befruktet rogn vil bli plantet i bunngrusen i Whitlock-Vibert-bokser (klekkebokser) i bekkestrekninger som drenerer til Svalvatnet. Kart 2 viser de aktuelle bekkestrekningene. Boksene blir liggende over vinteren til neste sommer da disse tas opp for å sjekke resultat av klekking og swimup. Det eneste som vil bli synlig ovenfor grusen vil være et gult merkebånd med boks-nummer.
4. Bruk av snøskuter til transport av utstyr fra parkeringen ved Namnlaushøgda, til fangst- og klekkeplasser. Transporter vil skje med snøskuter i perioden april-mai og utføres med to snøskutere som kjører to turer. Ønsket trasé vises i kart 3. Som andrehåndsalternativ til å kjøre ut og hente inn utstyr hvert år med snøskuter foreslår Statkraft å lagre utstyr ute i området mellom årene. Utstyret vil da lagres i stamfiskburene, som vil plasseres skjult i terrenget ved fangstplassene. Som tredjehåndsalternativ ønsker Statkraft å bruke helikopter til å fly ut og hente inn utstyret hver høst i forbindelse med fangst og strykning av fisk.
5. Bruk av snøskuter, til transport av gytegrus fra parkeringen ved Namnlaus, langs Røde kors sine traséer over Namnlausvatnet og nord for Navaren mot Øvre Navarvatnet, for endelig levering av grus ved Tidemannsvatnan på Reben (utenfor nasjonalparken). Det søkes om fem turer årlig med to skutere til dette

formål, og det vises til at alternativ trasé fra Glomfjord ikke er sikkerhetsmessig (HMS) forsvarbar.

Statkraft kompletterer i telefonsamtale (Hans Fredhult) 16. februar 2023 at det vil være aktuelt med opptil 15 klekkebokser i hver bekk og at hver boks trenger omtrent 20 x 30 cm i bunnareal i bekken. Boksene vil bli gravd ned i grusbunn. Fredhult forklarer at det personell som er aktuell vil kunne få utdanning i å kjenne igjen kransalger som artsgruppe for å unngå å plassere klekkebokser hvor de risikerer å ødelegge kransalgevekst.

Fredhult sier videre at de ønsker å i første hånd lagre utstyr i felt mellom gytasesongene; det er bedre enn å kjøre utstyret inn og ut hvert år. Ettersom utstyret skal brukes på høsten, men må kjøres ut på snø på våren, må utstyr uansett bli lagret i felt over sommeren. Statkraft ønsker å få en tillatelse som strekker seg over hele den aktuelle kultiveringsplanens tidsrom, det vil si årene 2023-2027.

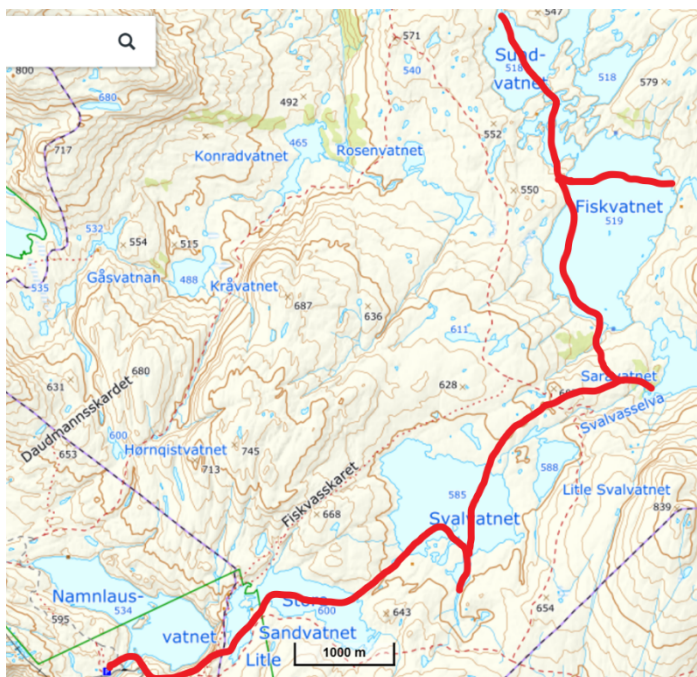
Kart 1. Røde punkt viser omsøkte fangst- og oppbevaringsplasser.

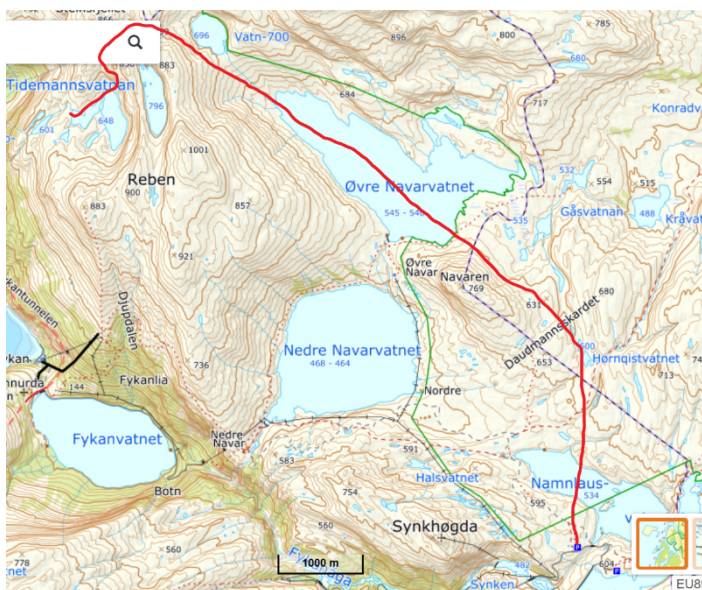
Bilde 1. Plastbur for oppbevaring av gytefisk.

Kart 2. Bekkestrekninger hvor det søkes om å plassere ut klekkebokser (Whitlock-Vibert-bokser) nedgravd i bunngruset.

Kart 3. Ønsket trasé for transport av utstyr med snøskuter til fangst- og klekkeplasser.

Kart 4. Ønsket trasé for transport av gytegrus fra Namnlaushøgda mot Reben/Tidemannsvatnan.

Grunnlaget for avgjørelsen

Láhko nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 14. desember 2012 med hjemmel i naturmangfoldloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Láhko nasjonalpark er «å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster som er uten tyngre naturinngrep».

I formålene med nasjonalparken inngår blant annet å ta vare på:

- geologiske landskapsformasjoner, herunder grotter og alpin karst,
- viktige lokaliteter av kalksjøer,
- et svært rikt planteliv med en rekke truede og nær truede arter (særskilt en rekke kransalger i vatnene i området) og
- det samiske naturgrunnlaget
- allmennheten sin anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Landskapet i Láhko nasjonalpark er vernet mot tekniske inngrep «*av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, [...] graving, utfylling og henleggelse av masse [...]*» (verneforskriften § 3 punkt 1.1). Forskriften inneholder ikke generelle unntak eller muligheter å gi tillatelser til utsetting av midlertidige anlegg som f.eks. burer og klekkebokser til fisk, eller til å grave ned slike ting i bunn på vassdrag

Dyrelivet, herunder gyteplasser, i Láhko nasjonalpark «*er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse*» ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1. Denne bestemmelsen er dog «*ikke til hinder for [j]akt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk*», ifølge § 3 punkt 3.2 bokstav a.

Forvaltningsmyndigheten kan, ifølge § 3 punkt 3.3, gi tillatelse til «*utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere, på lokaliteter som angitt i forvaltningsplanen*».

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt i nasjonalparken, ifølge verneforskriften § 3 punkt 6.1. Det finnes ikke generelle unntak for den type transporter det er søkt for, men forvaltningsmyndigheten har mulighet å gi tillatelse til «*[b]ruk av helikopter i forbindelse med utsetting av fisk som er del av konsesjonsvilkår ved kraftutbygging*».

Verneforskriftens § 4 sier blant annet at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften, på samme måte som ved bruk av naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...]*». I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-

var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Forvaltningsplan for Láhko nasjonalpark er ikke faststilt. Når det ikke foreligger godkjent forvaltningsplan skal styret, ifølge nasjonalparkstyret sine vedtekter punkt 6.1, vurdere om det skal gis særskilte retningslinjer for behandlingen av denne typen saker. Slike retningslinjer er ikke tatt frem, men det finnes viss praksis fra tidligere vedtak.

Vurdering

Verneområdeforvaltningen vurderer at tiltak for å opprettholde gode fiskebestander i nasjonalparken er en måte å bevare verneformålene «*[a]llmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging*» og «*bevaring av det samiske naturgrunnlaget*». Det ene grunnvilkåret for å gi dispensasjoner etter verneforskriftens § 4 er derved oppfylt. Hvert tiltak må dog også vurderes ut fra om de kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Fangst og oppbevaring av stamfisk.

Verneområdeforvaltningen forutsetter at de omsøkte tiltakene skjer i samsvar med gjeldende lovverk for jakt, fangst, fiske og mattilsyn, inkludert tillatelser gitt etter disse lovverkene. Hvis det er tilfelle, vil det ikke være nødvendig med særskilt tillatelse etter verneforskriften for selve fangsten og oppbevaringen av stamfisken.

Rognplanting.

Planting av rogn vurderes være likestilt med utsetting av fisk, i verneforskriften sin betydning. Verneforskriftens krav på bruk av «lokale fiskestammer» for utsetting av fisk (§ 3 punkt 3.3) er dog mer vanskelig å tolke. Vannene i nasjonalparken ligger ovenfor marin grense og opprinnelig er de mest sannsynlig fiskelause. All fisk i området kan forutsettes ha blitt utsatt av mennesker, men utplanting har skjedd under mange hundre år og de vann som i dag holder fisk kan derfor regnes som naturlig fiskeførende. Fisker som før vannkraftutbyggingen har blitt utsatt er mest sannsynlig hentet i nærområdet. I de seneste tiårene har fisk, med ukjent genetisk herkomst fra et klekkeri i Bodø, blitt brukt til utplanting i området.

Utsetting av fisk i vassdrag som i dag inngår i Láhko nasjonalpark er krevd i konsesjonsvilkår etter vannkraftreguleringer i nærområdet. De seneste årene har Statkraft arbeidet med å forbedre gytemulighetene i området og i den seneste kultiveringsplanen (2023-2027) er det foreslått en rekke tiltak for å kunne erstatte tidligere praksis med utsetting av ikke stedegen fisk med rekruttering gjennom naturlig gyting i området. En slik overgang vil stoppe innførsel av ytterligere nye genotyper i nasjonalparken, og det vil med tiden gi mulighet til å utvikle en alt mer stedetilpasset ørretpopulasjon. Det vil også på sikt gi mindre behov for helikoptertransport i forbindelse med fiskekultiveringstiltak i området. Verneområdeforvaltningen vurderer at omsøkt strykning og rognplanting er inkludert i hva forskriften beskriver som utsetting av fisk fra lokale fiskestammer, og nasjonalparkstyret gir derfor tillatelse til dette etter verneforskriftens § 3 punkt 3.3.

Bruk og lagring av bur og klekkebokser.

Plastburene, for oppbevaring av stamfisk, samt Whitlock-Vibert-boksene, for oppbevaring av rogn i bunngrus over vinteren, vil regnes til midlertidige anlegg og

dermed være forbudt i nasjonalparken ifølge verneforskriften § 3 punkt 1.1. Bruk og lagring av burene og boksene må derfor prøves etter verneforskriftens § 4.

Verneområdeforvaltningen vurderer den største påvirkningen burene og boksene vil ha på vernevedtakets formål er visuell påvirkning (som kan forstyrre friluftslivet) og påvirkning på bunnforhold i de vassdrag hvor burene og boksene blir plassert.

Verneområdeforvaltningen vurderer den visuelle forstyrrelsen fra midlertidig bruk og lagring av oppbevaringsbur og klekkebokser vil være betydelig mindre enn forstyrrelsen på friluftslivet fra helikoptertransport som hittil har funnet sted i forbindelse med utplanting av fisk. Hvis utstyret plasseres skjult, vil lagring av utstyret over sommeren ikke påvirke verneformålene nevneverdig. Verneområdeforvaltningen gir derfor dispensasjon til lagring av utstyr i felt mellom gytesesongene, med vilkår at utstyret plasseres skjult og vel forankret. Statkraft anbefales likevel å høre med f.eks. jeger- og fiskerforeningene i området om det finnes mulighet å lagre utstyr i hytter og naust, for å minske visuell forstyrrelse og risiko at utstyr blir ødelagt av snø, vind, dyreliv og interesserte besøkende.

Det som er viktigst å vurdere i forbindelse med bunnforhold er en eventuell påvirkning på bunnlevende kransalger (se kart 5, bilde 2 og bilde 3).

Kransalger lever på bunnen av innsjøer og elver, på dyp fra noen få centimeter til over 10 m. I hvert fall én av de mest sjeldne kransalgene i området, kanadaglattkrans (se bilde 2), er rapportert å trives godt på lokaliteter hvor det er bevegelse i vannet, også rask bevegelse (Anders Langangen & Irmgard Blindow [1995]: *Kransalgen Tolypella canadensis Sawa i Skandinavia*, Polarflokken 19[2]: 131-137). Det kan derfor ikke utelukkes at plasser som er beleilige for oppbevaring av stamfisk og rognplanting på grunn av gode strømforhold også er viktige lokaliteter for kransalger. Dette er en viktig årsak til at utplassering av gytegrus ikke er beleilig i nasjonalparken, da det risikerer å ødelegge forekomster av f.eks. kanadaglattkrans.

Samtlige omsøkte fangst- og oppbevaringsplasser for stamfisk (kart 1) og de bekkestrekninger som er omsøkt for utplassering av klekkebokser (kart 2) ligger i tilknytning til vann med rapportert forekomst av kransalger (kart 5). Verneområdeforvaltningen ser derfor en mulig konflikt mellom å vedlikeholde god rekruttering av ørret og bevaring av kransalger. Selv om detaljert artsbestemmelse av kransalger er vanskelig, er det enkelt å identifisere plantegruppen. De som utfører feltarbeidet, kan enkelt lære seg å unngå plassering av klekkebokser og oppbevaringsbur på flater hvor det er alger. Verneområdeforvaltningen vurderer at en profesjonell organisasjon som Statkraft vil være kapabel til å unngå plassering av utstyr der hvor det finnes kransalger, og at det derfor er mulig å utføre tiltakene uten å påvirke verneverdiene knyttet til kransalger nevneverdig.

Grønlandsstarr (en av artene som er særskilt nevnt i verneformålene) har sin hovedsakelige forekomst i området sør for Svalvatnet. En av bekkene som er aktuell for plassering av klekkebokser tangerer denne lokaliteten (kart 2, kart 6). Risiko for slitasje fra fiskekultiveringstiltak på grunnvegetasjon (noe som kan true grønlandsstarr) vurderes dog å være lav, dersom det ikke er aktuell med graving på land eller lagring av utstyr eller grus på grunnflater over vann.

Med vilkår at utstyret plasseres skjult og vel forankret når det lagres over vinter/sommer, med vilkår at feltpersonell er opplært i å ikke plassere oppbevaringsbur

og klemmebokser på plasser med kransalger, og med vilkår at utstyr ikke lagres i områder med forekomst av grønlandsstarr vurderer verneområdeforvaltningen at verneverdiene i nasjonalparken ikke vil påvirkes nevneverdig og at Statkraft kan gis tillatelse til bruk og lagring av nevnt utstyr med hjemmel i verneforskriften § 4.

Motorferdsel.

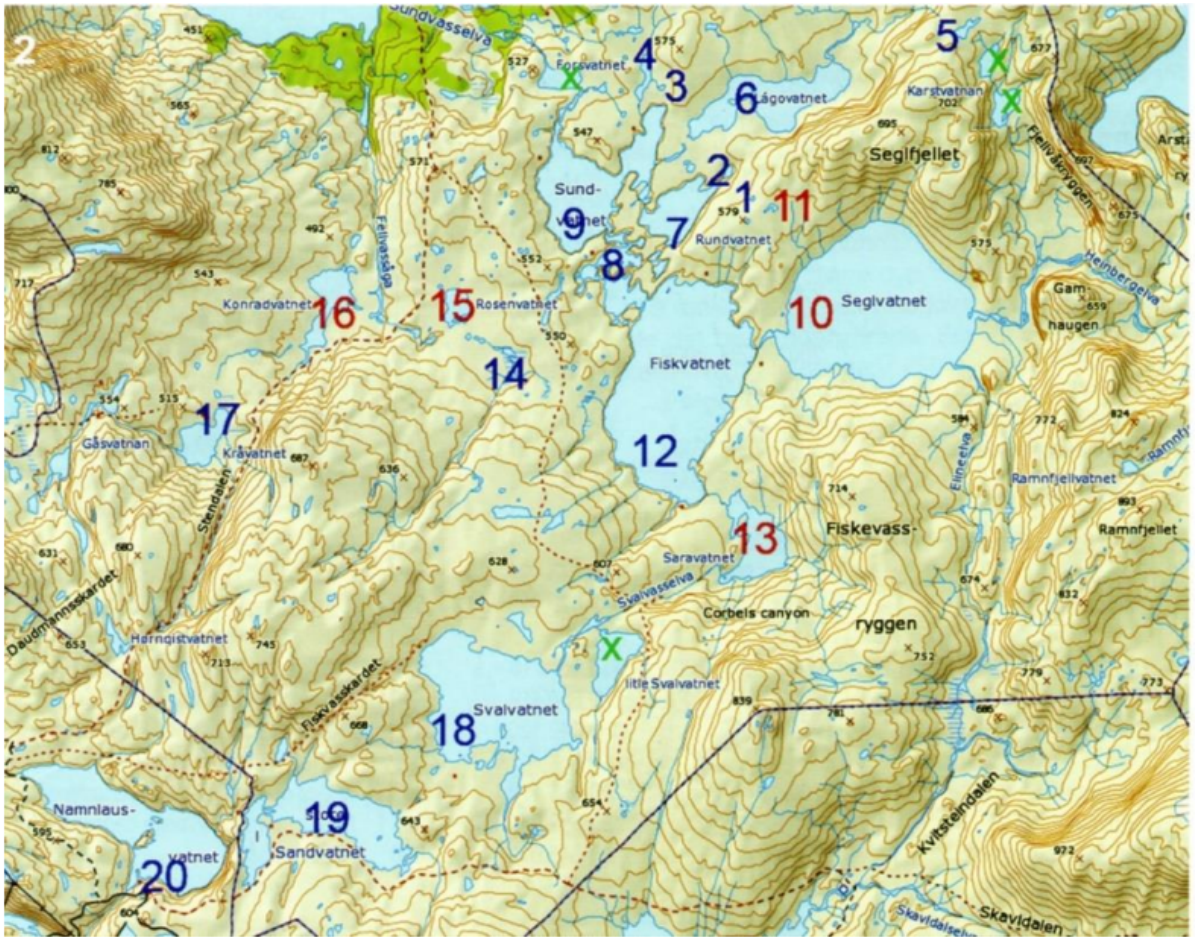
Motorferdsel, også på snø, er i utgangspunktet forbudt i Láhko nasjonalpark, da dette kan medføre forstyrrelser på dyre- og friluftslivet i området. Motorferdsel etter slutten av april vil frem for alt risikere forstyrrelser på reinkalving i området.

Verneområdeforvaltningen vurderer motorferdsel til transport av utstyr og gytegrus å være likestilt med tiltak «*i forbindelse med utsetting av fisk som er del av konsesjonsvilkår ved kraftutbygging*» (verneforskriften § 3 punkt 6.3 bokstav l). Det er dermed noe som verneområdesforvaltningen har mulighet å gi helikoptertillatelse til. Grunn til at vernebestemmelsene åpner til helikoptertransport er ifølge verneplanen at «*det er snakk om relativt betydelige mengder fisk og at tiltaket samtidig er svært begrenset i både tid og rom*». Mulighetene til å bruke biotopforbedring og rognplanting istedenfor utsetting av fisk var ikke vurdert i verneplanprosessen, ettersom det er teknikker som ved den tidspunktet ikke var etablert i fiskeforvaltningen på Glomfjord/Sundsfordfjellet. Rognplanting vil ikke trenge bruk av helikopter; den begrensede mengde utstyr som må til kan isteden bli kjørt ut med snøskuter. Det samme gjelder uttransport av gytegrus til Tidemansvatnene utenfor nasjonalparken. Den omsøkte skuterferdselen kan da prøves etter den generelle unntaksregelen i verneforskriftens § 4. Ettersom forskriften åpner for motorferdsel (med helikopter) i forbindelse med fiskeutsetting, vurderes bruk av snøskuter til transporter i forbindelse med rognplanting å ikke uthule vernebestemmelsene. Alternativ trasé for grusfrakt fra Glomfjord til Tidemansvatnene er vurdert, men funnet altfor risikabel.

Ved å sette begrensninger på antall turer, traséer og sesong vil forstyrrelser på friluftsliv og det samiske naturgrunnlag også kunne begrenses. For å unngå kjøreskader i terrenget kan det settes vilkår om at kjøring kun må skje ved tilstrekkelig snømengde. Med slike vilkår vurderes den omsøkte kjøringen å ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, og dispensasjon etter verneforskriften § 4 kan innvilges.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Sekretariatet vurderer at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å gi tillatelse til omsøkte tiltak, jfr. naturmangfoldlovens § 8. Med de vilkår som er satt vil tiltakene i liten grad medføre slitasje på geologiske fenomener eller vegetasjon, og heller ikke føre til nevneverdige forstyrrelser på dyreliv eller friluftsliv i området. Vilkårene er delvis satt med bakgrunn i føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9. Sekretariatet vurderer det heller ikke at tiltakene, herunder kjøringen, sammen med andre lovlige tiltak og motorferdsel i området, vil medføre for stor samlet belastning på økosystemet jf. naturmangfoldloven § 10. Naturmangfoldlovens § 11 om kostnader ved miljøforringelse er ikke aktuelle i denne saken. Det er ikke praktisk mulig for søkeren å få fraktet alt utstyr på ski. Av alternativene helikopter eller frakt med snøskuter langs siden tidligere vel fungerende traséer, er det siste alternativ å foretrukket, jf. naturmangfoldlovens § 12.

Kart 5. Forekomst av kranzalger i Láhko nasjonalpark. «The investigated lakes, 20 with charophytes (numbers) and 4 without charophytes (green crosses). Red numbers indicate the most interesting localities (Chara-lakes).» Fra: Anders Langangen (2021): *Charophytes from alpine lakes in Láhko National Park, Northern Norway, with comments on Tolypella canadensis Sawa and a description of the observed morphological variation of Chara contraria A.Br.*

Available from:
https://www.researchgate.net/publication/352762645_Charophytes_from_alpine_lakes_in_Lahko_National_Park_Northern_Norway_with_comments_on_Tolypella_canadensis_Sawa_and_a_description_of_the_observed_morphological_variation_of

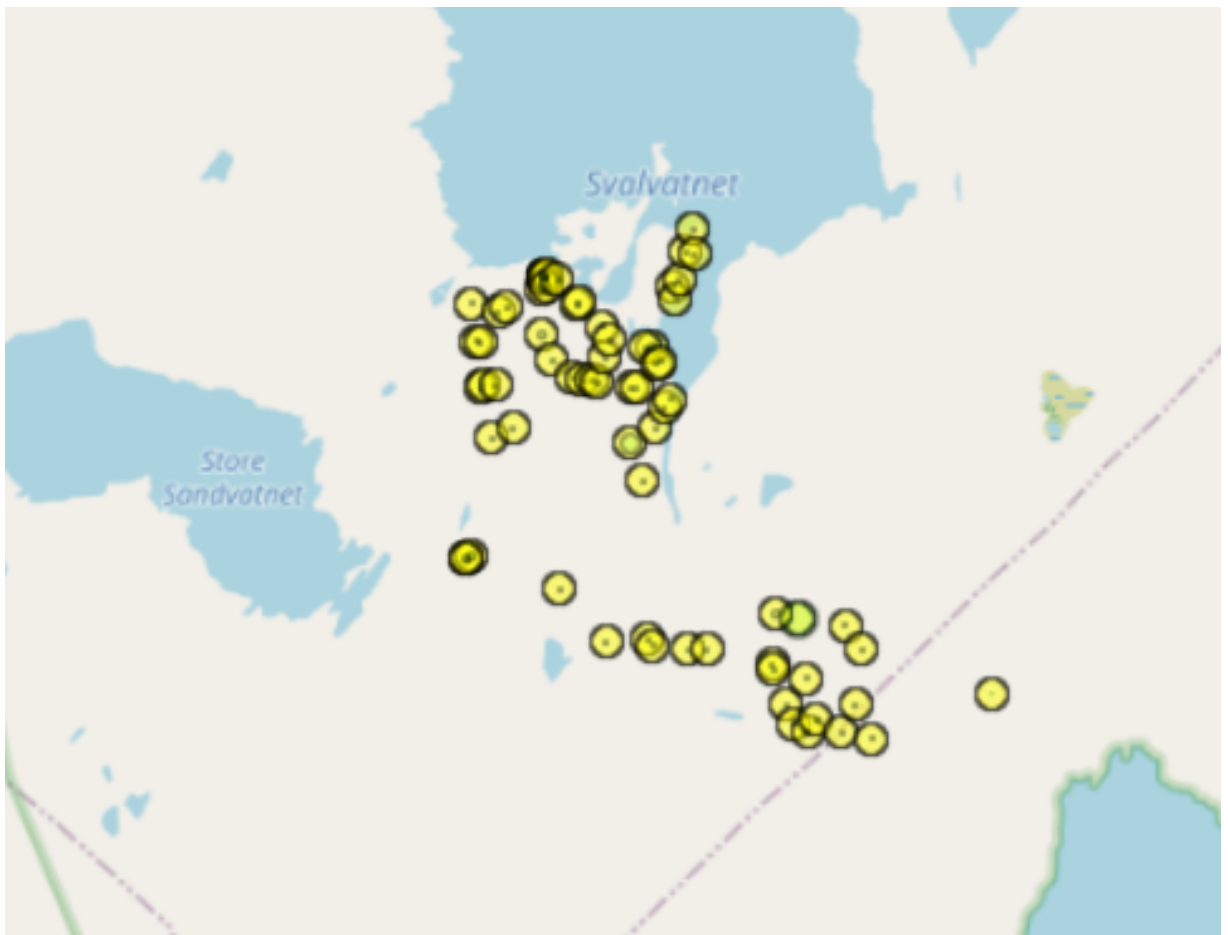
Nedlastet 15. feb. 2023].
 DOI: 10.13140/RG.2.2.20865.58723

Bilde 2. Kanadaglattkrans, *Tolypella canadensis*. Op. Cit.

Bilde 3. Gråkrans, *Chara contraria*. Op. Cit.

Kart 6. Forkomst av grønlandsstarr, *Carex scirpoides*.
Kilde: Artsobsevasjoner.no, nedlastet 16. feb. 2023.

Konklusjon

Statkraft gis tillatelse til rognplanting og bruk av klettebokser i to bekker ved Svalvatnet i Láhko nasjonalpark, samt dispensasjon til å bruke bur for oppbevaring av

stamfisk i nasjonalparken. Det er flere vilkår satt til dette, blant annet at feltpersonell blir utdannet i å ikke plassere utstyr hvor det finnes kransalger.

Statkraft gis også dispensasjon til å lagre det utstyr som trenges til stamfiskhåndtering og rognplanting ute i nasjonalparken. Lagring skal skje skjult, med utstyret oppmerket og vel forankret.

Statkraft gis derutover dispensasjon til å bruke snøskuter til å frakte det utstyr som trenges til stamfiskhåndtering og rognplanting i nasjonalparken, samt til å frakte gytegrus fra Namnlaushøgda til Tidemannsvatnan utenfor nasjonalparken. Til snøskuterbruket er det knyttet vilkår om å bl.a. ikke kjøre etter 1. mai for å unngå forstyrrelser på reinkalving.

Tillatelsene og dispensasjonene gjelder i årene 2023-2027.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om vern av Láhko nasjonalpark, Gildeskål, Meløy og Beiarn kommuner, Nordland (FOR-2012-12-14-1314)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (LOV-2009-06-19-100)

Arkivsaksnr: 2023/1498-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 17.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	11/2023	24.02.2023

Midtre Nordland nasjonalparkstyre - Høringsuttalelse på forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre slutter seg til sekretariatets forslag til høringsuttalelse.

Bakgrunn

I 2020 fikk Midtre Nordland nasjonalparkstyre delegert forvaltningsmyndighet for Fisktjønna naturreservat. Nasjonalparkstyret takket nei til dette, da ressursituasjonen i sekretariatet ikke tilsa at styret skulle forvalte dette naturreservatet med store besøksutfordringer.

Statsforvalteren i Nordland er nå forvaltningsmyndighet for Fisktjønna naturreservat. De har utarbeidet en forvaltningsplan med besøksstrategi for reservatet.

Informasjon om høringa ligger på Statsforvalterens hjemmeside:

<https://www.statsforvalteren.no/nordland/miljo-og-klima/verneomrader/forvaltningsplaner-for-verneomrader/fisktjonna/>

Med link til forvaltningsplan på nett (fpmv):

<https://fpmv.naturbase.no/Plan/View?naturvernId=VV00000145>

Høringsfrist 24. februar 2023.

Forslag til høringsuttalelse

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er positive til den raske og gode prosessen Statsforvalteren har gjennomført for å ferdigstille forvaltningsplanen for Fisktjønnanaturreservat. Fisktjønnanaturreservat er en del av verneområdene på Saltfjellet, og god besøksforvaltning i reservatet er svært viktig for at de besøkende skal sitte igjen med en god opplevelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Tellingene til Statskog ved Glomdalsvatnet har de siste årene hatt mellom 2092 og 4177 passeringer. Det er kun ved Granneset at det har vært registrert flere passeringer, i og rundt Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Marmorslottet er bakgrunnen for de høye besøkstallene. Elva Glomåga deler Marmorslottet på langs, hvor den østlige delen ligger i Fisktjønnanaturreservat forvaltet av Statsforvalteren i Nordland, mens den vestlige delen ligger i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. De besøkende er i all hovedsak på Marmorslottets østside, da det er vanskelig å komme seg over elva. På lav vannføring kan man vade elva på oversiden av Marmorslottet, men trolig dreier det seg om en håndfull personer. Et av formålene med nasjonalparken er å ta vare på Marmorslottet (§ 1 bokstav f.). Vi håper de strategiske grepene er tilstrekkelig for å ivareta dette sårbare området. Verneforskriften og til en viss grad forvaltningsplanen tar i liten grad høyde for det store besøket i Fisktjønnanaturreservat og Marmorslottet. Forskriftens målsetting om å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand er urealistisk, uten tyngre virkemidler enn klopplugging og informasjon. At Fisktjønnanaturreservat ikke har en mer oppdatert forskrift etter revisjonen i 2020 stiller vi oss svært undrende til.

Vi savner tanker rundt den videre ferdselen, og hvordan Statsforvalteren ser for seg at området kan bli brukt om turistene i større grad begynner å lete etter spennende grotte- og karstforekomster på egenhånd. Statsforvalteren begynte i sin tid på en handlingsplan for grotter, som kunne sagt noe om slike forhold. Nasjonalparkstyret anmoder om at dette arbeidet tas opp igjen.

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark står omtalt i kapitlet «Tilgrensende verneområder»: «Fisktjønnanaturreservat grenser til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Som tidligere beskrevet er det noe ferdsel inn til Glomdalsvatnet og Pikhågan i nasjonalparken. Nasjonalparken har et gammelt informasjonsskilt stående på parkeringsplassen ved Fisktjønnanaturreservat. Det er utarbeida et utkast til besøksstrategi for nasjonalparken. I utkastet er det foreslått at det skal settes opp ny kartplakat ved Fisktjønnanaturreservat, men at området ikke skal være en viktig innfallspurt til nasjonalparken og at dette området ikke skal trekkes frem eller og markedsføres i informasjonsmateriell». Referansegruppa for besøksstrategiarbeidet vårt ønsker ikke at dette området skal trekkes frem, og har derfor foreslått at Fisktjønnanaturreservat består som et informasjonspunkt til nasjonalparken, som ikke blir løftet frem som et startpunkt. I Rana er det Bolna og Storvollen som er pekt på som startpunkter til nasjonalparken, og her man fra nasjonalparkstyrets side kommer til å legge ressursene.

I kapitel om friluftsliv avsnitt «Besøkeren» står det: «Det er ikke gjennomført brukerundersøkelser i verneområdet, men de siste ti årene har det blitt gjennomført ferdselstillinger». Fisktjønnanaturreservat var en del av en større brukerundersøkelse i Saltfjelletområdet i 2017 og 2018: [Brukerundersøkelse i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark \(NINA M-1022 | 2018\)](#). Brukerundersøkelsen ble gjennomført i henhold til Miljødirektoratets veileder M-930 «Brukerundersøkelser som verktøy for forvaltning

av verneområder». I kasseundersøkelsen var en av kassene plassert ved vernegrensa til Fisktjønna. Dette var også den kassen med flest respondenter i brukerundersøkelsen for Saltfjellet (n = 438). Etterpå ble det utarbeidet en etterundersøkelse på nett. Midtre Nordland nasjonalparkstyre har svarskjemaene som ble fylt ut i svarkassa ved Fisktjønna (n = 359*). Skjemaene er også punchet inn i en Excel-tabell. Det er mulig å hente ut resultatene for å lage en dedikert brukerundersøkelse for Fisktjønna NR.

Vi har gjennom sosiale medier registrert at det benyttes droner i området, også etter at dette ble forbudt i 2020. I «forvaltningsmyndighetens retningslinjer» ønsker vi at det åpnes for bruk av drone i reindrift og annen beitenæring, samt i vitenskapelige undersøkelser og naturkartlegging. Dette i tråd med nasjonalparkstyrets retningslinjer. Vi anbefaler også at det settes opp et underskilt til løveskiltet, som viser at det er droneforbud i området. Dette fremgår ikke av forvaltningsplanen. Vi tror denne typen underskilting er spesielt viktig i slike områder hvor det ferdes mye folk, og der droner vil kunne gi særlig spektakulære bilder. En viktig grunn var at bruk av droner var tillatt frem til 16. oktober 2020. Derfor florerer det med dronebilder på sosiale medier, noe som gjør at besøkende oppfatter dette som lovlig.

* Avvik mellom respondenter og svarskjema skyldes at enkelte skjema hadde flere respondenter.

Arkivsaksnr: 2022/5767-0

Saksbehandler: Emma Andrea
Sørensen

Dato: 17.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	12/2023	24.02.2023

Søknad om arrangering av vårprøver med fuglehund - Salten Fuglehundklubb

Forslag til vedtak

Salten fuglehundklubb gis avslag på søknad om dispensasjon for å arrangere jaktprøve i Saltfjellet landskapsvernområde, Gåsvatnan landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Dypen naturreservat siste helgen i april.

Avslaget gis med hjemmel i verneforskriftene for

- Saltfjellet landskapsvernområde § 7
- Gåsvatnan landskapsvernområde § 7
- Semska-Stødi naturreservat § 6
- Dypen naturreservat § 6

Bakgrunn

Salten Fuglehundklubb ved Svein Ole Smedby og Bjørn Tore Flatvoll-Pedersen søker den 15.12.2022 om å arrangere jaktprøve for stående fuglehund i Saltfjellet landskapsvernområde, Gåsvatnan landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Dypen naturreservat.

Målet med en jaktprøve for stående fuglehund er å kartlegge hundens evne til å finne vilt, egenskaper ved søk, stand egenskaper, kontakt med fører, vilje til å reise fugl, ro i oppflukt og ro ved skudd. Det skytes med 9mm startrevolver. Jaktprøver avvikles i lavlandet på fasan, i skog på storfugl og orrfugl, og i høyfjellet på lirype. Prøven er delt i tre klasser; unghund klasse, åpen klasse og vinner klasse. I unghund og åpen klasse stilles inntil 14 hunder i hvert parti, i vinner klassen stilles inntil 20 hunder i hvert parti. Største antall parti vil være begrenset til 7-9 parti. I alle klasser slippes to og to hunder om gangen. Slipptid er 20-25 minutter. Prøven foregår over tre dager ved nokk påmeldte. Ferdsel foregår til fots/ski og hundene føres i bånd frem til anvist terreng. Flere av partiene vil oppholde seg utenfor verneområdene.

Salten fuglehundklubb har arrangert jaktprøve for stående fuglehund på Saltfjellet den siste helgen i april i mange år, og prøven har blitt en populær tradisjon for mange innen sporten. Salten fuglehundklubb søker om en årlig tillatelse for å arrangere jaktprøven den siste helgen i april (fredag-søndag) over en så lang periode som mulig.

Grunnlaget for avgjørelsen

Lovverk og nasjonalparkstyret sin behandling

Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalter Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Dypen naturreservat og skal behandle søknader om unntak fra verneforskriftene. Styret forvalter områdene i samsvar med naturmangfoldloven og verneforskriftene, og følger forvaltningslovens bestemmelser. Styret forvalter ikke etter andre lovverk, slik som reindriftsloven, hundeloven eller viltloven.

I 2020 ble forskriftene til verneområdene på Saltfjellet revidert. Saltfjellet og Gåsvatnan landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Dypen naturreservat sine nye verneforskrifter trådte i kraft 16.10.20.

Tidligere forskrifter for landskapsvernområder på Saltfjellet begrenset ikke adgangen til å arrangere fuglehundprøver. Arrangementene har derfor blitt gjennomført uten at dette har blitt behandlet av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Både nasjonalparkstyret og Statsforvalteren i Nordland har tidligere avslått søknader for gjennomføring av jakthundprøver i naturreservatene. Nasjonalparkstyret har også avslått søknader om jakthundprøve i Junkerdal nasjonalpark. Klima- og miljødepartementet har gitt sin tilslutning til dette avslaget.

Det har blitt gitt tillatelser til å arrangere jakthundprøve i Semska-Stødi naturreservat i mars. Dette begrunnet av at området ikke er så sårbart i denne måneden. Både NOAH og Naturvernforbundet i Nordland har klaget på dette, men tillatelsene fra nasjonalparkstyret har ikke blitt omgjort.

Saken er vurdert etter naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Saltfjellet landskapsvernområde

Formålet med forskriften er å ta vare på et egenartet natur- og kulturlandskap av stor naturhistorisk, økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi.

Videre er formålet med forskriften å ta vare på

- a) et stort høyfjellsområde med særlig stor kvartærgeologisk verdi i avsetninger dannet i slutten av siste istid
- b) et identitetsskapende landskap preget av mange samiske og andre kulturminner
- c) et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen,

Dypen, Fisktjønna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen og landskapet gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Den forrige verneforskriften til Saltfjellet landskapsvernområde hadde ingen bestemmelser som regulerte ferdsel. I den nye verneforskriften for Saltfjellet landskapsvernområdes § 7 står det: «organisert ferdsel må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten dersom dette kan forstyrre fjellrev eller påvirke dens livsbetingelser. Større arrangementer kan kun gjennomføres etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten». Jakthundprøver vurderes som organisert ferdsel som kan forstyrre eller påvirke fjellrevens livsbetingelser og trenger derfor tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjennomføring av arrangementet med hjemmel i samme lov.

Semska-Stødi naturreservat

Formålet med forskriften er å bevare:

- a) et våtmarksområde som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter
- b) et område som utgjør en spesiell geologisk forekomst i form av et særegent landskap av glasielle løsmasseavsetninger
- c) et referanseområde for å følge utviklingen i naturen.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene best mulig i sin naturgitte tilstand.

Ferdsel og aktiviteter i naturreservatet reguleres av verneforskriften til Semska-Stødi naturreservat § 6, som sier at større arrangementer kan bare skje med tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og vesentlig forstyrrelser. Utsetting av dyr er forbudt.

Dypen naturreservat

Formålet med forskriften er å bevare et område som inneholder en bestemt type natur i form av en relativt lite påvirket forekomst av furuskog med dens typiske plante- og dyreliv, og som har betydelige forekomster av tørrgadd og læger.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse. Naturreservatet anses som velegnet til å øke sin verneverdi gjennom fri utvikling, blant annet ved at mengden gammel furu og død ved øker.

Ferdsel og aktiviteter i naturreservatet reguleres av verneforskriften til Dypen naturreservat § 6, som sier at bruk av reservatet til teltleirer, idrettsarrangementer og

andre større arrangementer kan bare skje med tillatelse etter fra forvaltningsmyndigheten. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og vesentlig forstyrrelser. Utsetting av dyr er forbudt.

Gåsvatnan landskapsvernområde

Formålet med forskriften er å ta vare på et natur- og kulturlandskap av økologisk og opplevelsesmessig verdi, som Jarbudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen og Fisktjønna naturreservater bidra til å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen og landskapet gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Større arrangementer kan kun gjennomføres med tillatelse fra forvaltningsmyndigheten jf. § 7.

Vurdering

Saltfjellprøven er en av landets største og prestisjetunge jakthundprøver. I 2019 var det 350 startende. Hundene fordeles i slipp på 14 hunder om gangen i ett parti, og fordeler seg på 7-9 partier per dag. Partiene er spredt fra Virrvassdalen i sør til Nydalsheia i nord. Fra og med 2015 ble områdene Saltfjellet, Graddis/Skaiti, Gjømmervatnet/Sørdalen/Skjevlfjellet, Vassbotnfjell/Evenesdal, Nydalheia/Bikfjellet og Gubeltådalen benyttet, etter at det gjentatte ganger ble gitt avslag på bruk av naturreservatene på Saltfjellet. Saltfjellprøven har fra 2015 – 2020 pågått uten at det var nødvendig med tillatelse fra verneforskriftene.

I 2020 ble forskriftene for verneområdene på Saltfjellet revidert. Resultatet av revisjonen er at store arrangementer må ha tillatelse også fra landskapsvernområdene. Jakthundprøver i Dypen, Stor-Graddis og Semska-Stødi har på tidligere tidspunkt blitt avslått i april, og revisjonen av forskriftene vil ikke ha noen innvirkning på etablert forvaltningspraksis. I søknad av 2022 har naturreservatene på nytt kommet inn i søknaden.

Bodø jeger & fiskeforening arrangerer også prøve på Saltfjellet, og gjennom tidligere avslag og klagebehandlinger har deres jakthundprøve blitt lagt til mars. Dette har Midtre Nordland nasjonalparkstyre gitt sin tilslutning til. Nasjonalparkstyret har tidligere uttalt: «Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener at dialogen bør bedres slik at tiltakshaver kan få beskjed om at styret ikke ønsker fuglehundprøver i båndtvangstida». I gjeldende søknad ble Salten Fuglehundklubb gjort oppmerksom på denne prinsipielle uttalelsen allerede 15. september 2022. Dette oppfatter sekretariatet som en prinsipiell avklaring, som har blitt lagt til grunn i dialog med Salten Fuglehundklubb.

Etter dialog med Salten Fuglehundklubb om deres ønske om å arrangere fuglehundprøven i slutten av april ble det den 31.10.2022 sendt ut en epost som anmodet dem om å enten flytte prøven ut av verneområdene og beholde datoen, eller flytte prøven til mars og søke om bruk av verneområdene. Sekretariatet mottok ikke svar på eposten.

Følgende kunnskap om naturmangfoldet foreligger, jf. naturmangfoldloven § 8 kunnskapsgrunnlaget. De aktuelle hundepøver skal gjennomføres siste helg i april. Dette er en tid det fremdeles er en del snø i områdene, gjennomføring av jaktprøven forventes derfor ikke å være i konflikt med plantelivet, geologiske forekomster eller kulturminner i området.

Imidlertid vet en at april måned er en sårbar tid for fugle- og dyrelivet med oppstart av hekke- og yngletiden. I de omsøkte områdene er det registrert bla. hekke- og ynglelokaliteter for et par sårbare rovfuglarter. De omtalte artene starter forberedelser til hekking allerede i mars, og i april skal de normalt ha påbegynt egg-legging eller ligge på egg. Disse artene er svært sårbare i starten på hekketida, og mye aktivitet eller forstyrrelser i denne tiden kan føre til at disse artene kan avbryte hekkingen. Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) har tidligere gitt en faglig uttalelse der det generelt ikke anbefales at det gjennomføres hundepøver i denne perioden innenfor en radius på 10 km fra hekkelokalitetene.

Rype-biologien er også godt kjent etter mange gjennomførte studier på arten og har mange likhetstrekk med orrfugl og storfugl. I løpet av april begynner spillperioden, og så seint som denne jaktprøven skal arrangeres er territoriene normalt etablert og spillet og pardannelsen er i gang. De har også begynt å se etter egnede reirplasser. En eventuell sein vinter der det fremdeles ligger mye snø vil ikke ha stor innvirkning på denne fasen, da det først og fremst er daglengde som styrer dette. Forskning viser at en hundepøve i dette tidsrommet vil være forstyrrende og ha uheldig konsekvenser. Det er også dette som er grunnen til at det i utgangspunktet er båndtvang på denne tiden av året.

I Dypen naturreservat er det viktige områder for spillplasser for storfugl, og dette har vært et viktig argument for å gi avslag til hundepøver i tidligere år. Semska-Stødi er et viktig våtmarksområde for fugler, særlig vadefugler som småspove, rødstilk og svømmesnipe. Området blir også brukt som rasteplass for trekkende fugler.

Gåsvatnan landskapsvernområde er et viktig område for rovfugl med kjente hekkelokaliteter og territorier. Vi vurderer at verneområdene er svært viktig for dyrelivet, spesielt i hekkeperioden på våren og tidlig sommer.

Ett av formålende ved Saltfjellet landskapsvernområde er å ta vare på et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev. Fjellreven er en nøkkelart som er sterkt truet her på fastlandet. De yngler i hi på våren/tidlig sommer. En jaktprøve kan forstyrre fjellreven, men slippområder kan også legges om de kjente hiområdene. Dette ble gjort i Bodø JFF sin søknad om tillatelse til jakthundpøve i mars 2021.

Det samiske naturgrunnlaget er en del av formålet til Saltfjellet landskapsvernområde, Dypen naturreservat og Semska-Stødi naturreservat, i tillegg

er dyrelivet vernet mot vesentlige forstyrrelser i naturreservatene. Det er det ikke mulig å si akkurat hvor reinen vil stå, og om det vil være rein i slippterrengene.

Ifølge hundeloven er båndtvangstida satt fra 1.april til 20.august, dette også av hensyn til at vår og sommer er ei sårbar tid for viltet. Det foreligger ikke tilstrekkelig kunnskap om den påvirkningen den omsøkte aktiviteten har på dyre- og fuglelivet i prøve-områdene, og føre-var-prinsippet tillegges derfor stor vekt i denne saken, jf. nml § 9 Føre-var-prinsippet.

Ved å gi tillatelse til en slik jaktprøve innenfor naturreservatet i denne svært sårbare tiden for dyrelivet vil det fort kunne skapes presedens i lignende saker i disse verneområdene og andre verneområder. Den samlede belastningen i området vil kunne bli stor totalt sett, jf. nml. §10 Økosystemtilnærming og samlet belastning.

En er også kjent med at disse prøvene skal foregå i andre områder utenfor nasjonalparken. Det finnes derfor mulighet for å lokalisere den omsøkte aktiviteten til områder utenfor disse sårbare områdene, jf. nml §12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Man kan jo også stille seg spørsmålet om jakthundprøver i slutten av april er forenlig med forvaltningsprinsippet i naturmangoldloven § 15 første avsnitt: «Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Ved enhver aktivitet skal unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi unngås. Likeledes skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås». Dette forvaltes ikke av nasjonalparkstyret, men det bør legges til grunn ved behandling av fritak fra båndtvangsbestemmelsene.

Konklusjon

Ut fra den eksisterende kunnskap om forekomsten av sårbare arter i området, samt manglende kunnskap om den negative påvirkningen dette arrangementet har på disse artene, og annet fugle- og dyreliv i området, finner sekretariatet at søknaden om jaktprøver i Saltfjellet landskapsvernområde, Gåsvatnan landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Dypen naturreservat og må avslås.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Naturmangfoldloven
- Verneforskrift for Saltfjellet landskapsvernområde
- Verneforskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde
- Verneforskrift for Semska-Stødi naturreservat
- Verneforskrift for Dypen naturreservat

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	13/2023	24.02.2023

MIDNOR - Sjunkhatten nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak

Forslag til vedtak

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Sjunkhatten nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Tillatelse til utplassering av feller gis med hjemmel i verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav g. Dispensasjon til fangst av insekter gis med hjemmel i verneforskriftens § 4. Dispensasjonen inkluderer også feltassistent som arbeider direkte sammen med Patrycja Dominiak.

Tillatelsen omfatter innsamling av insekter ved bruk av:

- Håv
- 1 stk. Malaise-telt
- 1 stk. SLAM-felle
- 1 stk. klekkefelle

I tillegg gis det tillatelse til å bruke opptil 20 stk. fargeskåler inntil tre døgn.

Vilkår

- Kun etanol og oppvaskmiddel får brukes i tilsats til vann i fangstbøttene.
- Innsamlingsutstyr får plasseres ut tidligst 1. juni og skal være fjernet senest 31. oktober 2023.
- Feller får ikke plasseres ut i områder markert på kart (se vedlegg).
- Fellene må merkes med informasjon om hvem som er eier, hva som er formål med fellene og at det er gitt dispensasjon fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, med notat om saksbehandlingsnummeret.
- Tillatelsen skal tas med i felt og vises ved kontroll, sammen med legitimasjon.

- Alle artsfunn skal registreres i offentlig database, f.eks. Artsobservasjoner.
- Alle innsamlinger skal deponeres i offentlige samlinger, f.eks. ved Universitetet i Trømsø.
- Bruk av stein til forankring av fellene, eller annen flytting av stein, får kan skje etter at den søkende har gjort seg bevisst at steinene ikke er en del av samiske kulturminner, f.eks. bålplasser eller bosted.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger

- Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.
- Husk at motorferdsel i verneområder ikke er tillatt.
- Forekomst av kulturhistoriske verdier i f.eks. kartdatabasen Kulturminnesøk.no er mangelfulle. Det er tiltakshavers ansvar å ikke ødelegge kulturminner.

Bakgrunn

Norges Arktiske Universitet (UiT) v/ Patrycja Dominiak har 11. januar 2023 sendt søknad om tillatelse til å samle insekter i Sjunkhatten nasjonalpark. Innsamlingen vil være del i et prosjekt med formål å kartlegge og beskrive sviknott (Ceratopogonidae) i Nord-Norge. Innsamling er planlagt å skje spredt over fylket. Ås- og fjelltopplandskap, slettelandskap, høyfjellsvidde, innsjøer, bekker og myr er eksempel på naturtyper hvor innsamling skal skje. Ettersom en stor del av naturtypene høyfjellsvidde og fjelltopper i de midtre delene av Nordland ligger i verneområder er det vanskelig å finne passende lokaliteter utenfor vernede områder i denne regionen. I 2021-2022 år har tilsvarende innsamling skjedd i Troms og Finnmark fylke.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om habitatpreferanser, artsmangfold og geografisk distribusjon av sviknott. Det er mulig arter som ikke er kjent for vitenskapen eller tidligere registrert i Norge vil bli funnet. Prosjektet er finansiert av den norske Artsdatabanken og er et samarbeid mellom Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) ved UiT og Norwegian Barcode of Life.

Alt innsamlet materiale vil bli forvart på sprit eller i de tørre samlingene ved UMAK og være tilgjengelig for fremtidig forskning. DNA-prøver vil også bli tatt og brukt for DNA barcoding.

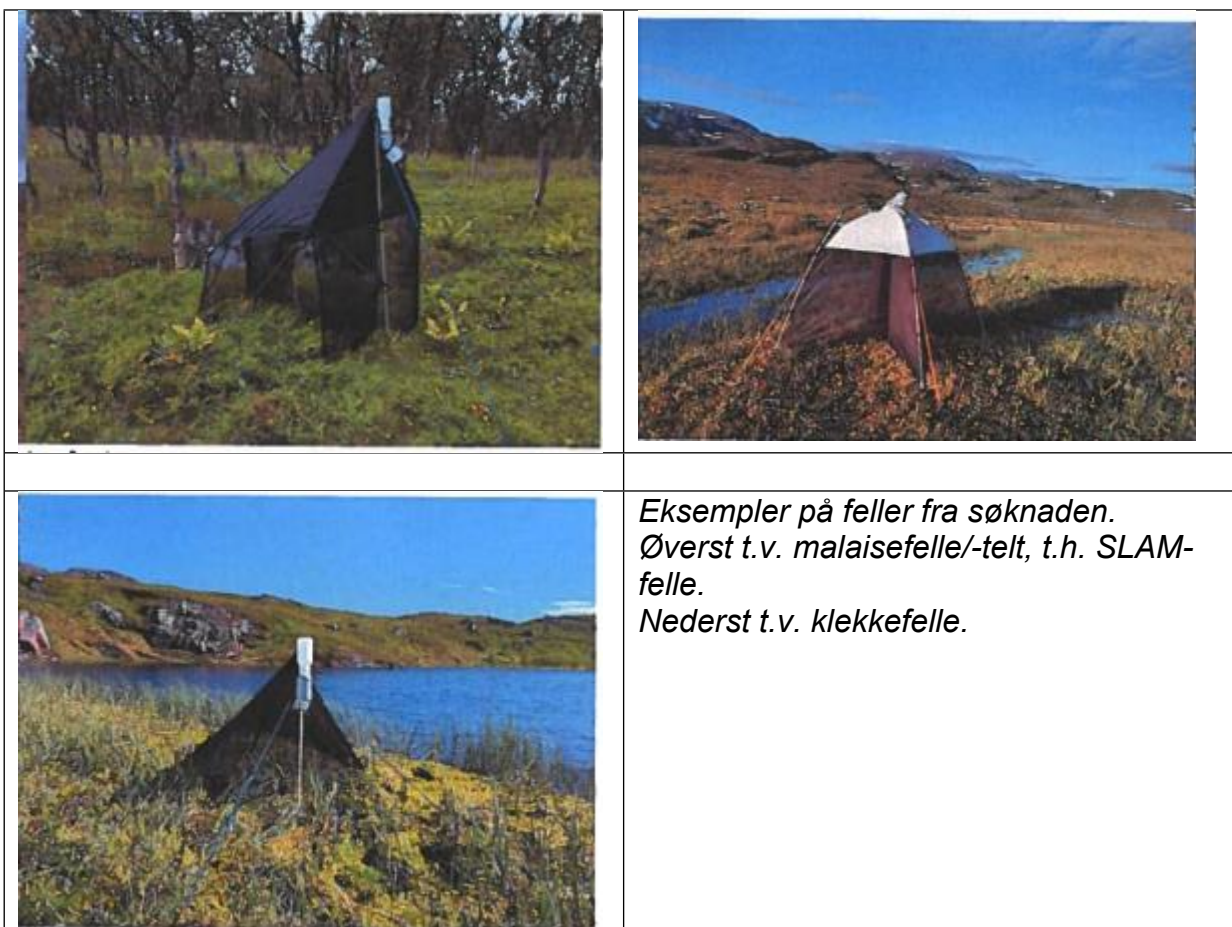
Innsamling er planlagt å skje med håv ved besøk i områdene, samt med flere ulike typer feller i verneområdet: 1 st. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opp til 20 stk. fargeskåler. Bilder som beskriver fellene, er vedlagt søknaden. Fangstboksene i fellene vil bli fylt med vann, iblant med 80 % etanol tilsatt. Malaise-, SLAM- og klekkefellene ønskes å bli plassert ut i terrenget i begynnelsen-midten av mai og tatt ned i slutten av oktober 2023. De vil så langt mulig bli plassert skjult i terrenget og merket med informasjonsskilt. Fargeskålene vil stå ute i maksimum 1-2 dager.

Eksakt plassering av fellene vil bli bestemt i felt, men et ønske er å kunne samle i den østlige delen av nasjonalparken.

Fellene etterlater ingen spor i terrenget, men det kan være nødvendig å kutte noen småkvister eller flytte noen mindre steiner/dødvudsstammer. Disse vill legges tilbake der de kom fra når fellene tas ned.

På spørsmål fra sekretariatet har søkende i e-post den 19. januar 2023 komplettert søknaden:

- Det vil ikke bli brukt motorkjøretøy, all ferdsel vil skje til fots.
- Erfaringer fra Troms og Finnmark sier at fellene ikke har årsaket problemer for sau- eller reindrif, at det er veldig lav risiko fellene blir ødelagt av dyr og at felle-materiale som er brukt ikke vil spres langt av vind.
- Resultatene fra undersøkelsen vil bli rapportert til Artsobservasjoner, men det kan ta lang tid før artsbestemmelser er ferdig.
- Tidligere innsamlet insektmateriale (f.eks. innsamlinger med malaise-felle ifølge avtale i sak 2019/3326) vil bli vurdert og muligens brukt også til denne studie, men det er i første hånd samlet inn på lavere høyde og i naturmiljøer som ikke er interessante for sviknott.

Grunnlaget for avgjørelsen

Sjunkhatten nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 5. februar 2010 med hjemmel i naturmangfoldloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Junkerdal nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde, som inneholder særegne, representative økosystemer og

landskap, og som er uten tyngre inngrep. Formålet omfatter også, blant annet, bevaring av:

- fjord- og høgfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- bevaring av et vakkert og svært variert landskap fra fjord til høgfjell,
- bevaring av leveområde for sjeldne dyrearter i tilknytning til vann- og våtmarkssystemer, og annet biologisk mangfold som preger området,
- det samiske naturgrunnlaget.

Allmennheten, med særlig fokus på barn og unge, skal også gis anledning til uforstyrret naturopplevelse i nasjonalparken.

Landskapet i Sjunkhatten nasjonalpark er vernet mot inngrep «*av enhver art, herunder oppføring av varige og midlertidige bygninger, anlegg og innretninger [...]*» (verneforskriften § 3 punkt 1.1). Forvaltningsmyndigheten har dog, ifølge verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav g, mulighet å gi tillatelse til «*[o]mbygging og oppsetting av gjerder og anlegg*».

Dyrelivet i Sjunkhatten nasjonalpark «*er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse*» ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1. Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til fangst av insekter.

Verneforskriftens § 4 sier blant annet at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften, på samme måte som ved bruk av naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...]*». I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Forvaltningsplanen for Sjunkhatten nasjonalpark sier at organisert ferdsel er søknadspliktig i Øvre Valnesfjord og området ved Vassvikheian/Færøyvatn/Korsvikvatn i perioden 15. april - 1. august ettersom områdene er viktig for hekkende fugl. Forvaltningsplanen gir ikke videre veiledning i denne saken utover hva som ellers er faststilt i nasjonale retningslinjer eller lovverk.

Vurdering

Malaise- og SLAM-fellene er i størrelse av fjelltelt, og selv om de blir plassert skjult i terrenget risikerer de å være synlig på lang avstand. Dette, i kombinasjon med at fellene skal stå ute i terrenget en hel sommersesong, gjør at sekretariatet vurderer dem som et teknisk inngrep som ikke er tillatt ifølge verneforskriften for Sjunkhatten nasjonalpark (§ 3 punkt 1.1), selv om inngrepet er midlertidig og ikke risikerer å gi nevneverdig påvirkning på naturmiljøet. Etter at fellene er tatt ned vil det ikke synes noen spor av dem i terrenget.

Dyrelivet, insekter inkludert, er ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1 fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Sekretariatets mening er denne bestemmelse ikke sikter til ethvert insektindivid, uten til den samlede artsmangfold av dyr på art- slekte- og populasjonsnivå. Bestemmelsen er for eksempel ikke ment å kriminalisere fjellfareres bruk av myggmiddel eller dreping av klegg. Målrettet og destruktiv innsamling av spesielle arter eller artsgrupper, for eksempel ved bruk av feromonfeller eller utplassering av feller på plasser eller tidspunkter som risikerer å ødelegge hele populasjoner, vil dog regnes som «skade og unødvendig forstyrrelse». Eksempler på dette kan være utplassering av feller riktet mot rødlistede skogbranninsekter direkte etter en skogbrann eller skjøtselsbrenning, hvilket risikerer å drepe alle eller større delen av de individ som har potensiale å etablere en populasjon i brannfeltet.

Innsamlingen, som det er søkt om i denne saken, vurderes å ikke kunne true insektbestander av noen art. Det vil ikke bli brukt kjemiske lokkemidler som risikerer å ødelegge artspopulasjoner. Antall feller vil ikke heller være så stor at innsamlingen påvirker det totale insektliv, og vil da heller ikke gi indirekte påvirkning på fugler eller andre arter som lever av insekter. Erfaring fra andre plasser viser at det er liten risiko fugler eller andre dyr blir fanget og drept i denne type feller.

Med vilkår å ikke plassere feller i områder hvor det er økt risiko å årsake forstyrrelser for hekkefugl, slik disse områder er vurdert i forbindelse med organisert ferdsl, vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke risikerer å skade verneverdier knyttet til øvrig dyreliv i nasjonalparken.

Studien er finansiert av norske Artsdatabanken og vurderes å kunne sammenlignes ved gjennomføring av nasjonale naturovervåkningsprogram eller lignende. Med vilkår at artsfunn blir rapportert i offentlige databaser og at innsamlet materiale blir deponert i offentlige samlinger vurderes innsamlingen gi en verdifull økt kunnskap om insektlivet i nasjonalparken.

Med vilkår at eventuell bruk av stein til forankring av fellene ikke påvirker kulturverdier (f.eks. bruk av stein som hører til gamle samiske bålplasser eller lignende) vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke vil påvirke verneverdier knyttet til kulturminner.

Med vilkår å vente med å plassere ut fellene til etter 31. mai, da risiko for forstyrrelser på reinkalv og simler begynner å gå ned, vurderes tiltaket ikke heller å påvirke verneverdier knyttet til naturgrunnlaget for samisk kultur- og næringsutnyttelse eller muligheten å bruke området til reindrift.

Den sammenlagte vurderingen fra sekretariatet er at det kan gis tillatelse etter verneforskriftens § 3 punkt 1.3 bokstav g til omsøkt oppsetting av feller, med ovenfor nevnte vilkår.

Sekretariatet vurderer videre at den søkte innsamlingen av insekter hverken strider mot formålene med nasjonalparken eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den forstyrrelsen som tiltakene muligens kan gi er midlertidig og av svært liten grad. Det vil derfor være mulig å gi dispensasjon til dette etter verneforskriftens § 4.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf.

naturmangfoldlovens § 8 og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-
var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse. Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Transport inne i verneområdene vil skje til fots og det vil ikke bli brukt miljøskadelige kjemiske stoffer i fangstanordningene. I kombinasjon med at prosjektet har mulighet å gi verdifull informasjon om artsmangfoldet i det vernede området og at det vil være vanskelig å finne tilsvarende miljøer i områder utenfor verneområder i denne delen av Nordland vurderes naturmangfoldlovens § 12 krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder være oppfylt.

Konklusjon

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Sjunkehatten nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Til dispensasjonen er det knyttet en rekke vilkår.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

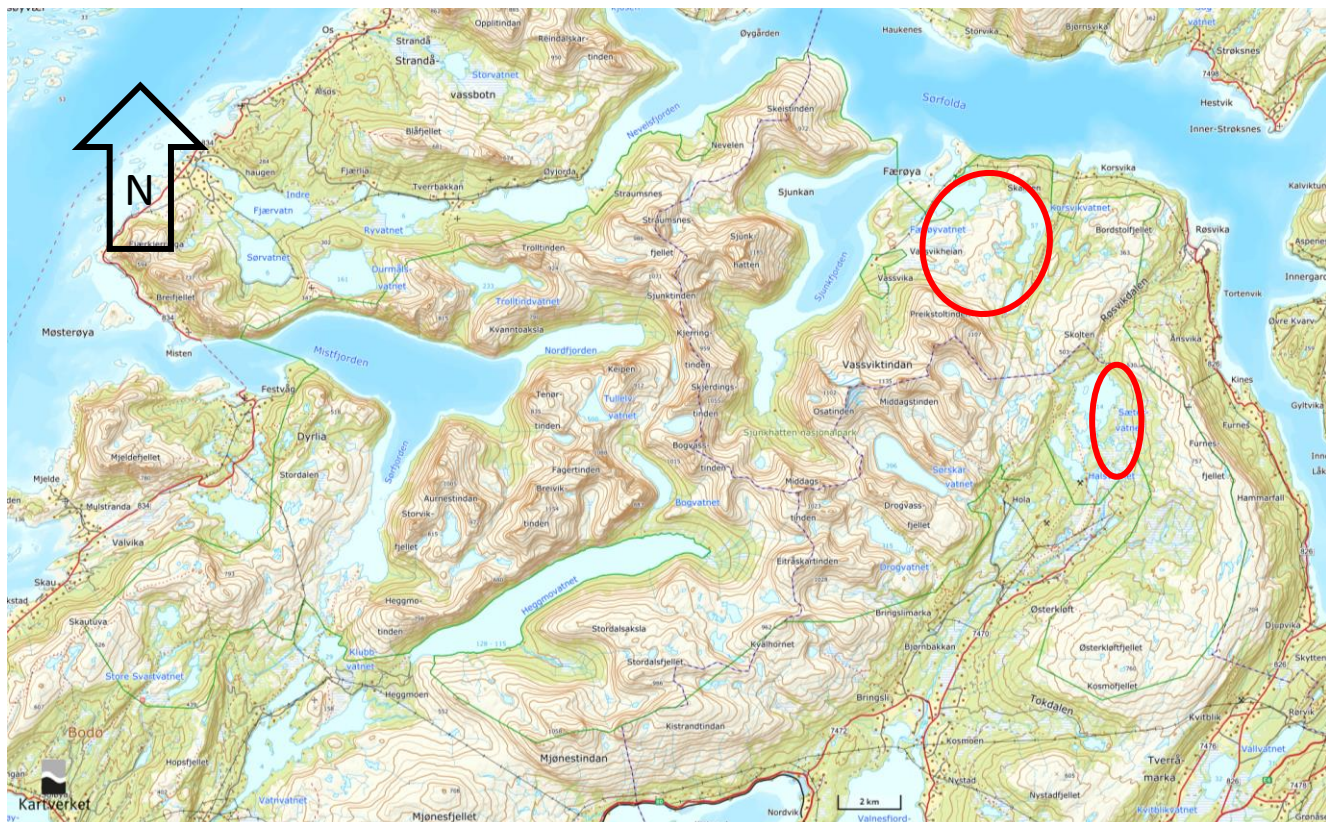
Vedlegg:

- 1 Kart-2023-648-Sjunkehatten

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om Sjunkehatten nasjonalpark/Dávga suoddjimpárkka, Bodø, Fauske og Sørfold kommuner, Nordland (FOR-2010-02-05-131)
- Forvaltningsplan for Sjunkehatten nasjonalpark/Dávga suoddjimpárkka (Midtre Nordland nasjonalparkstyre, 2012)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (LOV-2009-06-19-100)

Hører til 2023/648 – Dispensasjon Sjunkhatten nasjonalpark, UiT

Område hvor det ikke er tillatt å plassere ut feller på grunn av risiko for forstyrrelser på fugleliv.

Arkivsaksnr: 2023/648-0

Saksbehandler: Johan Rova

Dato: 17.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	14/2023	24.02.2023

MIDNOR - Láhko nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak

Forslag til vedtak

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Láhko nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Dispensasjonen gis med hjemmel i verneforskriften § 4. Dispensasjonen inkluderer også feltassistent som arbeider direkte sammen med Patrycja Dominiak.

Tillatelsen omfatter innsamling av insekter ved bruk av:

- Håv
- 1 stk. Malaise-telt
- 1 stk. SLAM-felle
- 1 stk. klekkefelle

I tillegg gis det tillatelse til å bruke opptil 20 stk. fargeskåler inntil tre døgn.

Vilkår

- Kun etanol og oppvaskmiddel får brukes i tilsats til vann i fangstbøttene.
- Innsamlingsutstyr får plasseres ut tidligst 1. juni og skal være fjernet senest 31. oktober 2023.
- Feller får ikke plasseres ut i områder markert på kart (se vedlegg).
- Fellene må merkes med informasjon om hvem som er eier, hva som er formål med fellene og at det er gitt dispensasjon fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, med notat om saksbehandlingsnummeret.
- Tillatelsen skal tas med i felt og vises ved kontroll, sammen med legitimasjon.
- Alle artsfunn skal registreres i offentlig database, f.eks. Artsobservasjoner.

- Alle innsamlinger skal deponeres i offentlige samlinger, f.eks. ved Universitetet i Trømsø.
- Bruk av stein til forankring av fellene, eller annen flytting av stein, får kan skje etter at den søkende har gjort seg bevisst at steinene ikke er en del av samiske kulturminner, f.eks. bålplasser eller bosted.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger

- Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.
- Husk at motorferdsel i verneområder ikke er tillatt.
- Forekomst av kulturhistoriske verdier i f.eks. kartdatabasen Kulturminnesøk.no er mangelfulle. Det er tiltakshavers ansvar å ikke ødelegge kulturminner.

Bakgrunn

Norges Arktiske Universitet (UiT) v/ Patrycja Dominiak har 11. januar 2023 sendt søknad om tillatelse til å samle insekter i Láhko nasjonalpark. Innsamlingen vil være del i et prosjekt med formål å kartlegge og beskrive sviknott (Ceratopogonidae) i Nord-Norge. Innsamling er planlagt å skje spredt over fylket. Ås- og fjelltopplandskap, slettelandskap, høyfjellsvidde, innsjøer, bekker og myr er eksempel på naturtyper hvor innsamling skal skje. Ettersom en stor del av naturtypene høyfjellsvidde og fjelltopper i de midtre delene av Nordland ligger i verneområder er det vanskelig å finne passende lokaliteter utenfor vernede områder i denne regionen. I 2021-2022 år har tilsvarende innsamling skjedd i Troms og Finnmark fylke.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om habitatpreferanser, artsmangfold og geografisk distribusjon av sviknott. Det er mulig arter som ikke er kjent for vitenskapen eller tidligere registrert i Norge vil bli funnet. Prosjektet er finansiert av den norske Artsdatabanken og er et samarbeid mellom Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) ved UiT og Norwegian Barcode of Life.

Alt innsamlet materiale vil bli forvart på sprit eller i de tørre samlingene ved UMAK og være tilgjengelig for fremtidig forskning. DNA-prøver vil også bli tatt og brukt for DNA barcoding.

Innsamling er planlagt å skje med håv ved besøk i områdene, samt med flere ulike typer feller i verneområdet: 1 st. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opp til 20 stk. fargeskåler. Bilder som beskriver fellene, er vedlagt søknaden. Fangstboksene i fellene vil bli fylt med vann, iblant med 80 % etanol tilsatt. Malaise-, SLAM- og klekkefellene ønskes å bli plassert ut i terrenget i begynnelsen-midten av mai og tatt ned i slutten av oktober 2023. De vil så langt mulig bli plassert skjult i terrenget og merket med informasjonsskilt. Fargeskålene vil stå ute i maksimum 1-2 dager.

Eksakt plassering av fellene vil bli bestemt i felt, men et ønske er å kunne samle i de sentrale og sørlige delene av nasjonalparken.

Fellene etterlater ingen spor i terrenget, men det kan være nødvendig å kutte noen småkvister eller flytte noen mindre steiner/dødvedsstammer. Disse vill legges tilbake der de kom fra når fellene tas ned.

På spørsmål fra sekretariatet har søkende i e-post den 19. januar 2023 komplettert søknaden:

- Det vil ikke bli brukt motorkjøretøy, all ferdsel vil skje til fots.
- Erfaringer fra Troms og Finnmark sier at fellene ikke har årsaket problemer for sau- eller reindrift, at det er veldig lav risiko fellene blir ødelagt av dyr og at felle-materiale som er brukt ikke vil spres langt av vind.
- Resultatene fra undersøkelsen vil bli rapportert til Artsobservasjoner, men det kan ta lang tid før artsbestemmelser er ferdig.
- Tidligere innsamlet insektmateriale (f.eks. innsamlinger med malaise-felle ifølge avtale i sak 2019/3326) vil bli vurdert og muligens brukt også til denne studie, men det er i første hånd samlet inn på lavere høyde og i naturmiljøer som ikke er interessante for sviknott.

Grunnlaget for avgjørelsen

Láhko nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 14. desember 2012 med hjemmel i naturmangfoldloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Láhko nasjonalpark er «å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster som er uten tyngre naturinngrep».

I formålene med nasjonalparken inngår blant annet å ta vare på:

- geologiske landskapsformasjoner, herunder grotter og alpin karst,

- viktige lokaliteter av kalksjøer,
- et svært rikt planteliv med en rekke truede og nær truede arter og
- det samiske naturgrunnlaget.

Landskapet i Láhko nasjonalpark er vernet mot tekniske inngrep «av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger [...]» (verneforskriften § 3 punkt 1.1). Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til utsetting av midlertidige anlegg som f.eks. malaise-feller.

Dyrelivet i Láhko nasjonalpark «er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse» ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1. Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til fangst av insekter.

Verneforskriftens § 4 sier bland annet at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften, på samme måte som ved bruk av naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...].*» I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Forvaltningsplan for Láhko nasjonalpark er ennå ikke faststilt.

Vurdering

Malaise- og SLAM-fellene er i størrelse av fjelltelt, og selv om de blir plassert skjult i terrenget risikerer de å være synlig på lang avstand. Dette, i kombinasjon med at fellene skal stå ute i terrenget en hel sommersesong, gjør at sekretariatet vurderer dem som et teknisk inngrep som ikke er tillatt ifølge verneforskriften for Láhko nasjonalpark (§ 3 punkt 1.1), selv om inngrepet er midlertidig og ikke risikerer å gi nevneverdig påvirkning på naturmiljøet. Etter at fellene er tatt ned vil det ikke synes noen spor av dem i terrenget.

Dyrelivet, insekter inkludert, er ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1 vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Sekretariatets mening er denne bestemmelse ikke sikter til ethvert insektindivid, uten til den samlede artsmangfold av dyr på art- slekte- og populasjonsnivå. Bestemmelsen er for eksempel ikke ment å kriminalisere fjellfareres bruk av myggmiddel eller dreping av klegg. Måltrettet og destruktiv innsamling av spesielle arter eller artsgrupper, for eksempel ved bruk av feromonfeller eller utplassering av feller på plasser eller tidspunkter som risikerer å ødelegge hele populasjoner, vil dog regnes som «*skade og unødvendig forstyrrelse*». Eksempler på dette kan være utplassering av feller riktet mot rødlistede skogbranninsekter direkte etter en skogbrann eller skjøtselsbrenning, hvilket risikerer å drepe alle eller større delen av de individ som har potensiale å etablere en populasjon i brannfeltet.

Innsamlingen, som det er søkt om i denne saken, vurderes å ikke kunne true insektbestander av noen art. Det vil ikke bli brukt kjemiske lokkemidler som risikerer å

ødelegge artspopulasjoner. Antall feller vil ikke heller være så stor at innsamlingen påvirker det totale insektliv, og vil da heller ikke gi indirekte påvirkning på fugler eller andre arter som lever av insekter. Erfaring fra andre plasser viser at det er liten risiko fugler eller andre dyr blir fanget og drept i denne type feller. Tiltakene vurderes å ikke nevneverdig påvirke fuglenes hekking eller ruge.

Med vilkår å vente med å plassere ut fellene til etter 31. mai, da risiko for forstyrrelser på reinkalv og simler begynner å gå ned, vurderer sekretariatet at tiltakene ikke vil påvirke verneverdier knyttet til bevaringen av det samiske naturgrunnlag.

Med vilkår å ikke plassere feller i områder med kjente forekomster av truede plantearter vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke risikerer å skade verneverdier knyttet til planteliv i nasjonalparken.

Med vilkår at eventuell bruk av stein til forankring av fellene ikke påvirker kulturverdier (f.eks. bruk av stein som hører til gamle samiske bålplasser eller lignende) vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke vil påvirke verneverdier knyttet til kulturminner.

Med vilkår at artsfunn blir rapportert i offentlige databaser og at innsamlet materiale blir deponert i offentlige samlinger vurderes innsamlingen gi en verdifull økt kunnskap om insektlivet i nasjonalparken.

Den sammenlagte vurderingen fra sekretariatet er at omsøkt bruk av feller og innsamling av insekter hverken strider mot formålene med nasjonalparken eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den forstyrrelsen som tiltakene muligens kan gi er midlertidig og av svært liten grad. Det vil derfor være mulig å gi dispensasjon etter verneforskriften § 4.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf. naturmangfoldlovens § 8 og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Transport inne i verneområdene vil skje til fots og det vil ikke bli brukt miljøskadelige kjemiske stoffer i fangstanordningene. I kombinasjon med at prosjektet har mulighet å gi verdifull informasjon om artsmangfoldet i det vernede området og at det vil være vanskelig å finne tilsvarende miljøer i områder utenfor verneområder i denne delen av Nordland vurderes naturmangfoldlovens § 12 krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder være oppfylt.

Konklusjon

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Láhko nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Til dispensasjonen er det knyttet en rekke vilkår.

Klageadgang:

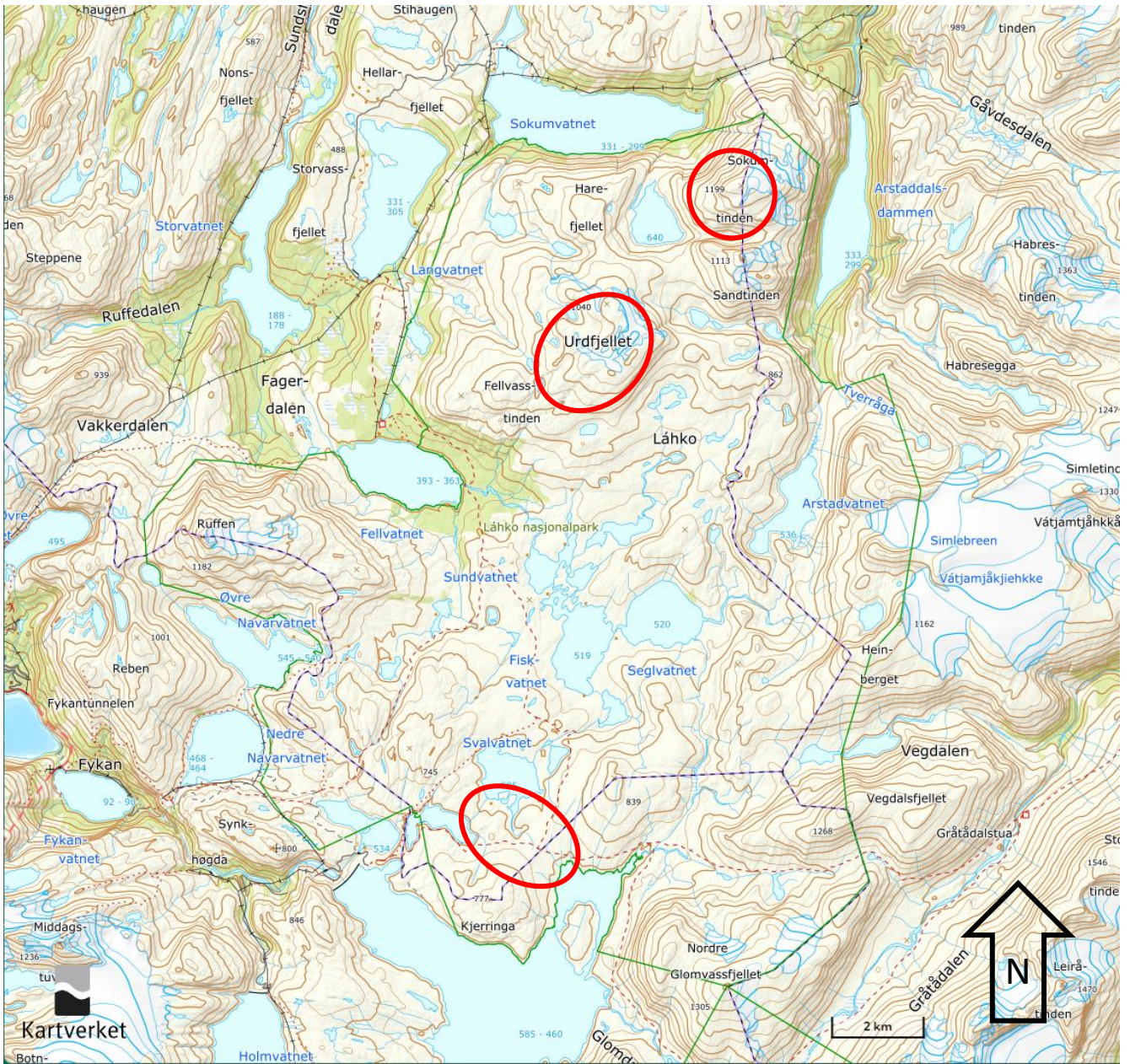
Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

1 Kart-2023-648-Lahko

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om vern av Láhko nasjonalpark, Gildeskål, Meløy og Beiarn kommuner, Nordland (FOR-2012-12-14-1314)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (LOV-2009-06-19-100)

Område hvor det ikke er tillat å plassere ut feller på grunn av forekomst av truede plantearter.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	15/2023	24.02.2023

MIDNOR - Junkerdal nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak

Forslag til vedtak

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Junkerdal nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første ledd, jf. lovens § 77. Dispensasjonen inkluderer også feltassistent som arbeider direkte sammen med Patrycja Dominiak.

Tillatelsen omfatter innsamling av insekter ved bruk av:

- Håv
- 1 stk. Malaise-telt
- 1 stk. SLAM-felle
- 1 stk. klekkefelle

I tillegg gis det tillatelse til å bruke opptil 20 stk. fargeskåler inntil tre døgn.

Vilkår

- Kun etanol og oppvaskmiddel får brukes i tilsats til vann i fangstbøttene.
- Innsamlingsutstyr får plasseres ut tidligst 1. juni og skal være fjernet senest 31. oktober 2023.
- Feller får ikke plasseres ut i områder markert på kart (se vedlegg).
- Fellene må merkes med informasjon om hvem som er eier, hva som er formål med fellene og at det er gitt dispensasjon fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, med notat om saksbehandlingsnummeret.
- Tillatelsen skal tas med i felt og vises ved kontroll, sammen med legitimasjon.
- Alle artsfunn skal registreres i offentlig database, f.eks. Artsobservasjoner.

- Alle innsamlinger skal deponeres i offentlige samlinger, f.eks. ved Universitetet i Trømsø.
- Bruk av stein til forankring av fellene, eller annen flytting av stein, får kan skje etter at den søkende har gjort seg bevisst at steinene ikke er en del av samiske kulturminner, f.eks. bålplasser eller bosted.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger

- Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.
- Husk at motorferdsel i verneområder ikke er tillatt.
- Forekomst av kulturhistoriske verdier i f.eks. kartdatabasen Kulturminnesøk.no er mangelfulle. Det er tiltakshavers ansvar å ikke ødelegge kulturminner.

Bakgrunn

Norges Arktiske Universitet (UiT) v/ Patrycja Dominiak har 11. januar 2023 sendt søknad om tillatelse til å samle insekter i Junkerdal nasjonalpark. Innsamlingen vil være del i et prosjekt med formål å kartlegge og beskrive sviknott (Ceratopogonidae) i Nord-Norge. Innsamling er planlagt å skje spredt over fylket. Ås- og fjelltopplandskap, slettelandskap, høyfjellsvidde, innsjøer, bekker og myr er eksempel på naturtyper hvor innsamling skal skje. Ettersom en stor del av naturtypene høyfjellsvidde og fjelltopper i de midtre delene av Nordland ligger i verneområder er det vanskelig å finne passende lokaliteter utenfor vernede områder i denne regionen. I 2021-2022 år har tilsvarende innsamling skjedd i Troms og Finnmark fylke.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om habitatpreferanser, artsmangfold og geografisk distribusjon av sviknott. Det er mulig arter som ikke er kjent for vitenskapen eller tidligere registrert i Norge vil bli funnet. Prosjektet er finansiert av den norske Artsdatabanken og er et samarbeid mellom Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) ved UiT og Norwegian Barcode of Life.

Alt innsamlet materiale vil bli forvart på sprit eller i de tørre samlingene ved UMAK og være tilgjengelig for fremtidig forskning. DNA-prøver vil også bli tatt og brukt for DNA barcoding.

Innsamling er planlagt å skje med håv ved besøk i områdene, samt med flere ulike typer feller i verneområdet: 1 st. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opp til 20 stk. fargeskåler. Bilder som beskriver fellene, er vedlagt søknaden. Fangstboksene i fellene vil bli fylt med vann, iblant med 80 % etanol tilsatt. Malaise-, SLAM- og klekkefellene ønskes å bli plassert ut i terrenget i begynnelsen-midten av mai og tatt ned i slutten av oktober 2023. De vil så langt mulig bli plassert skjult i terrenget og merket med informasjonsskilt. Fargeskålene vil stå ute i maksimum 1-2 dager. Eksakt plassering av fellene vil bli bestemt i felt.

Fellene etterlater ingen spor i terrenget, men det kan være nødvendig å kutte noen småkvister eller flytte noen mindre steiner/dødvudsstammer. Disse vill legges tilbake der de kom fra når fellene tas ned.

På spørsmål fra sekretariatet har søkende i e-post den 19. januar 2023 komplettert søknaden:

- Det vil ikke bli brukt motorkjøretøy, all ferdsel vil skje til fots.
- Erfaringer fra Troms og Finnmark sier at fellene ikke har årsaket problemer for sau- eller reindrift, at det er veldig lav risiko fellene blir ødelagt av dyr og at felle-materiale som er brukt ikke vil spres langt av vind.
- Resultatene fra undersøkelsen vil bli rapportert til Artsobservasjoner, men det kan ta lang tid før artsbestemmelser er ferdig.
- Tidligere innsamlet insektmateriale (f.eks. innsamlinger med malaise-felle ifølge avtale i sak 2019/3326) vil bli vurdert og muligens brukt også til denne studie, men det er i første hånd samlet inn på lavere høyde og i naturmiljøer som ikke er interessante for sviknott.

Grunnlaget for avgjørelsen

Junkerdal nasjonalpark/Junŋkaravuome nasjonalpárkka ble fastsatt ved Kronprinsreg.res. 9. januar 2004 med hjemmel i naturvernloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet.
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er også viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Landskapet i Junkerdal nasjonalpark er vernet mot tekniske inngrep «*av enhver art, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger [...]»* (verneforskriften § 3 punkt 1.1). Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til utsetting av midlertidige anlegg som f.eks. malaise-feller.

Dyrelivet i Junkerdal nasjonalpark «*er fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse»* ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1. Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til fangst av insekter.

Verneforskriftens § 4 om generelle dispensasjonsmuligheter for bl.a. vitenskapelige studier er ifølge naturmangfoldloven § 77 erstattet av naturmangfoldlovens § 48 for verneområder opprettet etter naturvernloven av 1970. Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...]»* I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunnet (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Ny forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark er under utarbeiding. Frem til at ny forvaltningsplan er faststilt er forvaltningsplan fra 2008 veiledende for saksbehandling av søknader som rører verneområdet. Når det gjelder å gi dispensasjoner til vitenskapelige undersøkelser sier forvaltningsplanen at det kan gis når det er nødvendig, for eksempel «*i forbindelse med gjennomføringen av nasjonale naturovervåkningsprogram eller lignende»*. Undersøkelsene skal dog være forenlig med formålet med nasjonalparken og hvis mulig skal de skje utenfor hekke- og yngletiden. Dersom undersøkelsene kan gjøres utenfor nasjonalparken, vil det ikke bli gitt dispensasjon.

Vurdering

Malaise- og SLAM-fellene er i størrelse av fjelltelt, og selv om de blir plassert skjult i terrenget risikerer de å være synlig på lang avstand. Dette, i kombinasjon med at fellene skal stå ute i terrenget en hel sommersesong, gjør at sekretariatet vurderer dem som et teknisk inngrep som ikke er tillatt ifølge verneforskriften for Junkerdal nasjonalpark (§ 3 punkt 1.1), selv om inngrepet er midlertidig og ikke risikerer å gi nevneverdig påvirkning på naturmiljøet. Etter at fellene er tatt ned vil det ikke synes noen spor av dem i terrenget.

Dyrelivet, insekter inkludert, er ifølge verneforskriften § 3 punkt 3.1 fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Sekretariatets mening er denne bestemmelse ikke sikter til ethvert insektindivid, uten til den samlede artsmangfold av dyr på art- slekte- og populasjonsnivå. Bestemmelsen er for eksempel ikke ment å kriminalisere fjellfareres bruk av myggmiddel eller dreping av klegg. Måltrettet og destruktiv innsamling av spesielle arter eller artsgrupper, for eksempel ved bruk av feromonfeller eller

utplassering av feller på plasser eller tidspunkter som risikerer å ødelegge hele populasjoner, vil dog regnes som «skade og unødvendig forstyrrelse». Eksempler på dette kan være utplassering av feller riktet mot rødlistede skogbranninsekter direkte etter en skogbrann eller skjøtselsbrenning, hvilket risikerer å drepe alle eller større delen av de individ som har potensiale å etablere en populasjon i brannfeltet.

Innsamlingen, som det er søkt om i denne saken, vurderes å ikke kunne true insektbestander av noen art. Det vil ikke bli brukt kjemiske lokkemidler som risikerer å ødelegge artspopulasjoner. Antall feller vil ikke heller være så stor at innsamlingen påvirker det totale insektliv, og vil da heller ikke gi indirekte påvirkning på fugler eller andre arter som lever av insekter. Erfaring fra andre plasser viser at det er liten risiko fugler eller andre dyr blir fanget og drept i denne type feller. Tiltakene vurderes å ikke nevneverdig påvirke fuglenes hekking eller ruge.

Studien er finansiert av norske Artsdatabanken og vurderes å kunne sammenlignes ved forvaltningsplanens føring om å gi tillatelser til gjennomføring av nasjonale naturovervåkningsprogram eller lignende. Med vilkår at artsfunn blir rapportert i offentlige databaser og at innsamlet materiale blir deponert i offentlige samlinger vurderes innsamlingen gi en verdifull økt kunnskap om insektlivet i nasjonalparken.

Med vilkår å ikke plassere feller i områder med kjente forekomster av truede plantearter vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke risikerer å skade verneverdier knyttet til planteliv i nasjonalparken.

Med vilkår at eventuell bruk av stein til forankring av fellene ikke påvirker kulturverdier (f.eks. bruk av stein som hører til gamle samiske bålplasser eller lignende) vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke vil påvirke verneverdier knyttet til kulturminner.

Med vilkår å vente med å plassere ut fellene til etter 31. mai, da risiko for forstyrrelser på reinkalv og simler begynner å gå ned, vurderes tiltaket ikke heller å påvirke verneverdier knyttet til naturgrunnet for samisk kultur- og næringsutnyttelse eller muligheten å bruke området til reindrift.

Den sammenlagte vurderingen fra sekretariatet er at omsøkt bruk av feller og innsamling av insekter hverken strider mot formålene med nasjonalparken eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den forstyrrelsen som tiltakene muligens kan gi er midlertidig og av svært liten grad. Det vil derfor være mulig å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, første ledd.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf. naturmangfoldlovens § 8 og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Transport inne i verneområdene vil skje til fots og det vil ikke bli brukt miljøskadelige kjemiske stoffer i fangstanordningene. I kombinasjon med at prosjektet har mulighet å gi verdifull informasjon om artsmangfolden i det vernede området og at det vil være vanskelig å finne tilsvarende miljøer i områder utenfor

verneområder i denne delen av Nordland vurderes naturmangfoldlovens § 12 krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder være oppfylt.

Konklusjon

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Junkerdal nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Til dispensasjonen er det knyttet en rekke vilkår.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

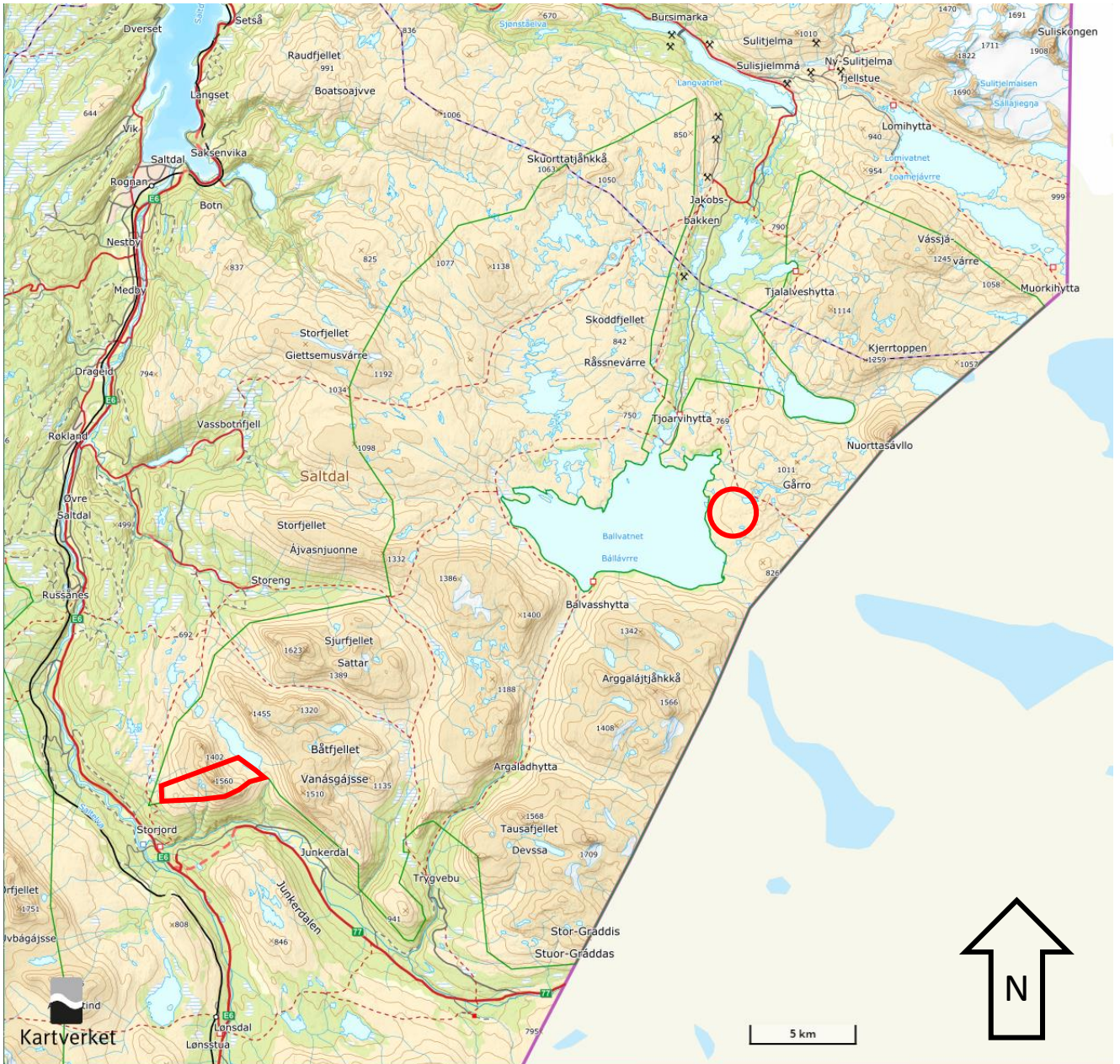
Vedlegg:

1 Kart-2023-648-Junkerdal

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om verneplan for Junkerdal. Vern av Junkerdal nasjonalpark/Juŋŋkaravuome nasjonalpárkka, Fauske og Saltdal kommuner, Nordland (FOR-2004-01-09-8)
- Forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark. Rapport 2/2008. Fylkesmannen i Nordland 2008.
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (LOV-2009-06-19-100)

Hører til 2023/648 – Dispensasjon Junkerdal nasjonalpark, UiT

Område hvor det ikke er tillat å plassere ut feller på grunn av forekomst av truede plantearter.

Arkivsaksnr: 2023/648-0

Saksbehandler: Johan Rova

Dato: 17.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	16/2023	24.02.2023

MIDNOR - Rago nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak

Forslag til vedtak

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å plassere ut feller for å samle inn insekter i Rago nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første ledd, jf. lovens § 77. Dispensasjonen gjelder også eventuell feltassistent som arbeider direkte sammen med Patrycja Dominiak.

Dispensasjonen omfatter oppsetting av:

- 1 stk. Malaise-telt
- 1 stk. SLAM-felle
- 1 stk. klekkefelle
- opptil 20 stk. fargeskåler inntil tre døgn.

Vilkår

- Kun etanol og oppvaskmiddel får brukes i tilsats til vann i fangstbøttene.
- Innsamlingsutstyr får plasseres ut tidligst 1. juni og skal være fjernet senest 31. oktober 2023.
- Fellene må merkes med informasjon om hvem som er eier, hva som er formål med fellene og at det er gitt dispensasjon fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, med notat om saksbehandlingsnummeret.
- Tillatelsen skal tas med i felt og vises ved kontroll, sammen med legitimasjon.
- Alle artsfunn skal registreres i offentlig database, f.eks. Artsobservasjoner.
- Alle innsamlinger skal deponeres i offentlige samlinger, f.eks. ved Universitetet i Trømsø.
- Bruk av stein til forankring av fellene, eller annen flytting av stein, får kan skje etter at den søkende har gjort seg bevisst at steinene ikke er en del av samiske kulturminner, f.eks. bålplasser eller bosted.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger

- Insektlivet i Rago nasjonalpark er ikke særskilt fredet i forskriften. Det er derfor ikke nødvendig med særskilt tillatelse til insektfangst, kun dispensasjon til å sette ut feller.
- Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.
- Husk at motorferdsel i verneområder ikke er tillatt.
- Forekomst av kulturhistoriske verdier i f.eks. kartdatabasen Kulturminnesøk.no er mangelfulle. Det er tiltakshavers ansvar å ikke ødelegge kulturminner.

Bakgrunn

Norges Arktiske Universitet (UiT) v/ Patrycja Dominiak har 11. januar 2023 sendt søknad om tillatelse til å samle insekter i Rago nasjonalpark. Innsamlingen vil være del i et prosjekt med formål å kartlegge og beskrive sviknott (Ceratopogonidae) i Nord-Norge. Innsamling er planlagt å skje spredt over fylket. Ås- og fjelltopplandskap, slettelandskap, høyfjellsvidde, innsjøer, bekker og myr er eksempel på naturtyper hvor innsamling skal skje. Ettersom en stor del av naturtypene høyfjellsvidde og fjelltopper i de midtre delene av Nordland ligger i verneområder er det vanskelig å finne passende lokaliteter utenfor vernede områder i denne regionen. I 2021-2022 år har tilsvarende innsamling skjedd i Troms og Finnmark fylke.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om habitatpreferanser, artsmangfold og geografisk distribusjon av sviknott. Det er mulig arter som ikke er kjent for vitenskapen eller tidligere registrert i Norge vil bli funnet. Prosjektet er finansiert av den norske Artsdatabanken og er et samarbeid mellom Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) ved UiT og Norwegian Barcode of Life.

Alt innsamlet materiale vil bli forvart på sprit eller i de tørre samlingene ved UMAK og være tilgjengelig for fremtidig forskning. DNA-prøver vil også bli tatt og brukt for DNA barcoding.

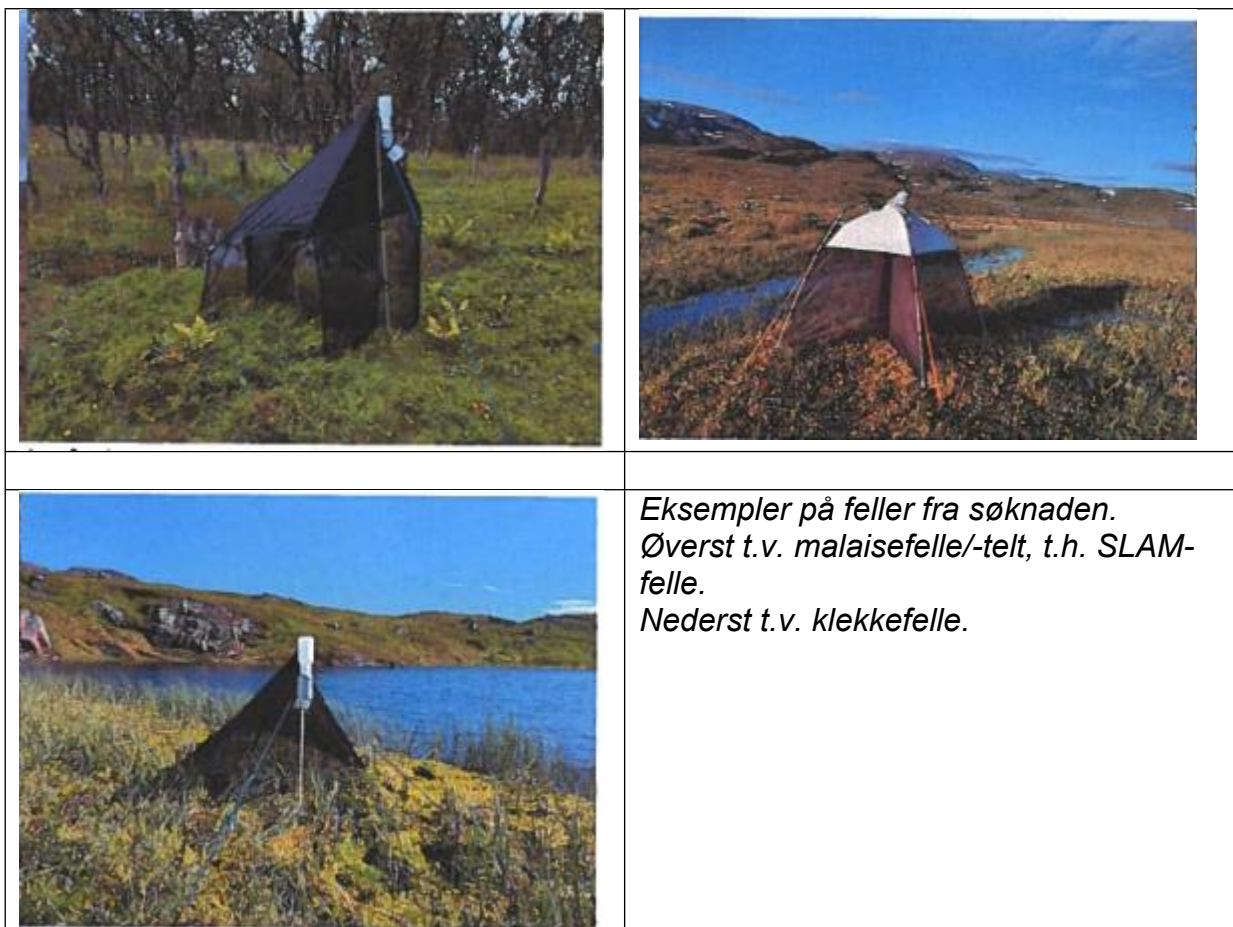
Innsamling er planlagt å skje med håv ved besøk i områdene, samt med flere ulike typer feller i verneområdet: 1 st. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opp til 20 stk. fargeskåler. Bilder som beskriver fellene, er vedlagt søknaden. Fangstboksene i fellene vil bli fylt med vann, iblant med 80 % etanol tilsatt. Malaise-, SLAM- og klekkefellene ønskes å bli plassert ut i terrenget i begynnelsen-midten av mai og tatt ned i slutten av oktober 2023. De vil så langt mulig bli plassert skjult i terrenget og merket med informasjonsskilt. Fargeskålene vil stå ute i maksimum 1-2 dager.

Eksakt plassering av fellene vil bli bestemt i felt. Et ønske er å samle i nærheten av Lappfjellet eller i områder mellom Storskogvatnet og Litlverivatnet.

Fellene etterlater ingen spor i terrenget, men det kan være nødvendig å kutte noen småkvister eller flytte noen mindre steiner/dødvudsstammer. Disse vill legges tilbake der de kom fra når fellene tas ned.

På spørsmål fra sekretariatet har søkende i e-post den 19. januar 2023 komplettert søknaden:

- *Det vil ikke bli brukt motorkjøretøy, all ferdsel vil skje til fots.*
- *Erfaringer fra Troms og Finnmark sier at fellene ikke har årsaket problemer for sau- eller reindrift, at det er veldig lav risiko fellene blir ødelagt av dyr og at felle-materiale som er brukt ikke vil spres langt av vind.*
- *Resultatene fra undersøkelsen vil bli rapportert til Artsobservasjoner, men det kan ta lang tid før artsbestemmelser er ferdig.*
- *Tidligere innsamlet insektmateriale (f.eks. innsamlinger med malaise-felle ifølge avtale i sak 2019/3326) vil bli vurdert og muligens brukt også til denne studie, men det er i første hånd samlet inn på lavere høyde og i naturmiljøer som ikke er interessante for sviknott.*

Grunnlaget for avgjørelsen

Rago nasjonalpark ble fastsatt ved kgl.res. 22. januar 1971 med hjemmel i naturvernloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Rago nasjonalpark er at området «skal representere et uberørt nordlandsk fjellandskap med egenartet dyreliv i grenseområdet mot den svenske nasjonalpark Padjelanta».

Landskapet i Rago nasjonalpark «skal være fredet mot tekniske inngrep som veg- og jernbanebygging, bergverksdrift, grustak, vassdragsreguleringer, samt oppføring av bygninger og anlegg av enhver art med unntak av nødvendig husvær for oppsynet og

hytter og innretninger i forbindelse med reindriften» (verneforskriften kap. 3 punkt 2.1). Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til utsetting av midlertidige anlegg som f.eks. malaise-feller.

Fredningsbestemmelsene sier videre i kap. 3, punkt 2.2 at «[v]ille pattedyr og fugler med bo og reir skal være fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art».

Verneforskriftens kap. 3, punkt 3 om generelle dispensasjonsmuligheter for bl.a. vitenskapelige studier er ifølge naturmangfoldloven § 77 erstattet av naturmangfoldlovens § 48 for verneområder opprettet etter naturvernloven av 1970. Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...]». I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Forvaltningsplanen til Rago nasjonalpark diskuterer kun saksbehandling av søknader om hytter og andre store anlegg i forbindelse med tolkning av vernebestemmelsen for landskapet i verneforskriften kap. 3 punkt 2.1. Forvaltningsplanen inneholder ikke nærmere veiledning til saksbehandling av søknader for vitenskapelige undersøkelser eller fangst av insekter, mer enn å henvise til merknader i Ot.prp. 52 (2008-2009) til naturmangfoldloven:

«Vitenskapelige grunner kan begrunne en dispensasjon. Selv om vitenskapelige hensyn ofte vil være et motiv for områdevern, bør imidlertid ikke verneforskriften åpne helt generelt for tiltak til vitenskapelige formål, da slike tiltak kan bety en belastning for det miljø som skal beskyttes og som den vitenskapelige forskning selv er avhengig av. Det vitenskapelige motivet bak vern vil imidlertid begrunne en mer lempelig eller kurant dispensasjonspraksis til vitenskapelige formål så lenge det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene. For øvrig bør det legges vekt på om forskningsprosjektet uten særlig ulempe kan utføres utenfor verneområdet og om det utføres på en måte som ikke medfører unødig belastning for naturmiljøet i verneområdet.»

Vurdering

Malaise- og SLAM-fellene er i størrelse av fjelltelt, og selv om de blir plassert skjult i terrenget risikerer de å være synlig på lang avstand. Dette, i kombinasjon med at fellene skal stå ute i terrenget en hel sommersesong, gjør at sekretariatet vurderer dem som et teknisk inngrep som ikke er tillatt ifølge verneforskriften for Rago nasjonalpark (kap. 3 punkt 2.1), selv om inngrepet er midlertidig og ikke risikerer å gi nevneverdig påvirkning på naturmiljøet. Etter at fellene er tatt ned vil det ikke synes noen spor av dem i terrenget.

Verneforskriften inneholder ikke bestemmelser om fredning av dyrelivet utover ville pattedyr og fugler med bo og reir. Fangst og innsamling av insekter i Rago nasjonalpark trenger derfor ikke noen særskilt tillatelse eller dispensasjon. Samme

generelle aktsomhetsplikt for denne del av tiltakene gjelder inne i nasjonalparken som overalt ellers i Norge (jfr. naturmangfoldloven § 6).

Med vilkår at artsfunn blir rapportert i offentlige databaser og at innsamlet materiale blir deponert i offentlige samlinger vurderes innsamlingen gi en verdifull økt kunnskap om insektlivet i nasjonalparken.

Sekretariatet vurderer at søkte tiltak ikke risikerer å skade verneverdier knyttet til planteliv i nasjonalparken.

Med vilkår at eventuell bruk av stein til forankring av fellene ikke påvirker kulturverdier (f.eks. bruk av stein som hører til gamle samiske bålplasser eller lignende) vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke vil påvirke verneverdier knyttet til kulturminner.

Med vilkår å vente med å plassere ut fellene til etter 31. mai, da risiko for forstyrrelser på reinkalv og simler begynner å gå ned, vurderes tiltaket å ikke påvirke muligheten å bruke området til reindrift.

Den sammenlagte vurderingen fra sekretariatet er at omsøkt bruk av feller hverken strider mot formålene med nasjonalparken eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den forstyrrelsen som tiltakene muligens kan gi er midlertidig og av svært liten grad. Det vil derfor være mulig å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, første ledd.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf. naturmangfoldlovens § 8 og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Transport inne i verneområdene vil skje til fots og det vil ikke bli brukt miljøskadelige kjemiske stoffer i fangstanordningene. I kombinasjon med at prosjektet har mulighet å gi verdifull informasjon om artsmangfoldet i det vernede området og at det vil være vanskelig å finne tilsvarende miljøer i områder utenfor verneområder i denne delen av Nordland vurderes naturmangfoldlovens § 12 krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder være oppfylt.

Konklusjon

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å sette opp 1 stk. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opptil 20 stk. fargeskåler i inntil tre døgn til å samle inn insekter i Rago nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Til dispensasjonen er det knyttet en rekke vilkår.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om utlegging til nasjonalpark et område av statens grunn, Storskogen, Ragoområdet, Sørfold kommune, Nordland (FOR-1971-01-22-95)
- Forvaltningsplan for Rago nasjonalpark, Sørfold kommune. Midtre Nordland nasjonalparkstyre 2013.
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (LOV-2009-06-19-100)

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	17/2023	24.02.2023

MIDNOR - Saltfjellet landskapsvernområde - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak

Forslag til vedtak

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å sette ut feller for insektsfangst i Saltfjellet landskapsvernområde i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første ledd, jfr. verneforskriften § 11. Dispensasjonen inkluderer også feltassistent som arbeider direkte sammen med Patrycja Dominiak.

Tillatelsen omfatter innsamling av insekter ved bruk av:

- Håv
- 1 st. Malaise-telt
- 1 stk. SLAM-felle
- 1 stk. klekkfelle

I tillegg gis det tillatelse til å bruke opptil 20 stk. fargeskåler under maks tre døgn.

Vilkår

- Kun etanol og oppvaskmiddel får brukes i tilsats til vann i fangstbøttene.
- Innsamlingsutstyr får plasseres ut tidligst 1. juni og skal være fjernet senest 31. oktober 2023.
- Fellene må merkes med informasjon om hvem som er eier, hva som er formål med fellene og at det er gitt dispensasjon fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, med notat om saksbehandlingsnummeret.
- Tillatelsen skal tas med i felt og vises ved kontroll, sammen med legitimasjon.
- Alle artsfunn skal registreres i offentlig database, f.eks. Artsobservasjoner.

- Alle innsamlinger skal deponeres i offentlige samlinger, f.eks. ved Universitetet i Trømsø.
- Bruk av stein til forankring av fellene, eller annen flytt av stein, får kun skje etter at den søkende har gjort seg bevisst at steinene ikke er en del av samiske kulturlemninger, f.eks. bål plass eller bosted.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger

- Verneforskriften for Saltfjellet landskapsvernområde regulerer ikke fangst av insekter, det er derfor ikke nødvendig med særskilt tillatelse til fangst, kun til å plassere ut fellene.
- Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.
- Husk at motorferdsel i verneområder ikke er tillatt.
- Husk at det er forekomst av **fjellrev** i området, at den er **fredet** i egenskap av prioritert art og derfor ikke får forstyrres (se forskrift FOR-2015-01-23-60). Se også mer informasjon i faktaark om fjellrev: https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_midtre_nordland/Faktaark-Fjellrev-Mdir-2015.pdf
- Forekomst av kulturhistoriske verdier i f.eks. kartdatabasen Kulturminnesøk.no er mangelfulle. Det er tiltakshavers ansvar og ikke ødelegge kulturminner.

Bakgrunn

Norges Arktiske Universitet (UiT) v/ Patrycja Dominiak har 11. januar 2023 kommet inn med søknad om tillatelse til å samle insekter i Saltfjellet landskapsvernområde. Innsamlingen vil være del i et prosjekt med formål å kartlegge og beskrive sviknott (Ceratopogonidae) i Nord-Norge. Innsamling er planlagt å skje spredt over fylket. Ås- og fjelltopplandskap, slettelandskap, høyfjellsvidde, innsjøer, bekker og myr er eksempel på naturtyper hvor innsamling skal skje. Ettersom en stor del av naturtypene høyfjellsvidde og fjelltopper i de midtre delene av Nordland ligger i verneområder er det vanskelig å finne passende lokaliteter utenfor vernede områder i denne regionen. I 2021-2022 år har tilsvarende innsamling skjedd i Troms og Finnmark fylke.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om habitatpreferanser, artsmangfold og geografisk distribusjon av sviknott. Det er mulig arter som ikke er kjent for vitenskapen eller tidligere registrert i Norge vil bli funnet. Prosjektet er finansiert av den norske Artsdatabanken og er et samarbeid mellom Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UMAK) ved UiT og Norwegian Barcode of Life.

Alt innsamlet materiale vil bli forvart på sprit eller i de tørre samlingene ved UMAK og være tilgjengelig for fremtidig forskning. DNA-prøver vil også bli tatt og brukt for DNA barcoding.

Innsamling er planlagt å skje med håv ved besøk i områdene, samt med flere ulike typer feller i verneområdet: 1 st. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opp til 20 stk. fargeskåler. Bilder som beskriver fellene, er vedlagt søknaden. Fangstboksene i fellene vil bli fylt med vann, iblant med 80 % etanol tilsatt. Malaise-, SLAM- og klekkefellene ønskes å bli plassert ut i terrenget i begynnelsen-midten av mai og tatt ned i slutten av oktober 2023. De vil så langt mulig bli plassert skjult i

terrenget og merket med informasjonsskilt. Fargeskålene vil stå ute i maksimum 1-2 dager. Eksakt plassering av fellene vil bli bestemt i felt.

Fellene etterlater ingen spor i terrenget, men det kan være nødvendig å kutte noen småkvister eller flytte noen mindre steiner/dødvudsstammer. Disse vill legges tilbake der de kom fra når fellene tas ned.

På spørsmål fra sekretariatet har søkende i e-post den 19. januar 2023 komplettert søknaden:

- Det vil ikke bli brukt motorkjøretøy, all transport vil skje til fots.
- Erfaringer fra Troms og Finnmark sier at fellene ikke har årsaket problemer for sau- eller reindrift, at det er veldig lav risiko fellene blir ødelagt av dyr og at felle-materiale som er brukt ikke vil spres langt av vind.
- Resultatene fra undersøkelsen vil bli rapportert til Artsobservasjoner, men det kan ta lang tid før artsbestemmelser er ferdig.
- Tidligere innsamlet insektmateriale (f.eks. innsamlinger med malaise-felle ifølge avtale i sak 2019/3326) vil bli vurdert og muligens brukt også til denne studie, men det er i første hånd samlet inn på lavere høyde og i naturmiljøer som ikke er interessante for sviknott.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet landskapsvernområde fikk sin seneste forskrift fastsatt ved kgl.res. 16. oktober 2020 med hjemmel i naturmangfoldloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Saltfjellet landskapsvernområde er å ta vare på et egenartet natur- og kulturlandskap av stor naturhistorisk, økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi.

Videre er formålet med forskriften å ta vare på

- et stort høyfjellsområde med særlig stor kvartærgeologisk verdi i avsetninger dannet i slutten av siste istid,
- et identitetsskapende landskap preget av mange samiske og andre kulturminner,
- et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev og
- det samiske naturgrunlaget.

Forskriften skal, dessuten, gi allmennheten anledning til å oppleve naturen og landskapet.

Landskapet i Saltfjellet landskapsvernområde er vernet mot tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. For eksempel er det forbudt med «*oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger [...]»* (verneforskriften § 3, første ledd). Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til utsetting av midlertidige anlegg, utover enkelte anlegg i tilknytning til f.eks. reindrift, hytter, besøksforvaltning og jordbruk, samt til «tiltak i forbindelse med forvaltning av artene» (§ 3 andre ledd, bokstav j).

Verneforskriftens § 11 sier at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, når vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...]»*. I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Forvaltningsplan for området finnes ikke.

Vurdering

Malaise- og SLAM-fellene er i størrelse av fjellfelt, og selv om de blir plassert skjult i terrenget risikerer de å være synlig på lang avstand. Dette, i kombinasjon med at fellene skal stå ute i terrenget en hel sommersesong, gjør at sekretariatet vurderer dem som et tiltak som ikke er tillatt ifølge verneforskriften for Saltfjellet landskapsvernområde (§ 3 første ledd), selv om inngrepet er midlertidig og ikke risikerer å gi nevneverdig påvirkning på naturmiljøet. Etter at fellene er tatt ned vil det ikke synes noen spor av dem i terrenget.

Verneforskriften (§ 3 tredje ledd, bokstav j) åpner for mulighet å gi tillatelse til tiltak i forbindelse med forvaltning av arter, noe som muligens kunde inkludere også kartlegging av sviknott og andre insekter. Ikke minst ettersom vi kan regne med endringer i insektfaunaen i forbindelse med endringer i klima, ville det være interessant å få kartlagt f.eks. forekomst eller ikke forekomst av potensiell invasive (eller for

reindriften plagsomme) sviknottarter. Sekretariatet vurderer dog at den søkte studien ikke er tilstrekkelig fokusert på denne type spørsmål for å kunne gi tillatelse til å sette ut insektfeller med hjemmel i denne bestemmelse.

Studien er finansiert av norske Artsdatabanken og vurderes å kunne sammenlignes ved å gi tillatelse til gjennomføring av nasjonale naturovervåkningsprogram eller lignende. Med vilkår at artsfunn blir rapportert i offentlige databaser og at innsamlet materiale blir deponert i offentlige samlinger vurderes innsamlingen gi en verdifull økt kunnskap om insektlivet i nasjonalparken.

Med vilkår at eventuell bruk av stein til forankring av fellene ikke påvirker kulturverdier (f.eks. bruk av stein som hører til gamle samiske bålplasser eller lignende) vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke vil påvirke verneverdier knyttet til kulturminner.

Med vilkår å vente med å plassere ut fellene til etter 31. mai, da risiko for forstyrrelser på reinkalv og simler begynner å gå ned, vurderes tiltaket heller ikke å påvirke verneverdier knyttet til det samiske naturgrunnlag.

Den sammenlagte vurderingen fra sekretariatet er at omsøkt bruk av feller hverken strider mot formålene med landskapsvernområdet eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den forstyrrelse som tiltakene muligens kan gi er midlertidig og av svært liten grad. Det vil derfor være mulig å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, første ledd, med de vilkår som er gitt ovenfor.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf. naturmangfoldlovens § 8 og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Transporter inne i verneområdene vil skje til fots og det vil ikke bli brukt miljøskadelige kjemiske stoffer i fangstanordningene. I kombinasjon med at prosjektet har mulighet å gi verdifull informasjon om artsmangfoldet i det vernede området og at det vil være vanskelig å finne tilsvarende miljøer i områder utenfor verneområder i denne del av Nordland vurderes naturmangfoldlovens § 12 krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder være oppfylt.

Konklusjon

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Saltfjellet landskapsvernområde i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Til dispensasjonen er det knyttet en rekke vilkår.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om vern av Saltfjellet landskapsvernområde med biotopvern i Rana og Saltdal kommuner i Nordland fylke. (FOR-2020-10-16-2078)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). (LOV-2009-06-19-100)
- Forskrift om fjellrev (*Vulpes lagopus*) som prioritert art. (FOR-2015-01-23-60)
- Faktaark om fjellrev:
https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_midtre_nordland/Faktaark-Fjellrev-Mdir-2015.pdf

Arkivsaksnr: 2023/648-0

Saksbehandler: Johan Rova

Dato: 17.02.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	18/2023	24.02.2023

MIDNOR - Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Tillatelse - Innsamling - Insekter - Malaisefelle - Norges arktiske universitet - Patrycja Dominiak

Forslag til vedtak

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første ledd. Dispensasjonen inkluderer også feltassistent som arbeider direkte sammen med Patrycja Dominiak.

Tillatelsen omfatter innsamling av insekter ved bruk av:

- Håv
- 1 stk. Malaise-telt
- 1 stk. SLAM-felle
- 1 stk. klekkfelle

I tillegg gis det tillatelse til å bruke opptil 20 stk. fargeskåler inntil tre døgn.

Vilkår

- Kun etanol og oppvaskmiddel får brukes i tilsats til vann i fangstbøttene.
- Innsamlingsutstyr får plasseres ut tidligst 1. juni og skal være fjernet senest 31. oktober 2023.
- Feller får ikke plasseres ut i områder markert på kart (se vedlegg).
- Fellene må merkes med informasjon om hvem som er eier, hva som er formål med fellene og at det er gitt dispensasjon fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre, med notat om saksbehandlingsnummeret.
- Tillatelsen skal tas med i felt og vises ved kontroll, sammen med legitimasjon.

- Alle artsfunn skal registreres i offentlig database, f.eks. Artsobservasjoner.
- Alle innsamlinger skal deponeres i offentlige samlinger, f.eks. ved Universitetet i Trømsø.
- Bruk av stein til forankring av fellene, eller annen flytting av stein, får kan skje etter at den søkende har gjort seg bevisst at steinene ikke er en del av samiske kulturminner, f.eks. bålplasser eller bosted.

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Øvrige opplysninger

- Brudd på reglene i denne dispensasjonen kan medføre straff.
- Husk at motorferdsel i verneområder ikke er tillatt.
- Husk at det er forekomst av fjellrev i området, at den er fredet i egenskap av prioritert art og derfor ikke får forstyrres (se forskrift FOR-2015-01-23-60). Se også mer informasjon i faktaark om fjellrev, https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_midtre_nordland/Faktaark-Fjellrev-Mdir-2015.pdf
- Forekomst av kulturhistoriske verdier i f.eks. kartdatabasen Kulturminnesøk.no er mangelfulle. Det er tiltakshavers ansvar å ikke ødelegge kulturminner.

Bakgrunn

Norges Arktiske Universitet (UiT) v/ Patrycja Dominiak har 11. januar 2023 sendt søknad om tillatelse til å samle insekter i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Innsamlingen vil være del i et prosjekt med formål å kartlegge og beskrive sviknott (Ceratopogonidae) i Nord-Norge. Innsamling er planlagt å skje spredt over fylket. Ås- og fjelltopplandskap, slettelandskap, høyfjellsvidde, innsjøer, bekker og myr er eksempel på naturtyper hvor innsamling skal skje. Ettersom en stor del av naturtypene høyfjellsvidde og fjelltopper i de midtre delene av Nordland ligger i verneområder er det vanskelig å finne passende lokaliteter utenfor vernede områder i denne regionen. I 2021-2022 år har tilsvarende innsamling skjedd i Troms og Finnmark fylke.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om habitatpreferanser, artsmangfold og geografisk distribusjon av sviknott. Det er mulig arter som ikke er kjent for vitenskapen eller tidligere registrert i Norge vil bli funnet. Prosjektet er finansiert av den norske Artsdatabanken og er et samarbeid mellom Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunstfag (UMAK) ved UiT og Norwegian Barcode of Life.

Alt innsamlet materiale vil bli forvart på sprit eller i de tørre samlingene ved UMAK og være tilgjengelig for fremtidig forskning. DNA-prøver vil også bli tatt og brukt for DNA barcoding.

Innsamling er planlagt å skje med håv ved besøk i områdene, samt med flere ulike typer feller i verneområdet: 1 st. Malaise-telt, 1 stk. SLAM-felle, 1 stk. klekkefelle og opp til 20 stk. fargeskåler. Bilder som beskriver fellene, er vedlagt søknaden. Fangstboksene i fellene vil bli fylt med vann, iblant med 80 % etanol tilsatt. Malaise-, SLAM- og klekkefellene ønskes å bli plassert ut i terrenget i begynnelsen-midten av mai og tatt ned i slutten av oktober 2023. De vil så langt mulig bli plassert skjult i terrenget og merket med informasjonsskilt. Fargeskålene vil stå ute i maksimum 1-2 dager. Eksakt plassering av fellene vil bli bestemt i felt.

Fellene etterlater ingen spor i terrenget, men det kan være nødvendig å kutte noen småkvister eller flytte noen mindre steiner/dødvudsstammer. Disse vill legges tilbake der de kom fra når fellene tas ned.

På spørsmål fra sekretariatet har søkende i e-post den 19. januar 2023 komplettert søknaden:

- Det vil ikke bli brukt motorkjøretøy, all ferdsel vil skje til fots.
- Erfaringer fra Troms og Finnmark sier at fellene ikke har årsaket problemer for sau- eller reindrif, at det er veldig lav risiko fellene blir ødelagt av dyr og at felle-materiale som er brukt ikke vil spres langt av vind.
- Resultatene fra undersøkelsen vil bli rapportert til Artsobservasjoner, men det kan ta lang tid før artsbestemmelser er ferdig.
- Tidligere innsamlet insektmateriale (f.eks. innsamlinger med malaise-felle ifølge avtale i sak 2019/3326) vil bli vurdert og muligens brukt også til denne studie, men det er i første hånd samlet inn på lavere høyde og i naturmiljøer som ikke er interessante for sviknott.

Eksempler på feller fra søknaden.
Øverst t.v. malaisefelle/-telt, t.h. SLAM-felle.
Nederst t.v. klekkefelle.

Grunnlaget for avgjørelsen

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark fikk sin seneste forskrift fastsatt ved kgl.res. 16. oktober 2020 med hjemmel i naturmangfoldloven. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

Formålet med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep. Formålet er videre også å, bland annet, ta være på:

- et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi,
- et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev,
- et variert og storslått landskap,
- de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi,
- et referanseområde for å følge utviklingen i naturen og
- det samiske naturgrunnlaget.

Forskriften skal, dessuten, gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret.

Landskapet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er vernet mot tiltak som kan endre naturmiljøet, for eksempel er det forbudt med «*oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger [...]*» (verneforskriften § 3, første ledd). Forskriften inneholder ikke noen generelle unntak eller mulighet å gi tillatelser til utsetting av midlertidige anlegg, utover enkelte anlegg i tilknytning til f.eks. reindrift, hytter, besøksforvaltning og jordbruk, samt til «*tiltak i forbindelse med forvaltning av arter*» (§ 3 andre ledd, bokstav j).

Dyrelivet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark «skal ikke skades eller vesentlig forstyrres» ifølge verneforskriften § 5, første ledd.

Verneforskriftens § 11 sier at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, når vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. Naturmangfoldloven § 48 sier i første ledd at «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig [...]*» I retningslinjene til bruk av § 48 (Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet, M106-2014) legges det vekt på at dispensasjon kun kan være mulig hvis begge vilkår i første ledd er oppfylt.

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra de miljøretslige prinsippene i naturmangfoldloven: kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Eksisterende forvaltningsplan for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er ikke lengre aktuell å bruke til veiledning i denne sak.

I utkast til ny besøksstrategi for området er det foreslått å unngå å lede besøkere inn i fjellområdene vest for Midtistua-Saltfjellstua-Krukkistua for å unngå unødvendige forstyrrelser på samisk naturgrunnlag og sjeldne plantearter.

Vurdering

Malaise- og SLAM-fellene er i størrelse av fjelltelt, og selv om de blir plassert skjult i terrenget risikerer de å være synlig på lang avstand. Dette, i kombinasjon med at fellene skal stå ute i terrenget en hel sommersesong, gjør at sekretariatet vurderer dem som et tiltak som ikke er tillatt ifølge verneforskriften for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (§ 3 første ledd), selv om inngrepet er midlertidig og ikke risikerer å gi nevneverdig påvirkning på naturmiljøet. Etter at fellene er tatt ned vil det ikke synes noen spor av dem i terrenget.

Verneforskriften (§ 3 tredje ledd, bokstav j) åpner for mulighet å gi tillatelse til tiltak i forbindelse med forvaltning av arter, noe som muligens kunde inkludere også kartlegging av sviknott og andre insekter. Ikke minst ettersom vi kan regne med endringer i insektfaunaen i forbindelse med endringer i klima, ville det være interessant å få kartlagt f.eks. forekomst eller ikke forekomst av potensiell invasive (eller for reindriften plagsomme) sviknottarter. Sekretariatet vurderer dog at den søkte studien ikke er tilstrekkelig fokusert på denne type spørsmål for å kunne gi tillatelse til å sette ut insektfeller med hjemmel i denne bestemmelse.

Dyrelivet, insekter inkludert, skal ifølge verneforskriften § 5 første ledd ikke skades eller vesentlig forstyrres. Sekretariatets mening er denne bestemmelse ikke sikter til ethvert insektindivid, uten til den samlede artsmangfold av dyr på art- slekte- og populasjonsnivå. Bestemmelsen er for eksempel ikke ment å kriminalisere fjellfareres bruk av myggmiddel eller dreping av klegg. Måltrett og destruktiv innsamling av spesielle arter eller artsgrupper, for eksempel ved bruk av feromonfeller eller utplassering av feller på plasser eller tidspunkter som risikerer å ødelegge hele populasjoner, vil dog regnes som vesentlig forstyrrelse. Eksempler på dette kan være utplassering av feller riktet mot rødlistede skogbranninsekter direkte etter en skogbrann eller skjøtselsbrenning, hvilket risikerer å drepe alle eller større delen av de individ som har potensiale å etablere en populasjon i brannfeltet.

Innsamlingen, som det er søkt om i denne saken, vurderes å ikke skade eller vesentlig forstyrre insektbestander av noen art. Det vil ikke bli brukt kjemiske lokkemidler som risikerer å ødelegge artspopulasjoner. Antall feller vil ikke heller være så stor at innsamlingen påvirker det totale insektliv, og vil da heller ikke gi indirekte påvirkning på fugler eller andre arter som lever av insekter. Erfaring fra andre plasser viser at det er liten risiko fugler eller andre dyr blir fanget og drept i denne type feller. Det er derfor tvilsomt om den søkte innsamlingen egentlig trenger dispensasjon fra forskriften.

Studien er finansiert av norske Artsdatabanken og vurderes å kunne sammenlignes ved å gi tillatelse til gjennomføring av nasjonale naturovervåkningsprogram eller lignende. Med vilkår at artsfunn blir rapportert i offentlige databaser og at innsamlet materiale blir deponert i offentlige samlinger vurderes innsamlingen gi en verdifull økt kunnskap om insektlivet i nasjonalparken.

Med vilkår å ikke plassere feller i områder med kjente forekomster av truede plantearter vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke risikerer å skade verneverdier knyttet til planteliv i nasjonalparken.

Med vilkår at eventuell bruk av stein til forankring av fellene ikke påvirker kulturverdier (f.eks. bruk av stein som hører til gamle samiske bålplasser eller lignende) vurderer sekretariatet at søkte tiltak ikke vil påvirke verneverdier knyttet til kulturminner.

Med vilkår å vente med å plassere ut fellene til etter 31. mai, da risiko for forstyrrelser på reinkalv og simler begynner å gå ned, og med vilkår å unngå å sette ut feller i det til sommerbeite viktige området rundt Riebitjåhkkå, vurderes tiltaket heller ikke å påvirke verneverdier knyttet til det samiske naturgrunnlag.

Den sammenlagte vurderingen fra sekretariatet er at omsøkt bruk av feller og innsamling av insekter hverken strider mot formålene med nasjonalparken eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den forstyrrelsen som tiltakene muligens kan gi er

midlertidig og av svært liten grad. Det vil derfor være mulig å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48, første ledd, med de vilkår som er gitt ovenfor.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Alle saker som gjelder naturmangfoldet skal, i tillegg til øvrige vurderinger, vurderes ut fra naturmangfoldloven sine §§ 8-12. Nasjonalparkforvaltningen vurderer kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig til å kunne fatte vedtak i saken, jf. naturmangfoldlovens § 8 og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig til at føre-var prinsippet, naturmangfoldloven § 9, ikke kommer til anvendelse.

Nasjonalparkforvaltningen vurderer videre at tiltaket, med de vilkårene som er satt, ikke risikerer å bidra til den samlede belastningen eller å forårsake forstyrrelser på økosystemene i området, jf. naturmangfoldlovens § 10. Naturmangfoldloven § 11 er ikke gjeldende i denne sak. Transport inne i verneområdene vil skje til fots og det vil ikke bli brukt miljøskadelige kjemiske stoffer i fangstanordningene. I kombinasjon med at prosjektet har mulighet å gi verdifull informasjon om artsmangfoldet i det vernede området og at det vil være vanskelig å finne tilsvarende miljøer i områder utenfor verneområder i denne delen av Nordland vurderes naturmangfoldlovens § 12 krav om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder være oppfylt.

Konklusjon

Patrycja Dominiak ved Norges Arktiske Universitet (UiT) gis dispensasjon til å samle inn insekter i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i tiden 1. juni-31. oktober 2023. Til dispensasjonen er det knyttet en rekke vilkår.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

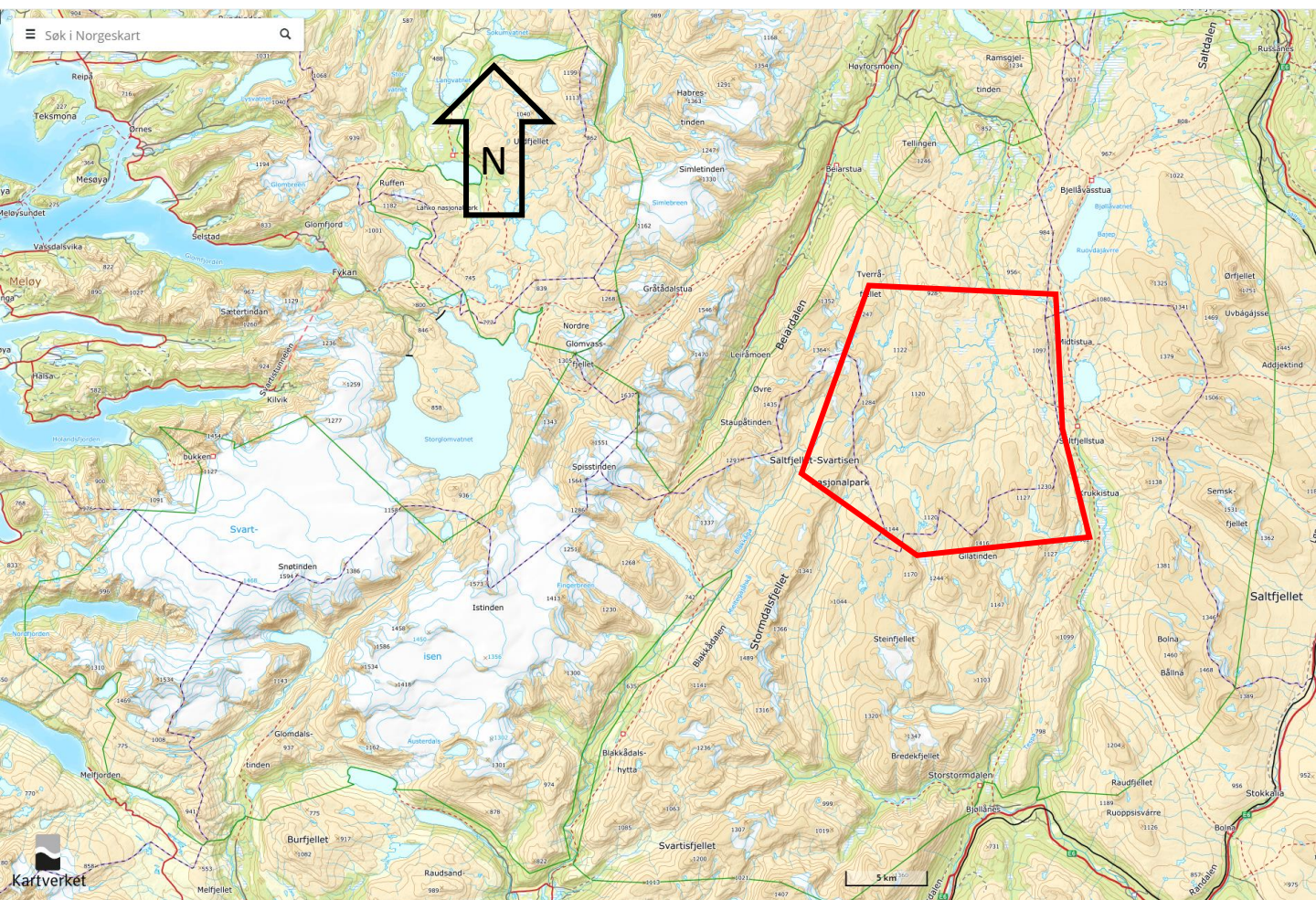
Vedlegg:

- 1 Kart-2023-648-Saltfjellet-Svartisen

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Forskrift om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke. (FOR-2020-10-16-2076)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). (LOV-2009-06-19-100)
- Forskrift om fjellrev (*Vulpes lagopus*) som prioritert art. (FOR-2015-01-23-60)
- Faktaark om fjellrev:
https://www.nasjonalparkstyre.no/uploads/files_midtre_nordland/Faktaark-Fjellrev-Mdir-2015.pdf

Hører til 2023/648 – Dispensasjon Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, UiT

Område hvor det ikke er tillat å plassere ut feller på grunn risiko for forstyrrelser på samisk naturgrunnlag og sjeldne plantarter.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	19/2023	24.02.2023

Junkerdalsura naturreservat - Søknad om nytt uthus/anneks ved Storjordfjellkoia med inntransport med ATV langs skogsbilvei - Statskog - 2023

Forslag til vedtak

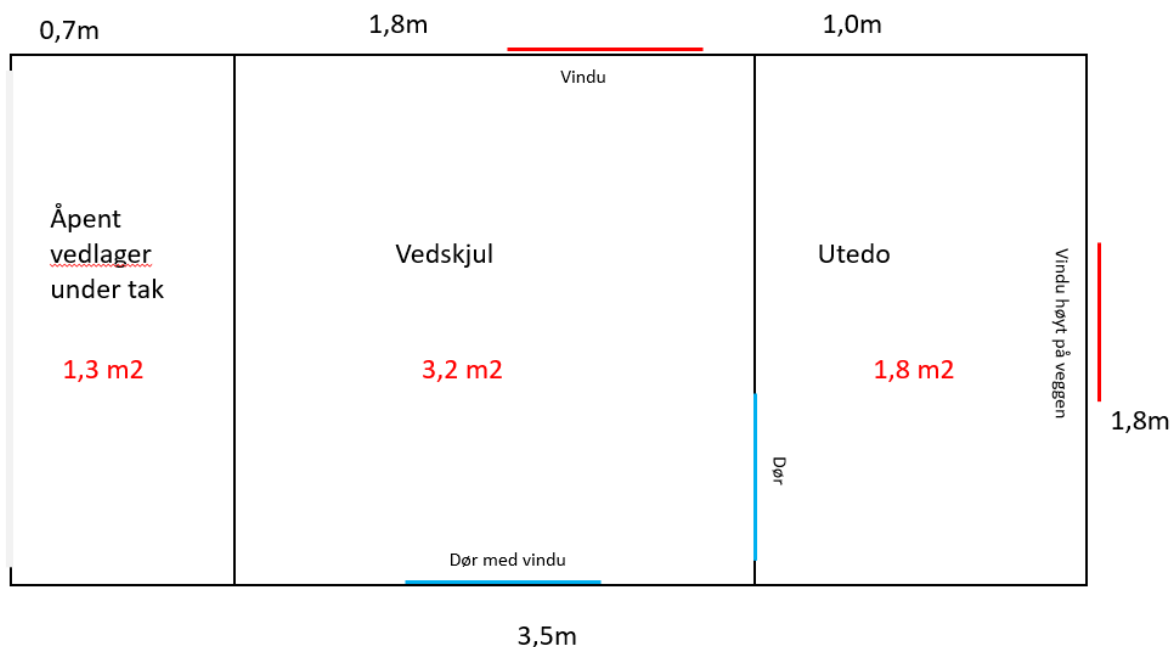
Statskog SF gis dispensasjon fra verneforskriften for Junkerdalsura nasjonalpark til å rive gammelt uthus og frakte inn og sette opp nytt uthus ved Storjordfjellkoia i Junkerdalsura naturreservat.

Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldlovens §48, med følgende vilkår:

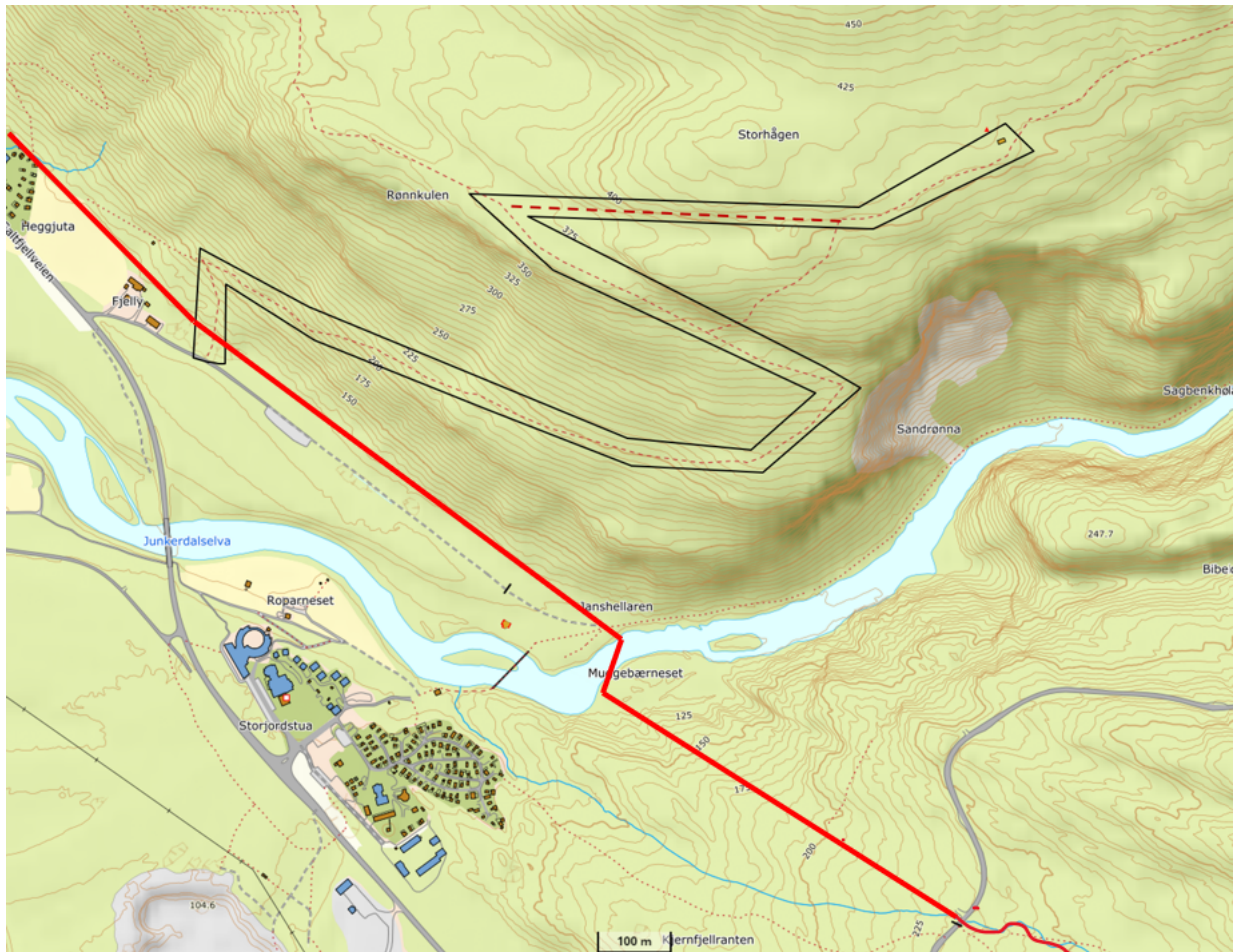
- Byggets ytre mål skal samsvar med søknad
 - 3,5 m x 1,8 m (+/- 10 cm)
 - Brutto grunnareal begrenset til 7 m²
- Etter at arbeidet er avsluttet skal det ryddes opp rundt redskapsbua. Ubehandlet trevirke kan brennes på stedet. Øvrig avfall må fraktes ut
- Det nye uthuset skal settes opp der det eksisterende uthuset står
- Tillatelsen inkluderer opp til ti (10) turer med ATV for uttak av avfall og transport av nytt uthus, der kjøring kun skal skje på opparbeidet kjerrevei
- Kjøring skal skje i gangfart eller saktere og skje så hensynsfullt som mulig ovenfor plante- og dyreliv

Bakgrunn

I e-post datert 16. januar 2023 søker Harald Rundhaug på vegne av Statskog SF om tillatelse til riving og gjenoppbygging av uthus/utedo ved Storjordfjellkoia i Junkerdalsura naturreservat. Her er søknaden i sin helhet: «Antallet besøk på koia har økt over tid, og det gjør at dagens løsning er alt for liten og lite praktisk m.h.t lagring av ved. Gammelt bygg er ca 3,5 m². Dette vil da bli revet og fjernet. Vi har fått Siso Vekst as til å lage et nytt bygg med brutto grunnflate på 6, 3 m². Hvorav ca 1,5 m² er uten vegger for å kunne lagre ved under tak. Plasseringen er tenkt på samme lokasjon som i dag.». Det søkes også om 10 turer med ATV for transport av nytt bygg og uttak av gammelt bygg, fra Storjord til Storjordfjellkoia.

Figur 1: Plantegning nytt uthus

Figur 2: Kjørtrase for transport av nytt uthus og uttak av gammelt uthus. Rød strek er vernegrense til naturreservatet, svart boks langs kjerrevei er kjørraseen som kan brukes i reservatet.

Grunnlaget for avgjørelsen

Junkerdalsura naturreservat ble etablert ved kongelig resolusjon av 21. desember 2000. Midtre Nordland nasjonalparkstyre overtok forvaltningsansvaret for Junkerdalsura naturreservat den 1. oktober 2015, og skal behandle dispensasjonssøknader.

Formålet med vernet er å bevare ei skogsliv fra dalbunn til snauffjell med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene. Av spesielle kvaliteter kan nevnes at området:

- domineres av rike barskogs- og lauvskogstyper og rike vegetasjonstyper
- har stor botanisk artsrikdom med floristisk og plantegeografisk interessante arter, varmekjære innslag, sjeldne, krevende, og sårbare/truede arter
- har en av Nordens største kalkbjørkeskoger, og utgjør en viktig del av en av Norges mest kjente plantelokaliteter.

Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, i Junkerdalsura naturreservat.

Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

Det finnes ikke åpning i verneforskriften for Junkerdalsura naturreservat for å tillate tiltaket det søkes om, og søknaden blir derfor behandlet etter naturmangfoldlovens §48.

Søknaden er også vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering

Formålet med naturreservatet er å bevare ei skogsli fra dalbunn til snauffjell med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene. Det er et generelt forbud mot fysiske inngrep i naturreservatet ifølge verneforskriftens kapittel IV, da dette kan stride mot verneformålet.

Den åpne hytten er en del av friluftslivet i området, og selv om tilrettelegging for friluftslivet ikke er satt som en del av verneformålet for Junkerdalsura naturreservat, er det en del av formålet i Junkerdal nasjonalpark. Gjennom forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark og merkevaren «Norges nasjonalparker» er det et mål å øke antall besøkende inn i nasjonalparkene våre, til steder naturen tåler besøk og slitasjen det vil medføre. Storjordfjellkoia er et populært turmål i seg selv og som et stoppested på veien til Solvågtind. Besøksstrategien for Junkerdal nasjonalpark har pekt ut turen til Solvågtind som et turmål som tåler økt besøk, og et sted man ønsker å kanalisere besøkende til. Antall besøkende til Storjordfjellkoia har økt og dagens løsning er ikke lenger praktisk med tanke på lagring av ved. Det nye uthuset vil bli plassert der det nåværende uthuset står og vil utvides med i underkant av 3 m², der 1,3 m² av bygget er et åpent vedskjul på siden av uthuset. Dette vil ikke påvirke verneformålet nevneverdig, da utvidelsen av uthuset vil ha minimal påvirkning på økologiske prosesser og plante- og dyrelivet rundt Storjordfjellkoia og ellers i naturreservatet. Det kan videre sees på som positivt da et større uthus med større lagringskapasitet vil gi mulighet til å lagre mer ved om gangen og dermed også føre til mindre transportbehov inn til Storjordfjellkoia.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal alle offentlige vedtak som berører naturmangfoldet bygge på vitenskapelig og erfaring basert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på dette. Kunnskapsgrunnlaget for behandling av denne saken er hentet fra Artskart, Økologisk grunnkart og lokalkjennskap til området. Vi vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig til å vurdere effektene av tiltaket og føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse. Jf. naturmangfoldloven § 10, er Storjordfjellkoia et av to bygg i Junkerdalsura naturreservat. Det å tillate Statskog SF å rive og gjenoppbygge uthuset vil derfor ikke føre stor samlet belastning eller skape presedens for lignende saker. Om noe kan større lagringskapasitet for ved føre til mindre belastning på vegetasjonen rundt Storjordfjellkoia. Dette ved at det vil være mindre sannsynlighet for at ved ikke vil være tilgjengelig for besøkende, slik at de ikke kommer til å bruke grener og tørr furu til oppfyring.

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet, og kan komme i konflikt med følgende punkter i verneformålet:

- skade eller slitasje på naturmangfoldet og vegetasjonen i området.
- forstyrrelser av sårbare arter og forstyrrelser i forhold til naturopplevelsen.

Jf. naturmangfoldloven §8, er det registrert flere rødlistearter i området opp til Storjordfjellkoia, som blant annet hengepiggrø, marisko, rustdoggnål og

vassbelteriske. Disse er registrert utenfor den opparbeide kjerreveien og sekretariatet vurderer at naturmangfoldet ikke vil bli skadelidende av den aktuelle ferdselen. Videre vurderer vi at kjøring i dette omfanget ikke vil sette vesentlig mer spor enn annen ferdsel i området. Det presiseres at tillatelsen kun innbefatter kjøring på opparbeidet vei. Med opparbeidet vei menes vei som er opparbeidet, og som tåler et betydelig marktrykk og bruk uten at det settes vesentlige spor. Begrepet innbefatter ikke vei som har etablert seg som følge av barmarkskjøring, og som vil utvikle seg i enda større grad ved ytterligere kjøring.

Sekretariatet vurderer derfor at den aktuelle ferdselen sammen med annen lovlig ferdsel i området ikke vil medføre for stor samlet belastning på økosystemet og verneverdiene i området eller påvirke verneformålet i stor grad, jf. naturmangfoldloven § 10.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på at Statskog SF gis dispensasjon fra verneforskriften til å rive ned gammelt uthus, frakte inn nytt uthus og sette det opp ved Storjordfjellkoia. Dette inkluderer 10 turer med ATV på opparbeidet kjerrevei.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyre

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	20/2023	24.02.2023

Sjunkhatten nasjonalpark - Dispensasjon fra verneforskrift - rivning og utvidelse av uthus Sjunkan gård - Per-Arne Gabrielsen

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre gir dispensasjon til Per Arne Gabrielsen og Nina Strømdal til rivning, gjenoppbygging og utvidelse av uthus på gården sin i Sjunkan, 1845/71-12. Dispensasjonen er gitt etter naturmangfoldloven § 48, med følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder flytting og gjenoppbygging av uthus inntil 50m². Dette er medregnet takoverstikk, trapp og plattning (uansett høyde over terrenget).
- Uthuset skal ikke være i sterke, sjenerende farger, men kan males i farger som komplementerer bygningene ellers på gården og landskapet rundt.
- Byggemateriale og søppel skal sikres underveis, og fjernes og sorteres etter endt byggeperiode. Ubehandlet trevirke kan brennes på stedet.
- Denne dispensasjonen er gjeldende i 4 år, ut 2026. Det må søkes om ny dispensasjon, dersom bygget ikke er påbegynt innen utgangen av 2026.

Bakgrunn

Per Arne Gabrielsen og kona Nina Strømdal søkte i januar 2022 om flytting og utvidelse av uthus på Sjunkan gård. De fikk tillatelse til dette per styresak ST 10/2022, men forteller per telefon og e-post at det har kommet hindringer og nye ønsker i forhold til opprinnelig søknad. De har derfor sendt inn ny søknad med endringer de ønsker en ny tillatelse skal ta hensyn til. Det gjelder eiendommen 1845/71-12, og de ønsker å rive gammelt uthus i dårlig forfatning, og søker om

tillatelse til å bygge nytt. De har planer om å restaurere og vedlikeholde resten av gården også, og trenger derfor lagerplass til diverse utstyr. I opprinnelig søknad skulle bygget vil bli satt opp av laftet tømmer, men søker ønsker nå å bruke reisverk med bordkledning. Dette på grunn av at det ikke er nok hogstmodent tømmer på plassen de opprinnelig planlagte å hente ut tømmer fra. Sålen blir støpt plate. Uthuset vil ca. 48 m² utvendig med takutstikk. Sperrehøyde vil bli 2,85 m, og takvinkelen ca. 27 grader.

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalter Sjunkehatten nasjonalpark, og skal behandle søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

Sjunkehatten nasjonalpark ble oppretta ved kongelig resolusjon av 5. februar 2010.

Formålet med vernet er å ta vare på et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne, representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre inngrep. Formålet med nasjonalparken omfatter:

- bevaring av et fjord- og høgfjellsøkosystem med et egenarta og variert biologisk mangfold,
- bevaring av et vakkert og svært variert landskap fra fjord til høgfjell,
- bevaring av leveområde for sjeldne dyrearter i tilknytning til vann og våtmarkssystemer, og anna biologisk mangfold som preger området,
- bevaring av geologiske forekomster i et storslått isbreutforma landskap,
- bevaring av vakker og særprega vassdragsnatur,
- bevaring og sikring av kulturminner,
- bevaring og sikring av grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Allmennheten, med særlig fokus på barn og unge, skal gis anledning til uforstyrret naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Det finnes ikke åpning i verneforskriften for å tillate tiltaket det søkes om, og søknaden blir derfor behandlet etter § 48 i naturmangfoldloven (Nml.).

Søknaden skal også vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12 jf. naturmangfoldlovens § 7.

Vurdering

Per Arne Gabrielsen og Nina Strømdal fikk tillatelse av Midtre Nordland nasjonalparkstyre til rivning, flytting og utbygning av uthus på Sjunkan gård i 2022. Ny søknad er veldig lik opprinnelig søknad, med justeringer på størrelse, kledning og plassering av uthuset. Videre vurdering tar utgangspunkt i vurdering fra tillatelse 2022/203-3.

I utgangspunktet er Sjunkhatten nasjonalpark beskyttet mot utbygging av enhver art. I alle våre verneområder er det praktisert at hytter kan utvides til 80 m² inkludert uthus, og for Sjunkhatten er dette forankret i retningslinjene i gjeldende forvaltningsplan. For de gamle gårdene i grenda Sjunkan er det egne retningslinjer. Fritidseiendommene som tidligere har vært drevet som småbruk har en større bygningsmasse i utgangspunktet. Retningslinjene i forvaltningsplanen sier at det totale arealet for bygningsmassen for de aktuelle gårdene i Sjunkan, som inkluderer både gårdshus, låve og uthus samt veranda, ikke bør overstige et totalareal på 160 m².

Bakgrunnen for utbyggingsforbudet i nasjonalparken er at landskapet, som er uten tyngre inngrep, er verne mot inngrep. Sjunkan er i dette tilfellet litt spesielt, da det her finnes en rekke gårder og større bygninger. Sjunkan fremstår mer som et kulturlandskap enn et urørt naturområde, der gårdene har sin naturlige plass og hører til i landskapet. Det er derfor naturlig å behandle saker om utbygging/ utvidelser/ gjenoppbygging osv. på en annen måte enn fritidseiendommene ellers i Sjunkhatten. I verneprosessen for Sjunkhatten foreslo også Fylkesmannen i sin tid å trekke Sjunkan ut av nasjonalparken, slik det er gjort i Vassvika. Direktoratet for naturforvaltning på sin side ville begrense antall lommer inne i sentrale deler av nasjonalparken, og viste til at Vassvika hadde fast bosetning mens Sjunkan kun hadde fritidsboliger. Miljødepartementet sluttet seg til direktoratets vurderinger, og at forskriften heller måtte tilpasses til dette.

Sekretariatet klarer ikke å se hvordan dette er fulgt opp i forskriften for Sjunkhatten. Vi ser heller ikke hva som er bakgrunnen for totalarealet (160 m²) som er satt for bygningsmassen på gårdene i Sjunkan (jf. retningslinjene i forvaltningsplanen). Vi finner det derimot paradoksalt at våningshus, låve og uthus ikke kan være større enn to ordinære hytter i nasjonalparken. Etter diskusjoner i sekretariatet har vi konkludert at vi i denne saken ser bort fra disse retningslinjene om de 160 m² totalareal for bygningsmasse på gårdene. Vi mener at tilpasning av forskrift ikke er gjort, og at tillatt totalareal er dårlig begrunnet.

Sekretariatet synes også det er positivt at gårdene blir vedlikeholdt og tatt vare på, og dersom det er behov for f.eks. større uthus for å oppbevare utstyr til å gressklipper/ slåmaskin, materiell og utsyr bør dette tillates. Det vil være viktigere for landskapet at byggene på Sjunkan er godt ivaretatt, med noe økning i arealet, enn at de forfaller. Det søkes om å utvide uthuset til utvendig mål med takutstikk ca. 48 m². Det står ikke noe om trapp i søknaden. Vi innstiller på at det kan bygges 50 m², inkludert takutstikk og trapp.

Verneforskriften for Sjunkhatten åpner ikke opp for å tillate flytting, utvidelse og gjenoppbygging av bygninger slik det er søkt om i denne sak, og søknaden

behandles derfor etter den generelle dispensasjonsparagrafen i naturmangfoldloven. Nml. § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra verneforskriften dersom det ikke strider mot formålet og påvirker verneverdiene nevneverdig. Som argumentert for i avsnittene over er det vurdert at tiltaket ikke vil påvirke verneverdiene og at tiltaket ikke strider mot verneformålet. Sekretariatet innstiller derfor positivt i denne saken.

Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være godt. Uthuset skal bygges på et gårdstun, i et landskap preget av flere hus, fjøser og andre uthus. Først-til-først-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse. Et nytt uthus vil ikke gi noen økt belastning på naturmangfoldet på Sjunkan. Det er satt vilkår om at avfall må fjernes og sorteres etter endt byggeperiode. Det er tiltakshaver selv som må betale merkostnadene med å frakte dette ut, og sortere avfallet. Vi vurderer at omsøkte uthus på samme plass som eksisterende uthus fra før vil være den beste måten og sette opp et nytt uthus på.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på at det gis dispensasjon til å rive og gjenoppbygge nytt uthus, med et totalareal på 50 m², inkludert takutstikk og trapp.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Sjunkehatten nasjonalpark

Forvaltningsplan for Sjunkehatten nasjonalpark

Miljødirektoratets veileder M106-2014: «Rundskriv om forvaltning av verneområder».

ST 21/2023 Eventuelt